

Jaarverslag 2018

Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden
s-Gravenhage

Inhoudsopgave

Raad van Toezicht	Pagina
Voorwoord Raad van Toezicht	4
Verslag Raad van Toezicht	6
Bestuursverslag	
1. Bestuursbeleid	10
2. Onderwijskundig beleid en kwaliteitszorg	14
3. Personeelsbeleid	19
4. Arbobeleid	27
5. Huisvesting	29
6. Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen	31
7. Nadere informatie voortgezet onderwijs	36
8. Gemeentelijke Subsidies	37
9. Algemene gegevens	39
10. Financieel beleid	44
Jaarrekening	
Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling	62
Geconsolideerde balans per 31-12-2018, vergelijkende cijfers per 31-12-2017	73
Geconsolideerde staat van baten en lasten 2018, vergelijkende cijfers 2017	74
Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2018, vergelijkende cijfers 2017	75
Toelichting op de onderscheiden posten van de geconsolideerde balans	77
Toelichting op de onderscheiden posten van de gecons. staat van baten en lasten	86
Segmentatie	90
Niet uit de balans blijvende verplichtingen geconsolideerd	91
Enkelvoudige balans per 31-12-2018, vergelijkende cijfers per 31-12-2017	92
Enkelvoudige staat van baten en lasten 2018, vergelijkende cijfers 2017	93
Enkelvoudig kasstroomoverzicht 2018, vergelijkende cijfers 2017	94
Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelvoudige balans	96
Toelichting op de onderscheiden posten van de enkelv. staat van baten en lasten	104
Verbonden partijen	108

Gebeurtenissen na balansdatum	108
Niet uit de balans blijkende verplichtingen enkelvoudig	109
WNT-verantwoording 2018	110
Ondertekening	114
Overige gegevens:	115
Voorstel bestemming van het geconsolideerde resultaat	116
D2 OCW/EZ-Bijlage	117
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	121
Bijlagen:	125
Gegevens over de rechtspersoon	126
D4 Reserves per kostenplaats	128
Model Verantwoording van gemeentelijke subsidies met verrekeningsclausule	132

Voorwoord Raad van Toezicht

We are the change

Voor de Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden [SCOH] was 2018 letterlijk een strategisch jaar. Het was het jaar waarin de nieuwe strategische agenda 2019-2023 'We are the change' na een brede, grondige aanloop is goedgekeurd. Van wat ooit een intern document was, is het eindresultaat van een gezamenlijke procedure geworden. Voor de totstandkoming van de strategische agenda zijn alle belangrijke geledingen binnen SCOH - directeuren, leerkrachten, leerlingen en peuterleidsters, ouders, GMR, Raad van Toezicht en stafbureau - betrokken. Alleen al die aanpak laat zien hoe onze 'scholengemeenschap' vorm wil geven aan haar centrale opdracht: vorming, opleiding en toerusting van kinderen op hun toekomst. Dat doen we *samen*.

Toekomstgericht onderwijs – hoe doe je dat? Welke beelden hebben wij erbij? Hoe vertaalt het zich? Waar gaan onze scholen voor? Waar mogen kinderen en ouders op rekenen? Stap voor stap is dat 'afgepeld', stap voor stap is dat uitgewerkt, stap voor stap zijn 'we' gekomen tot breed gedragen uitgangspunten.

Vier beloften

Via de strategische agenda doet SCOH aan ouders en kinderen vier beloften:

- Identiteit: onze scholen staan voor bijzonder onderwijs, dat voortkomt uit de Christelijke levensovertuiging
- Brede vorming: goed onderwijs gaat over rekenen en taal, maar is breder dan dat. Om recht te doen aan uiteenlopende interesses maken scholen, naast een goed aanbod voor basisvakken, een keuze uit een breed aanbod op het gebied van bijvoorbeeld: sport, kunst, cultuur, muziek en techniek.
- Kansen voor elk kind: we hebben hoge verwachtingen van al onze kinderen, zodat zij het beste uit zichzelf kunnen halen. Onze scholen bieden de kinderen het onderwijs waar zij behoefte aan hebben.
- Onderwijs voor de toekomst: kinderen moeten vaardigheden ontwikkelen, die ze kunnen gebruiken in onze veranderende samenleving: een onderzoekende houding, samenwerken, creatief en kritisch denken en digitale geletterdheid. Onze scholen brengen kinderen die vaardigheden bij.

Na goedkeuring door de Raad van Toezicht, is begonnen met uitvoering van de strategische agenda. Dat begon met een tour van het College van Bestuur langs verschillende scholen – alle scholen waren uitgenodigd – om samen met directeuren en leerkrachten de agenda te presenteren. Als opmaat voor de afzonderlijke schoolplannen 2020-2024. Voor die schoolplannen is de strategische agenda leidend. Elk van de scholen, elk op een eigen manier, toegesneden op de eigen situatie, zal de centrale uitgangspunten moeten gaan vertalen in het onderwijs van alle dag. Niet alleen voor de scholen, evenmin alleen voor het College van Bestuur, maar ook voor de Raad van Toezicht is de strategische agenda leidend. Het is een houvast voor het toezicht. Ontwikkelt het onderwijs binnen SCOH zich, zoals we ons hadden voorgenomen? Leveren we inderdaad die – beloofde! – meerwaarde?

'Gewone werk'

Hoe belangrijk zo'n strategische agenda ook is, het 'gewone werk' binnen onze scholengemeenschap ging in 2018 – gelukkig – gestaag, goed en gedragen door.

Een kleine greep:

- opening van de nieuwbouw van de Van de Boschschool en het Kindcentrum Da Vinci
- start van het researchlab
- audits op scholen om de kwaliteit te borgen
- totstandkoming van een nieuw identiteitskader
- verdere groei en uitbreiding kenniscentrum SCOH

Collectieve prestatie

Terugziend kan – weer met voldoening – worden vastgesteld dat de scholen en peuterscholen van de SCOH-gemeenschap bovengemiddeld hebben ‘gepresteerd’. Dat is meer dan een zakelijke vaststelling. Uiteindelijk is dat onze missie: goed, hoogwaardig onderwijs voor onze kinderen. Daarop willen we – in de volle breedte van onze scholengemeenschap – ook aanspreekbaar zijn. De SCOH-scholen doen het goed, zowel de scholen als de peuterscholen. Alle scholen kregen een basisarrangement van de Onderwijsinspectie. Wat blijft, is het streven naar meer dan basiskwaliteit!

Dat is een collectieve prestatie – van iedereen binnen onze scholengemeenschap. Niet in de laatste plaats onze leerkrachten. Jaar in, jaar uit, kunnen we, met dankbaarheid en ook een tikkeltje trots – vaststellen dat het bepaald indrukwekkend is wat ze doen. Als Raad van Toezicht valt ons die toewijding, grenzend aan passie, steeds weer op. De mensen op de scholen weten zich gesteund door een even betrokken staf- en servicebureau. En – niet te vergeten – het College van Bestuur. De Raad van Toezicht prijst zich gelukkig met een voorzitter als Gerard van Drielen.

Vertrouwen

Het klinkt allemaal tevreden. Dat voelt ons, nuchtere Hollanders, geworteld in een Christelijke, schuldbevuste cultuur, ongemakkelijk. Natuurlijk: er is veel te doen, er is de komende jaren nog veel te verbeteren. Als het gaat om werkdruk, als het gaat om achterstanden, als het gaat over lerarentekort, als het gaat om kansenongelijkheid, als het gaat om toekomstgericht onderwijs, als het gaat over waar-christelijk-onderwijs-anno-2019 voor staat, heeft ook SCOH heel wat slagen te maken.

Maar dat neemt niet weg, dat er veel is om dankbaar op terug te kijken. Dat geeft vertrouwen.

Als er iets goed gaat, zijn we geneigd des te sterker te benadrukken dat er nog een heleboel moet gebeuren. En dat moet ook. De strategische agenda laat dat zien.

Namens de Raad van Toezicht

Jan Schinkelshoek,
voorzitter

Den Haag, maart 2019

Verslag Raad van Toezicht

Goed Bestuur

De ALV van de PO-Raad heeft in juni 2017 ingestemd met de aanscherping van de Code Goed Bestuur in het PO. De aangescherpte code is op 1 augustus 2017 in werking getreden. De Raad van Toezicht ziet toe op de naleving van deze code en heeft geconcludeerd dat SCOH aan de code voldoet. Tevens ziet de RvT toe op de rechtmatige verwerving en doelmatige en rechtmatige bestemming van de middelen. De wijze waarop de RvT dit doet, is beschreven in het vervolg van dit verslag.

Reguliere vergaderingen

In 2018 kwam de Raad van Toezicht zes keer bijeen voor een reguliere vergadering. Belangrijke onderwerpen uit deze vergaderingen zijn: het goedkeuren van de begrotingen en jaarverslagen van de SCOH/SPCP, het goedkeuren van de strategische agenda 'We are the change', het bespreken van het nieuwe identiteitskader van de SCOH, het strategisch personeelsbeleid, de onderwijskwaliteit en in het verlengde daarvan de audits. Op de laatste vergadering van het jaar heeft de Raad van Toezicht de jaarlijkse zelfevaluatie gehouden.

Voor iedere vergadering ontving de Raad een voortgangsrapportage. Deze voortgangsrapportage informeerde de Raad van Toezicht over de laatste ontwikkelingen binnen de SCOH op het gebied van onderwijs, personeel, financiën, huisvesting, organisatieontwikkelingen en maatschappelijke ontwikkelingen. Daarnaast verschaft de voortgangsrapportage inzicht in de laatste ontwikkelingen rondom de voortgang van de strategische agenda. Evenals voorgaande jaren ontving de Raad van Toezicht daarnaast jaarrapportages over HRM, onderwijskwaliteit en identiteit van de SCOH.

Contacten met stakeholders

De Raad van Toezicht bezocht – verdeeld over twee groepen - in 2018 acht scholen en voerde stakeholdersgesprekken met het dagelijks bestuur van de GMR, een afvaardiging van de schooldirecteuren, het dagelijkse bestuur van de OR SPCP en een afvaardiging van het staf- en servicebureau van de SCOH. Daarnaast bezochten leden van de Raad van Toezicht, kerstvieringen op scholen, de nieuwjaarsreceptie van de SCOH en de jaarlijkse zomerborrel voor alle directieleden en peuterspeelzaalleidsters van de SCOH. In het voorjaar vond een gezamenlijke bijeenkomst met de GMR plaats en is samen met de GMR gesproken over de nieuwe strategische agenda. Deze avond werd begeleid door Beekveld&Terpstra (B&T), B&T begeleidde SCOH bij het gehele traject van de strategische agenda.

Personele Commissie:

De SCOH-personele commissie of renumeratiecommissie werd in 2018 gevormd door Ruth van Werven en Jannie van den Hul - Omta

Naast bespreking van de personele strategische plannen en –verslagen, becommentarieerde de commissie deze stukken en faciliteerde daarmee de behandeling en besluitvorming in deze in de Raad van Toezicht.

In de Raad is met name, voorbereid door de personele commissie, uitvoerig aandacht besteed aan de dreigende tekorten van het aantal leerkrachten. Ook kwam aan de orde hoe om te gaan met het neveneffect van de dreigende tekorten, het verloop onder (adjunct)directeuren.

Aan de orde kwamen: de opleiding schoolleider, traineeships, meerschoolse directeuren, eventueel toekennen van bestuurstoelagen, 'opleiden in de school', zij-instromers, verkleining van het aantal deeltijdaanstellingen door het stimuleren van voltijd werken, het aanbieden van vervroegde vaste aanstellingen, het aanstellen van

een corporate recruiter, een bonusregeling voor medewerkers die leerkracht aandragen: ook onconventionele maatregelen passeerden de revue. Lang is stilgestaan bij een andere, vernieuwende wijze van organiseren van het onderwijs, waarbij meer functiedifferentiatie mogelijk wordt gemaakt. Rondom vormen van onderwijsinnovatie is een project gestart na de zomer 2018, waarvan de effecten in 2019 hun bespreking moeten vinden.

Vorbereiden - en Faciliteren van de besluitvorming in de Raad, is de belangrijkste doelstelling van de commissie. Die taak voerde zij in 2018 ook uit betreffende de verhouding goed werkgeverschap, de beloningsstructuur en de functioneringsgesprekken met de bestuurder. Naar aanleiding van vragen betreffende goed werkgeverschap, adviseerde de commissie over de beloningsstructuur van de bestuurder, hierbij is rekening gehouden met de wettelijke eisen en aanbevelingen van de VTOI omtrent dit onderwerp.

In november vond – na eerst een interne evaluatie door de RvT zelf- een functionerings- en evaluatiegesprek plaats, waarin ook het punt van goed werkgeverschap terugkwam en werd geëffectueerd. Input voor het gesprek is mede aangeleverd in een notitie door de bestuurder. Namens de Raad werd het gesprek gevoerd door de voorzitter en een van de leden van de remuneratiecommissie (Jannie van den Hul - Omta).

De voorzitter van de RvT is na een evaluatie door de RvT, welke is besproken door de vicevoorzitter van de RvT, herbenoemd voor een periode van 4 jaar.

Onderwijskwaliteitsbeleid:

In 2018 is, mede naar aanleiding van adviezen vanuit de personele commissie, in de raad besloten tot instelling van een commissie Onderwijskwaliteit. Aanleiding was de bijwoning van twee leden van de Raad van de VTOI-cursus onderwijskwaliteit. Onderwijskwaliteitsbeleid wordt ook voor de RvT een steeds belangrijker speerpunt van aandacht. De in 2019 in te stellen commissie onderwijskwaliteit zal de bespreking in deze voorbereiden en faciliteren.

Financiële commissie

De besluitvorming van de Raad van Toezicht op financiële aangelegenheden wordt voorbereid door de Financiële Commissie. In 2018 bestond deze uit Marcus van Spronsen en Karel van den Boogaard.

Met de voorzitter College van Bestuur en de Financieel Directeur is gesproken over de risico-analyse, frauderisicofactoren, de interne beheersing, begrotingen en het tot stand komen van de jaarrekening 2018.

De totstandkoming van de jaarrekening 2017 en de accountantscontrole is een moeizaam proces geweest. De goedkeurende verklaring is in een te laat stadium afgekomen en het proces met de accountant is intensief geweest. Hierbij speelde een rol dat bij de accountant personeelwisselingen hadden plaatsgevonden. 2018 was het laatste jaar van het contract met de accountant, die had aangegeven niet verder te willen in de sector onderwijs. De jaarrekening is in de Raad van Toezicht vastgesteld.

Veel aandacht is uitgegaan aan de aanbesteding voor een nieuwe accountant. Met een goede begeleiding vanuit het Stafbureau en Servicebureau heeft dit geleid tot een contract met Wijs accountants. De eerste gesprekken hebben geleid tot het vertrouwen, dat het proces van de jaarrekening de komende jaren beter zal verlopen.

Mede op advies van de Financiële Commissie is de werkwijze van de begroting gewijzigd. De jaarschijf 2019 van de Meerjarenbegroting is nu mede opgesteld op basis van de input uit de scholen, zodat geen herijking op basis van de Voorjaarsnota meer nodig is. De Meerjarenbegroting is besproken met de voorzitter College van Bestuur en de Financieel Directeur en goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

Bijlage Hoofd en nevenfuncties leden Raad van Toezicht per 1 januari 2018

Het betreft de hoofd- en nevenfuncties naast het lidmaatschap van de Raad van Toezicht van de SCOH/SPCP.

Jan Schinkelshoek (voorzitter)

Hoofdfunctie:

- Directeur van het communicatie & adviesbureau Schinkelshoek & Verhoog in Den Haag.

Nevenfuncties:

- voorzitter van het bestuur van Fonds 1818
- voorzitter van de raad van toezicht van het Duurzaamheidscentrum Den Haag
- voorzitter van de stichting Zuid-Afrika Huis
- voorzitter van de algemene kerkenraad van de Protestantse Gemeente Scheveningen
- lid van de raad van commissarissen van Nedag BV.

Marcus van Spronsen (vice voorzitter)

Hoofdfunctie:

- Accountant bij Ernst & Young Accountants LLP

Nevenfuncties:

- Lid van de Raad van Toezicht van Stichting Cardia-Duinrust
- Penningmeester van het bestuur van Stichting Muzee Scheveningen
- Penningmeester van het College van Kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente te Scheveningen (afgevaardigde naar de Algemene Kerkenraad)
- Lid van de kerkenraad van de wijkgemeente Nieuwe Badkapel-Zorgvlietkerk (Protestantse Gemeente te Scheveningen)

Ruth van Werven

Hoofdfunctie:

- Manager HR Advies & Expertise bij de Hogeschool Inholland

Dirk Jan de Lange

Hoofdfunctie:

- Senior projectmanager bij TNO

Karel van den Boogaard

Nevenfuncties:

- Voorzitter College van kerkrentmeesters van de protestante Gemeente te Nootdorp-Ypenburg
- Lid van de wijkkerkenraad Ypenburg
- Lid van de Algemene Kerkenraad en het Moderamen van de protestante Gemeente te Nootdorp-Ypenburg

- Voorzitter stichting Hernieuwbare Warmte Ypenburg
- Coördinator van het Buurt Preventie Team Bosweide
- Penningmeester van de Cantorij van de protestante wijkgemeente Ypenburg.

Jannie J. Tj. van den Hul – Omta

Nevenfuncties:

- Bestuurslid Centraal Register Kort Beroepsonderwijs. (Stichting met als doel het borgen van kwaliteit van het beroepsonderwijs/bijhouden van openbare lijst van ondernemingen en docenten die zich hebben aangemeld voor registratie)
- Als ervaren toezichthouder verbonden aan: Hemingway Professional Governance / Partner in Toezicht, voor commissarissen, door commissarissen: search boardroom-evaluaties en kwaliteitsbevordering.
- lid Jury Comeniusprijs (jaarlijks uit te reiken)

Bestuursverslag

1. Bestuursbeleid

1.1 Onze kernwaarden en identiteit

SCOH/SPCP staat midden in de Haagse stedelijke samenleving. Als eigentijdse christelijke onderwijsorganisatie ontleen wij onze inspiratie aan de Bijbel en hebben wij onze wortels in de protestants-christelijke traditie. We geven onze traditie vorm op een manier die past bij onze tijd en de omgeving waarin we werken. Met onze principes en uitgangspunten aan de ene kant, en openheid voor nieuwe en andere opvattingen aan de andere. Identiteit betekent voor ons méér dan levensbeschouwing. We zien onze identiteit ook terug in onze kernwaarden, de pedagogische opvattingen van de school en in de onderwijskwaliteit die we nastreven.

Wij willen, binnen de grootstedelijke werkelijkheid waar onze scholen dagelijks mee te maken hebben, onze identiteit nadrukkelijk invullen met vier zorgvuldig gekozen kernwaarden, die wij centraal stellen in ons handelen. Dit zijn de uitgangspunten waar wij ons in ons werk door laten leiden. Vanuit onze inspiratie en traditie staan wij open voor alle ouders en kinderen die met ons willen meedoen. Wij bieden onze leerlingen een omgeving waar onze kernwaarden inhoud krijgen, waardoor zij zich optimaal tot volwassenheid kunnen ontwikkelen.

*Op alle niveaus, binnen en buiten onze organisatie, willen wij bekend staan als **betrokken** en **betrouwbaar**. Dat kan alleen als wij elkaar **ontmoeten** en ons met elkaar **verbinden**.*

Met als doel om onze leerlingen voor te bereiden voor de toekomst!

ONTMOETEN

We zijn een organisatie van en voor mensen. En we staan open voor ieder die op ons pad komt. Kinderen en ouders, collega's, partners in de wijk en in de stad. We zijn geïnteresseerd in anderen en willen van hen leren. Dat is hét kenmerk van hoe we met elkaar omgaan.

VERBINDEN

We geloven in de meerwaarde van samenwerking en verbinding met anderen. Alleen in goede samenwerking kun je echt iets voor elkaar betekenen. Dat geldt voor collega's onderling, voor ouders, maar net zo goed voor andere partners in de stad. We slaan graag de handen ineen om de leerlingen verder te brengen.

BETROKKEN

Betrokken zijn betekent voor ons: voor elkaar zorgen en elkaar aanmoedigen. Oog te hebben voor wat de ander nodig heeft en in zijn mars heeft. Leerlingen én medewerkers bij SCOH moeten kunnen doen waar ze goed in zijn en de ruimte krijgen zich te ontwikkelen.

BETROUWBAAR

Je kunt op ons rekenen. Als we ons verbinden met anderen, kunnen zij erop vertrouwen dat we onze afspraken nakomen. We doen wat we beloven en zijn aanspreekbaar op ons gedrag en ons handelen.

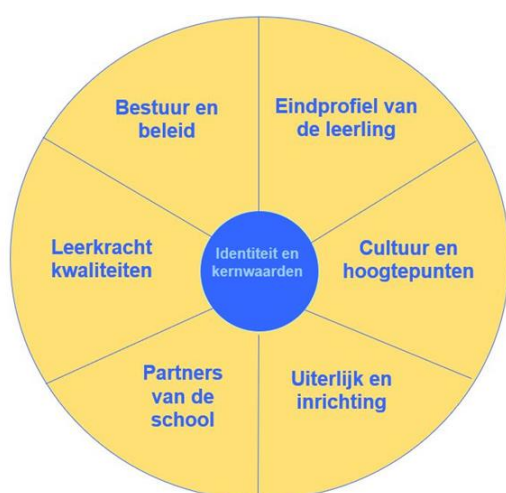
Iedere school heeft deze kernwaarden vertaald naar haar eigen schoolpraktijk en specifieke identiteit.

In 2018 is gestart met het opstellen van een nieuwe identiteitsnotitie 'Samen leren voor het leven', omdat er behoefte is aan een gezamenlijk kader dat richting geeft aan de manier waarop scholen de religieuze identiteit

vormgeven, met daarbij voldoende ruimte voor verschillen. De vraag voor SCOH is niet *of* we nog langer christelijk willen zijn, maar *hoe* we dat nu willen zijn. Tevens was de bestaande notitie ‘Samen staan voor waardevol onderwijs’ aan herziening toe.

Onder begeleiding van Arkade is dit traject in 2018 van start gegaan. Om specifieker en concreter invulling te geven aan deze kernwaarden en aan wat het in deze tijd betekent om een christelijke school te zijn, is SCOH in beraad gegaan met behulp van de zogenoemde Victoriaschaal. Op basis daarvan is geconcludeerd dat het model van de christelijk dialoogschool het beste past bij SCOH. Wij kiezen de richting, waarbij aan de ene kant expliciet de christelijke identiteit wordt uitgedragen en wij aan de andere kant - met de kernwaarden ontmoeten, verbinden, betrokken en betrouwbaar – streven naar maximale openheid en verbondenheid met andersdenkenden en andersgelovigen.

Het ideaal van de SCOH-dialoogschool hebben we concreet gemaakt met behulp van de zogenaamde ‘schijf van zes’. Dit model laat zien op welke manier de identiteit van de SCOH concreet zichtbaar wordt in de dagelijkse praktijk van de school. Scholen concretiseren het concept van de SCOH-dialoogschool op hun eigen wijze op hun school en in hun schoolplan.

1.2. Strategische agenda SCOH

2018 was voor SCOH het jaar, waarin de nieuwe strategische agenda 2019-2023 ‘We are the change’ is uitgerold. Voor de totstandkoming van deze agenda zijn alle geledingen binnen SCOH (leerlingen, directeuren, leerkrachten, peuterleidsters, ouders, GMR, Raad van Toezicht, stafbureau en overig personeel) uitgebreid geconsulteerd. De centrale vraag in al deze gesprekken luidde: Welke beelden hebben wij bij toekomstgericht onderwijs? Een eerste gespreksronde met betrokkenen leverde een rijke oogst aan beelden en opvattingen op. Deze zijn vertaald in een aantal uitgangspunten voor de ontwikkeling van ons onderwijs, die in een tweede gespreksronde aan de betrokkenen zijn voorgelegd. De gekozen uitgangspunten konden op een brede steun van de gesprekspartners rekenen.

Tot slot heeft het College van Bestuur een tour (waarbij alle scholen waren uitgenodigd) langs verschillende scholen gemaakt om samen met een aantal leerkrachten en directeuren de agenda te presenteren.

De nieuwe strategische agenda doet kinderen en ouders vier beloften voor de periode dat zij verbonden zijn aan SCOH. Deze 4 beloften hebben betrekking op: identiteit, brede vorming, kansen voor elk kind en onderwijs voor de toekomst en zijn verder toegelicht in het voorwoord van dit jaarverslag.

Verder staan in de strategische agenda negen belangrijke kenmerken van toekomstgericht onderwijs opgenomen.

De uitvoering van de strategische agenda 'We are the change' is leidend voor de scholen. De strategische agenda is leidend voor de schoolplannen 2019-2023 van de scholen, die op dit moment door de scholen worden voorbereid.

Periodiek worden de vorderingen in de uitvoering tegen het licht gehouden. Hiervoor is een monitor ontwikkeld, waarin zichtbaar wordt gemaakt welke doelstellingen in de desbetreffende periode zijn gehaald. De resultaten van deze monitoring worden gedeeld in de staf, met het directeurenoverleg en met de Raad van Toezicht.

1.3 Samenwerkingsverband Passend Onderwijs

De meeste van onze scholen hebben samen gewerkt met de Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden bij het aanvragen van arrangementen of een toelaatbaarheidsverklaring. Voor de VSO-afdeling van de Koetsveldschool en Praktijkschool De Poort geldt dat ze te maken hebben met het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs. De Prinsenhof in Pijnacker valt onder het samenwerkingsverband PPO Delflanden. De Prinsenhof is per 1 augustus 2018 overgedragen aan Octant. Zowel in Delflanden (tot 1 augustus 2018), als in Den Haag maakt SCOH deel uit van het Dagelijks Bestuur. Het onderwerp 'passend onderwijs' is met enige regelmaat aan de orde geweest in de verschillende overleggremia. Zo is met de directeuren van de so/sbo voorzieningen regelmatig overleg over de praktische ervaringen met passend onderwijs.

Het samenwerkingsverband heeft te maken met een groei van het aantal leerlingen in het SO en SBO. Dat zorgt ervoor dat een steeds groter deel van het budget aan deze scholen besteed moet worden. Door het positieve effect van de verevening heeft het samenwerkingsverband hier nu nog wel de middelen voor. Maar als de groei zich doorzet, zou het kunnen dat in de toekomst minder budget voor het basisonderwijs beschikbaar is. Het samenwerkingsverband onderzoekt de oorzaken van de groei en de mogelijkheden om de groei te beperken.

Het samenwerkingsverband SPPOH heeft in 2018 opdracht gegeven tot een onderzoek naar de vraag hoe de scholen de nieuwe koers ervaren, die in 2017 is ingezet en in het bijzonder hoe men de dienstverlening van de adviseurs ervaart. Dit onderzoek is in mei/juni uitgevoerd door DUO Onderwijsonderzoek & Advies; 201 directeuren en IB-ers hebben aan dit onderzoek deelgenomen. Twee derde van de directeuren en IB-ers (65%) is (zeer) tevreden over hoe de nieuwe werkwijze van SPPOH uitpakt voor hun school. Ruim een vijfde (22%) is hier neutraal over. Zij vinden vooral dat er een goed contact is met SPPOH, dat de aanvragen sneller gaan, dat de regie op school ligt en dat de werkwijze sneller en effectiever is.

In hoofdstuk 10 van dit verslag is een financiële paragraaf opgenomen over passend onderwijs.

1.4 Fondsvorming ten behoeve van innovatie

Van SCOH als geheel en van de scholen verwachten we dat deze voortdurend bezig zijn om hun organisatie en hun onderwijs zodanig te ontwikkelen dat daarmee goed wordt ingespeeld op organisatorische en onderwijskundige ontwikkeling. De prioriteiten van de strategische agenda zijn bedoeld om hier ook richting aan te geven. In 2016 is geconcludeerd dat SCOH voor de benodigde innovaties ook financiële middelen gaat reserveren, opdat ook daadwerkelijk in vernieuwingen geïnvesteerd kan gaan worden. In 2017 is besloten dit innovatiefonds te vullen met bijdragen vanuit de reserves van de scholen en met bijdragen vanuit de Stichting Behartiging Belangen. De scholen en de stichting Behartiging dragen ieder 50% bij. In 2018 zijn er 10 aanvragen ingediend, voor in totaal een bedrag van €315.000. Alle aanvragen zijn door de beoordelingscommissie positief

beoordeeld en de aangevraagde bedragen zijn (grotendeels) toegekend. Scholen zijn enthousiast aan de slag gegaan met de diverse projecten. In de loop van 2019 zullen de projecten geëvalueerd worden.

1.5 Governance

1.5.1 Directeurenoverleg

In 2018 is het directeurenoverleg, behalve in de zomermaanden juli en augustus, iedere maand bijeengekomen. Naast dat verschillende relevante onderwerpen zijn besproken onder leiding van stafmedewerkers, sectordirecteuren en College van Bestuur, zijn ook verschillende externe gasten uitgenodigd voor het directeuren overleg.

Halverwege 2018 is onder leiding van een aantal directeuren en de sectordirecteur onderwijs het gesprek gevoerd over een deels andere invulling van het DO. Er bleek behoefte te zijn aan meer ruimte voor verdieping tijdens het DO, naast het bespreken van de reguliere beleidsstukken. Naar aanleiding van deze gesprekken is er gekozen voor een opzet waarin de tweede helft van het DO wordt gereserveerd voor verdieping. Het eerste DO 'nieuwe stijl' is van start gegaan in januari 2019.

Onder andere de volgende onderwerpen zijn aan de orde gekomen tijdens de DO's:

- De nieuwe strategische agenda olv B&T
- Schoolplannen
- Kwaliteitsbeleid
- Lerarentekort en scenario's vervanging
- Nieuw identiteitskader olv Arkade
- Rapportage audits
- Begroting en financiële richtlijn

In maart vond de jaarlijkse studie tweedaagse met de directieleden van de scholen en de medewerkers van het stafbureau plaatsgevonden. Deze studie tweedaagse stond in het teken van de nieuwe strategische agenda 2018 – 2022; nieuwe manieren van onderwijsorganisatie stonden centraal.

1.5.2 Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

De GMR is in 2018 zes keer bij elkaar geweest voor een reguliere vergadering. Daarnaast vond op 16 april een gezamenlijk overleg met de Raad van Toezicht plaats over de nieuwe strategische agenda. Deze avond werd begeleid door B&T. Het voorzitterschap van de GMR is door dhr. A. Biemans, van de oudergeleding, overgedragen aan dhr. Wichems, omdat dhr. Biemans geen kinderen meer op een SCOH school heeft. In het kader van professionalisering stelde de GMR mw. Boekwijt aan als ambtelijk secretaris. Eind 2018 is de GMR een zelfevaluatie gestart, gekoppeld aan een onderzoek naar een eventuele wijziging van structuur.

1.5.3 Horizontaal toezicht

Op verschillende manieren probeert de SCOH inzicht te geven in haar manier van werken, aan betrokkenen bij de organisatie. Zo wordt iedere maand een nieuwsbrief verstuurd aan zowel medewerkers, als alle bij SCOH-betrokkenen, zoals ouders en partnerorganisaties.

We vinden het belangrijk inzicht te geven aan alle betrokkenen bij onze organisatie. We doen dit onder andere door een publieksversie van ons jaarverslag te maken en dit actief te verspreiden via onze nieuwsbrief. Deze nieuwsbrief wordt verspreid onder vele belangstellenden: ouders, GMR, gemeente, collega schoolbesturen en andere belangstellenden. Daarnaast publiceren we ons volledige jaarverslag en de publieksversie op internet.

2. Onderwijskundig beleid en kwaliteitszorg

2.1. Schoolontwikkeling

In 2018 is de nieuwe Strategische Agenda 2018 – 2022 ‘We are the change!’ vastgesteld. Als vervolg daarop, is door scholen een start gemaakt met de nieuwe schoolplannen 2020-2024. Startpunt hierbij is de visie op onderwijs van de SCOH, zoals verwoord in de nieuwe strategische agenda. In het Schoolplan beschrijft de school op welke wijze zij de vertaling geeft aan de nieuwe Strategische agenda voor hun kinderen in hun wijk. De bedoeling van het nieuwe schoolplan is, dat de school laat zien: wat de school zelf aan kwaliteitseisen stelt (eigen aspecten van kwaliteit) en hoe de school wil voldoen aan de basiskwaliteit. De eisen voor de basiskwaliteit zijn de wettelijke minimumeisen waaraan elke school moet voldoen. De inspectie kijkt mede aan de hand van het schoolplan of de school voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit én naar de uitwerking van de eigen aspecten van kwaliteit die een school zichzelf heeft gesteld. Ook binnen het kwaliteitszorgsysteem van de SCOH krijgt het nieuwe schoolplan een grotere rol in de periodieke gesprekken tussen school, staf en bestuur. Het schoolplan wordt jaarlijks vertaald naar een jaarplan waarin de school de onderwijskundige doelen opneemt. Aan het einde van het schooljaar wordt het jaarplan geëvalueerd en volgt een nieuw jaarplan. Het opstellen van 37 schoolplannen is een intensief proces dat is opgeknipt in een aantal fasen. Na de aftrap op de tweedaagse in het voorjaar van 2018 zijn directeuren met hun teams aan de slag gegaan. In het najaar zijn de missie, visie en onderwijsconcepten via peer review van 2 collega-directeuren van feedback voorzien. De verwachting is dat in de loop van 2019 de nieuwe schoolplannen gereed zijn.

Om meer gebruik te maken van de denkkraft van de directeuren en nieuwe ontwikkelingen te bespreken en te duiden, is gekozen voor een vernieuwde opzet voor het maandelijks directeurenoverleg.

2.2. Kwaliteit

Mede naar aanleiding van het bestuursgerichte toezicht van de inspectie is het kwaliteitsbeleid in 2018 aangescherpt en vastgesteld in de notitie ‘Kwaliteit 2018-2022’. De aandachtspunten die de inspectie heeft benoemd, hebben daarin een plaats gekregen. De notitie is besproken met de directeuren en er zijn nieuwe afspraken gemaakt om de beschikbare informatie binnen de staf beter bij elkaar te brengen. Ook in 2019 blijft het vernieuwde inspectietoezicht onderwerp van aandacht.

In 2018 hebben alle SCOH-scholen een basisarrangement van de inspectie. Basisschool De Ark heeft na de onvoldoende in 2017 een verbeter slag gemaakt en kreeg medio 2018 weer het basisarrangement toegekend.

De resultaten van de Centrale Eindtoets van de laatste 3 schooljaren zijn weergegeven in de tabel op de volgende pagina. Hieruit blijkt dat scholen die in een bepaald jaar een onvoldoende resultaat behalen, overwegend in staat zijn dit resultaat in het jaar daarna weer op voldoende niveau te krijgen. In het kwaliteitsbeleid is opgenomen dat scholen die een onvoldoende behalen op de centrale eindtoets een analyse maken van de oorzaken en een plan van aanpak opstellen voor verbetering. Deze analyse en het plan van aanpak worden besproken met de medewerkers van de sector onderwijs. Met ingang van 2018 is de kwalificatie ‘goed’ komen te vervallen. Alle scholen worden door de Inspectie ingedeeld in ‘voldoende’ of ‘onvoldoende’.

Tabel 2.1 Resultaat centrale eindtoets

BRIN	SCHOOL	2016	2017	2018
05OL	Elout van Soeterwoude	voldoende	voldoende	voldoende
07YO	Bavinckschool	voldoende	goed	voldoende
16WH	De Eshof / Vroondaal	voldoende	voldoende	voldoende
16XN	Prof.Mr. A. Anemaschool	voldoende	voldoende	voldoende
16ZP	Ds. W.E. den Hertogschool	goed	voldoende	voldoende
17PB	De Ark	onvoldoende	voldoende	onvoldoende
17PQ	Prinsehaghe	voldoende	onvoldoende	voldoende
17QF	Waalse Louise de Colignyschool	goed	goed	voldoende
17RI	Oranje Nassauschool	goed	goed	voldoende
17RV	O.G. Heldringschool	goed	goed	voldoende
17SI	Van Hoogstratenschool	voldoende	voldoende	onvoldoende
17SU	Comenius	voldoende	voldoende	onvoldoende
17TD	Da Costaschool Holl	goed	goed	voldoende
17TD	Da Costaschool Spiegel	voldoende	voldoende	voldoende
17TN	Leyenburg	voldoende	voldoende	voldoende
17TT	Ds. D.A. van den Boshschool	voldoende	voldoende	voldoende
17TY	P. Oosterleeschool	onvoldoende	onvoldoende	voldoende
17UD	Dr. J.A. Gerth van Wijkschool	voldoende	voldoende	voldoende
17VA	De Vliermeent	voldoende	voldoende	onvoldoende
17XC	Ds. D.J. Karresschool	goed	voldoende	voldoende
17YA	Paul Krugerschool	voldoende	voldoende	voldoende
17YO	De Ontmoeting	voldoende	goed	voldoende
17YY	Jan van Nassauschool	goed	onvoldoende	voldoende
17ZH	Prinses Ireneschool	goed	goed	voldoende
17ZM	Meester Schabergschool	voldoende	voldoende	voldoende
17ZS	Dr.M.M. den Hertogschool	voldoende	voldoende	voldoende
17ZZ	De Horizon	onvoldoende	voldoende	voldoende
19TA	De Vuurtoren	onvoldoende	voldoende	onvoldoende
19VH	De Meerpaal	voldoende	onvoldoende	voldoende
19VH	De Oranjeschool	goed	voldoende	voldoende
26AZ	De Gantel	onvoldoende	voldoende	voldoende
26AZ	De Waterlelie	voldoende	goed	voldoende

In de onderstaande tabel is een overzicht gemaakt van de basisschooladviezen (BSA) in relatie tot de resultaten op de Centrale eindtoets (CE). De informatie uit dit overzicht wordt per school in het schoolgesprek van de beleidsmedewerker onderwijs en de directie van de school besproken. De gepresenteerde cijfers zijn de gemiddelden op het niveau van de SCOH. We merken hierbij op dat de verschillen tussen scholen soms aanzienlijk zijn. Dat geldt ook voor de verschillen per school per schooljaar. Als een leerling op de CE hoger scoort dan het BSA moet de school het BSA heroverwegen. Het percentage bijstellingen betreft de basisschooladviezen die na heroverweging zijn bijgesteld. In overzicht ziet dat er als volgt uit:

	2018	2017	2016
Resultaat CE hoger dan BSA	35%	34%	38%
Resultaat CE gelijk aan BSA	38%	46%	40%
Resultaat CE lager dan BSA	27%	20%	22%
Percentage bijstellingen	74%	74%	50%

Het auditteam van de SCOH heeft in 2018 op 8 scholen een interne audit uitgevoerd. Bij elke audit benoemt het auditteam sterke punten, verbeterpunten en kwaliteitsrisico's van een school. Zowel werkwijze als opbrengst van de audits worden positief gewaardeerd. In 2018 is de externe ondersteuning afgebouwd. Alle audits worden met eigen medewerkers van de staf en de scholen uitgevoerd. Om de kwaliteit van de audits te borgen zijn er zijn twee evaluatie- en trainingsbijeenkomsten georganiseerd voor het auditteam en is het auditteam getraind in gesprekstechnieken.

2.3 Veiligheid

In 2018 hebben zich op onze scholen geen calamiteiten voorgedaan die het noodzakelijk maakten het protocol veiligheid in werking te stellen. In voorkomende gevallen zijn incidenten in goed overleg tussen bestuur, directie en ouders opgelost. In het geval ouders een klacht indienen, probeert het bestuur in eerste instantie de communicatie tussen ouders en school weer op gang te helpen. Vaak lukt het hiermee een klacht op te lossen. Door verschillende oorzaken zien we een stijging van dit soort situaties. Oorzaken zijn onder meer: een toename van kinderen met ondersteuningsbehoeften in de reguliere basisscholen, die veel aandacht en zorg vereisen van de leerkracht en directie, lange trajecten om tot externe hulp en eventueel verwijzing te komen (ondertussen loopt het onderwijs in de groep vast, bijv. vanwege gedragsaspecten), complexe thuissituaties en jeugdzorg (wachlijsten), klantgerichte houding van ouders ten aanzien van de school. Voor zowel de directie als de staf vereist dit tijd en aandacht om de dialoog met ouders te blijven zoeken.

In 2018 is uiteindelijk 1 klacht voorgelegd aan de Landelijke Geschillencommissie Bijzonder Onderwijs.

In augustus heeft de zitting van het College voor de rechten van de mens, in de zaak van de leerkracht met hoofddoek versus basisschool de Waalse Louise de Colignyschool plaats gevonden. Het College heeft geoordeeld, dat er geen verboden onderscheid is gemaakt op grond van godsdienst.

In 2018 is de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling aangepast, deze werd van kracht per 1 januari 2019. Binnen SCOH heeft iedere school de meldcode huiselijk geweld en kinderopvang, waarin ook de schoolinterne afspraken en aandacht functionaris opgenomen zijn. Scholen hebben in 2018 hun meldcode uitgebreid met het afwegingskader voor onderwijs. Met de uitbreiding van de meldcode wordt beoogd dat de professionele norm wordt om melding te doen bij Veilig Thuis als er vermoedens zijn van acute en structurele onveiligheid.

2.4 Toelatingsbeleid

SCOH scholen zijn open scholen en zijn toegankelijk voor leerlingen van alle gezindten. In het kader van passend onderwijs streeft SOCH er naar om zoveel mogelijk leerlingen thuisnabij onderwijs aan te bieden. De scholen werken vanuit een schoolondersteuningsplan. Voor leerlingen aan die extra ondersteuning nodig hebben, wordt samengewerkt in het samenwerkingsverband SPPOH.

2.5 SCOH Kenniscentrum

In 2018 is het SCOH Kenniscentrum verder uitgebouwd. Het Kenniscentrum stimuleert de kennisdeling binnen SCOH. Het uitgangspunt is dat leerkrachten, schoolleiders en bestuur beschikken over een schat aan kennis en ervaring over onderwijs en onderwijskundig leiderschap. Het Kenniscentrum is het platform waarop dit kan worden gedeeld en waarop van elkaar kan worden geleerd. In de visie van SCOH zijn professionals altijd in ontwikkeling. Leerkrachten, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en bestuur verbeteren continu hun kennis en vaardigheden, omdat leerlingen het recht hebben op het beste onderwijs. Het Kenniscentrum ondersteunt de ontwikkeling van medewerkers met programma's voor professionele ontwikkeling en leiderschapontwikkeling. Het ontwikkelen van activiteiten gebeurt samen met leerkrachten, pedagogisch

medewerkers, schoolleiders en bestuur. Medewerkers bij SCOH delen hun kennis met collega's van hun eigen school en die van andere scholen.

Iedere SCOH-school heeft een visie op wat zijn leerlingen en medewerkers nodig hebben om zich te ontwikkelen. Het Kenniscentrum organiseert een breed scala aan activiteiten over een grote diversiteit aan onderwijskundige onderwerpen. De visie van het Kenniscentrum is dat eenieder op zijn eigen wijze leert en verantwoordelijk is voor zijn eigen leerproces. Vanuit het Kenniscentrum zijn workshops en lezingen, leernetwerken, meerdaagse trainingen en activiteiten in samenwerking met de Cultuurschakel georganiseerd. Op basis van evaluaties worden nieuwe activiteiten gepland. De communicatie van het Kenniscentrum is verder geoptimaliseerd. Elk leernetwerk heeft zijn eigen omgeving binnen SharePoint, zodat deelnemers elkaar makkelijker kunnen vinden en de netwerk coördinator eenvoudig alle informatie kan delen. Via de website is het Kenniscentrum vindbaar en in de interne nieuwsbrief worden activiteiten aangekondigd, daarnaast is ingezet op persoonlijk contact tussen de coördinator van Kenniscentrum en de scholen om te zoeken naar de balans tussen vraag en aanbod.

In de nieuwe strategische agenda speelt het Kenniscentrum een belangrijke rol. De doelen voor het schooljaar 2018-2019 sluiten aan op de aspecten die bijdragen aan de realisatie van de visie op onderwijs 2022.

2.6 SCOH Researchlab

In 2018 is gestart met het opzetten van een SCOH ResearchLAB in samenwerking met de Universiteit Leiden. Het SCOH Researchlab is een platform waarin samenwerking, onderwijs en onderzoek samenkomen. Scholen kunnen hun onderwijsvragen stellen en het ResearchTeam gaat op zoek naar wetenschappelijk onderzoek om de vraag te beantwoorden en vertaalt dit naar de praktijk. Het ResearchTeam bestaat uit leerkrachten en IB'ers met een wetenschappelijke achtergrond. Het lab(oratorium) is een plek waar de 'onderzoekers' samen kunnen komen om aan hun gemeenschappelijk doel te werken: de onderwijskwaliteit verbeteren op basis van wetenschappelijke inzichten. In 2018 is de eerste samenwerking met Universiteit Leiden opgestart en is het concept uitgewerkt, in 2019 gaat het Researchlab officieel van start.

2.7 ICT

In 2018 zijn de volgende zaken aan de orde geweest met betrekking tot ICT.

2.7.1 Ambassadeurstraject (netwerk ICT coördinatoren)

Ook in 2018 zijn de ICT coördinatoren van de scholen van SCOH weer een vijftal keren bijeen geweest. Het aantal coördinatoren, die deze bijeenkomsten bijwonen groeit gestaag, ofschoon 100% aanwezigheid nog niet in beeld is. Aanwezigheid van alle coördinatoren wordt gestimuleerd mede ook vanwege de beleidsrijke invalshoek van de bijeenkomsten. Belangrijk is wel te constateren dat niet alle scholen een ICT coördinator hebben.

2.7.2 Privacy en Informatiebeveiliging

Het jaar 2018 is in algemene zin een belangrijk jaar geweest voor Informatiebeveiliging en Privacy. Op 28 mei 2018 is in werking getreden de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Daarmee kwam de Wet bescherming Persoonsgegevens (WBP) te vervallen. Voor SCOH is de transitie naar de AVG relatief eenvoudig geweest. Omdat SCOH al een ruim aantal jaren werkte met reglementen en protocollen op dit terrein was het meer aan de orde om bestaande documenten tegen het AVG licht te houden en daar waar nodig aan te passen en aan te scherpen. Zo zijn er nieuwe privacy reglementen vastgesteld, is het protocol datalekken aangepast en hebben alle scholen nieuwe privacy folders voor de ouders ontvangen. Voor de directeuren en voor de medewerkers van het staf- en servicebureau zijn awareness sessies georganiseerd. Vanaf het najaar 2017 was al een Functionaris gegevensbescherming(FG) aangesteld en daarin is in 2018 geen wijziging gekomen. In 2018

zijn er een aantal datalekken bij de FG gemeld. Een daarvan was van een dergelijke impact, dat ook een melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is gedaan. Eind 2018 is een start gemaakt met het opstellen van een data register. Dit register zal in de loop van 2019 afgerond en vastgesteld worden.

2.7.3 Office 365

In 2018 heeft SCOH de migratie van de scholen naar de Office 365 Sharepointomgeving kunnen afronden. Dankzij de inzet van de beide SCOH ICT stafmedewerkers en de ondersteuning vanuit ITS kan dit project succesvol worden genoemd. In de tweede helft van 2018 is een start gemaakt met het monitoren van activiteiten binnen de Sharepoint omgeving van de scholen. Daarmee kan een duidelijk beeld worden verkregen van de mate waarin de scholen daadwerkelijk ook met hun bestanden en samenwerkingsdocumenten in de cloud zijn gaan werken. Resultaten van de monitoring kunnen begin 2019 leiden tot interventies vanuit de stafafdeling ICT. Deze interventies kunnen zijn op het terrein van extra ondersteuning naar de scholen (in de vorm van teamtrainingen en anderszins) dan wel op het terrein van borging en controle. Vanuit het feit, dat de scholen nu zijn overgestapt op de Office 365 omgeving, kan nu ook nagedacht worden over inhoudelijke vervolgstappen, zoals het creëren van rijke leerlingomgevingen. Ook is een start gemaakt met de herinrichting van het Document Management Systeem (DMS) en wel zo, dat het voor de belanghebbende toegankelijker en transparanter zal worden. Naar verwachting zal de herinrichting in de loop van 2019 worden afgerond.

2.7.4 Educatie

Het jaar 2018 heeft zich laten zien als een jaar waarin de notitie ICT en Educatie concretisering kreeg op schoolniveau en op SCOH niveau. In 2017 was al een begin gemaakt met het opstellen van een leerkrachtprofiel ICT vaardigheden. In 2018 is dit profiel definitief vastgesteld en maakt het onderdeel uit van het leerkrachtprofiel in zijn algemeenheid. In de tweede helft van 2018 is dit profiel digitaal uitgezet naar de medewerkers van SCOH en geconstateerd mag worden, dat 780 medewerkers dit profiel ook digitaal hebben ingevuld. Het totaal overzicht zal begin 2019 verschijnen; de scholen hebben hun overzicht reeds mogen ontvangen.

In de tweede helft van 2018 is een start gemaakt met de voorbereidingen op een nieuw aanbestedingstraject, waarin zowel infrastructuur, hardware als beheer worden onder gebracht. SCOH laat zich hierin extern begeleiden. Het traject zal in 2019 worden afgerond.

2.7.5 Programma management ICT

Binnen SCOH is 0,5 FTE beschikbaar voor de beide stafmedewerkers ICT tezamen en 0,5 FTE voor de programma manager ICT. De programma manager is landelijk verbonden aan het BIC netwerk (Bovenschools ICT Coördinatoren) van APS-it en maakt deel uit van de klankbordgroep ACET (Adaptieve Centrale Eind Toets) van het College voor Toetsen en Examens. In najaar 2018 heeft de programma manager deel genomen aan de Europese twee daagse conferentie van Google.

3. Personeelsbeleid

3.1. Strategisch personeelsbeleid

In jaar 2018 heeft het aangekondigde lerarentekort problematische vormen aangenomen. Het is in het afgelopen jaar steeds moeilijker gebleken om gekwalificeerde bevoegde leerkrachten te vinden voor zowel vervangingsvacatures als structurele vacatures. Veel vacatures worden vervuld door het inhuren van onderwijzend personeel via uitzendbureaus.

Hieronder wordt aangegeven welke maatregelen SCOH in 2018 heeft genomen in het kader van strategisch personeelsbeleid.

3.1.1. Directeuren en adjunct-directeuren

De vervulling van vacatures voor directeuren is landelijk een probleem, zij het dat het probleem in (groot)stedelijke gebieden groter is, dan in de meer landelijke gebieden. Toch is het SCOH gelukt wederom gekwalificeerde directeuren aan te trekken voor een vijftal vacatures: 3 van hen zijn ervaren directeuren die van buiten de SCOH afkomstig zijn. Twee van hen zijn startende directeuren vanuit de SCOH. De vervulling van 2 directeursposities voor sbo-scholen verliep moeilijker: voor de Rehobothschool kon na de tweede wervingsronde een gekwalificeerde kandidaat worden benoemd, voor het Mozaïek is een derde wervingsronde (voorjaar 2019) nodig.

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in het verwachte natuurlijk verloop onder directeuren in de komende jaren, uitgaande van vertrek wegens pensionering op de leeftijd van 67 jaar. Daaruit blijkt dat in schooljaar 2020-2021 jaar een behoorlijke uitstroom van directeuren wordt verwacht. Overigens leert de ervaring dat directeuren vaak eerder dan hun aow-gerechtigde leeftijd gebruik maken van keuzepensioen. Dat én natuurlijk verloop onder directeuren om andere redenen dan pensionering, maakt dat het aantal directeursvacatures in een jaar kan afwijken van de onderstaande tabel.

Jaar	Directeur
2021	4
2022	2
2023	2
2024	2
2025	2

Hieronder een beschrijving van de maatregelen die SCOH neemt om voorbereid te zijn op directeursvacatures die nu en in de loop van de komende 4 jaar ontstaan.

Opleiding schoolleider

Het is al jaren beleid dat jaarlijks medewerkers in de gelegenheid worden gesteld om op kosten van het bestuur de schoolleidersopleiding te volgen. Hieraan gaat uiteraard wel een selectie vooraf. In schooljaar 2017-2018 hebben 9 medewerkers de opleiding schoolleider basisbekwaam (geeft recht op registratie als adjunct-directeur) en één medewerker de opleiding schoolleider vakbekwaam (geeft recht op registratie als directeur) gevolgd en afgerond. In 2018-2019 volgen 5 medewerkers de opleiding basisbekwaam en 2 medewerkers de

opleiding vakbekwaam¹. Op deze manier hopen we uit de eigen organisatie medewerkers voor te bereiden op het kunnen gaan vervullen van een directiefunctie.

Traineeship

In de praktijk blijkt dat de afstand tussen het hebben van een afgeronde opleiding schoolleider en het kunnen gaan uitoefenen van een directeursfunctie, als groot wordt ervaren. Er stromen relatief weinig medewerkers die de opleiding schoolleider hebben afgerond, direct door naar een directeursfunctie. Bij voorkeur maakt men eerst een tussenstap als adjunct-directeur. Echter, binnen de SCOH zijn vacatures voor adjunct-directeur schaarser dan vacatures voor directeuren.

Het is dus van belang dat we iets doen om de ervaren afstand tussen opleiding schoolleider en de functie van directeur te verkleinen. Om die reden is in schooljaar 2017 – 2018 een traineeship gestart voor medewerkers die reeds de opleiding schoolleider behaald hebben. Zij worden voor de duur van een schooljaar toegevoegd aan de directie van een school. Door hen te trainen “on the job” worden zij verder voorbereid op een directeursfunctie. In schooljaar 2017-2018 zijn 4 medewerkers met het traineeship gestart. Twee van hen hebben de SCOH helaas begin 2018 verlaten voor een nieuwe uitdaging elders. De overige twee trainees zijn in de loop van schooljaar 2017-2018 benoemd tot adjunct-directeur resp directeur op een SCOH-school. In schooljaar 2018-2019 starten opnieuw twee medewerkers met het traineeship.

In het najaar van 2018 heeft de evaluatie van dit traineeship plaatsgevonden. Daaruit is gebleken dat het traineeship, in aanvulling op de opleiding schoolleider, een goede voorbereiding is op een directiefunctie. Besloten is dan ook het traineeship voort te zetten, maar wel in iets gewijzigde vorm. Het traineeship is kostbaar, zo’n € 20.000,- per trainee per schooljaar. Om te voorkomen dat het een desinvestering is, omdat trainees tijdens of vlak na het traineeship een functie elders aanvaarden, is het van belang om trainees direct of kort na afloop van het traineeship een directiefunctie binnen de SCOH aan te bieden. Gelet op de kosten én het belang om de trainee zo snel mogelijk na het traineeship in te zetten in een directiefunctie, is een scherpe selectie van belang. Daarnaast speelt dat niet elke directiefunctie geschikt is voor een starter. Het is dus zaak een klein aantal trainees te selecteren die snel in staat zijn door te stromen naar een directiefunctie. Vanaf 2019-2020 selecteren we jaarlijks 2 tot 3 medewerkers voor het traineeship. Selectie vindt plaats op bestuursniveau, een assessment maakt onderdeel uit van de selectie.

De evaluatie in 2018 heeft daarnaast het volgende besluit opgeleverd. Voor de groep medewerkers die wel de opleiding schoolleider heeft afgerond, maar (nog) niet het traineeship in kan, willen we vanaf 2019-2020 een verdieppingsprogramma organiseren. Dit programma bestaat uit enkele bijeenkomsten per jaar voor een groepje van maximaal 10 medewerkers die de opleiding schoolleider basisbekwaam hebben afgerond en die de ambitie hebben om op korte termijn schoolleider te worden, maar (nog) geen schoolleider zijn. Het gaat om bijeenkomsten onder externe leiding, waarin leiderschapsonderwerpen centraal staan. Deelnemers bepalen tevoren hun leerdoel. In de laatste bijeenkomst geven zij een presentatie m.b.t. hun leerdoel. De voorzitter CvB is daarbij aanwezig. Zo krijgen we op bestuursniveau een nader beeld van deze mogelijk toekomstige schoolleiders van de SCOH.

Meerschools directeur

SCOH is in schooljaar 2015-2016 bij wijze van pilot gestart met “meerschoolse directeuren”. Deze variant is “uit de nood” geboren, omdat we een aantal vacatures niet vervuld kregen. In schooljaar 2016-2017 en in 2017-2018 is het, met behulp van een wervings-en selectiebureau, gelukt om in bijna alle directeursvacatures benoemingen te doen. Nu de noodzaak lijkt weggevallen, is in 2018 besloten om de pilot te stoppen en het meerschools directeurschap alleen toe te passen in situaties, waarin het tijdelijk niet lukt een nieuwe directeur te vinden. Op dit moment is het niet wenselijk deze functie structureel toe te voegen aan het functiehuis. Ook

¹ De meeste opleiders stellen de opleiding vakbekwaam alleen open voor deelnemers die reeds een directiefunctie bekleeden.

voor team- en schoolontwikkeling lijkt het van belang dat er een directeur aan de school verbonden is, die voor het overgrote deel van de week aanwezig is op cq beschikbaar is voor de school.

3.1.2. Leerkrachten

Rond de zomervakantie ontstaan altijd de meeste vacatures voor leerkrachten. Voor de start van schooljaar 2018-2019 waren er 95 fte aan vacatures voor leerkrachten te vervullen. Deze zijn als volgt vervuld:

Aantal vacatures dat per 1-8-2018 vervuld moest worden	95 fte
Aantal vacatures vervuld via een arbeidsovereenkomst met SCOH	48 fte
Aantal vacatures vervuld via een payroll aanstelling (omdat medewerker nog onbevoegd is en PABO diploma in de loop van 18-19 hoopt te halen)	14,5 fte
Aantal vacatures vervuld door uitzendbureau met bevoegde leerkracht	10,5 fte
Aantal vacatures vervuld door uitzendbureau met onbevoegde (PABO-studenten)	6,5 fte
Aantal vacatures vervuld met een zij-instromer	6,5 fte
Aantal vacatures vervuld door tijdelijke andere, interne oplossing (bijv: directeur, boco, ib-er voor groep, tijdelijke uitbreiding wtf)	9 fte

In de vacatureronde rond de zomer van 2018 is het ondanks het lerarentekort, gelukt een groot deel van de vacatures te vervullen. Daarbij moet wel worden aangetekend dat een groot deel is vervuld met leerkrachten die vanuit uitzendbureaus en recruiters worden gedetacheerd bij SCOH. Daarnaast is een deel van de vacatures vervuld met zij-instromers en onbevoegden die via een payroll-aanstelling werkzaam zijn tot ze volledig bevoegd zijn (zie ook 2.1).

Voor de toekomst is dit geen houdbare gang van zaken: de bekostiging is bij lange na niet genoeg om langdurig de kosten die betaald moeten worden voor de inhuur van onderwijzend personeel te dekken. Er moet dus echt meer gebeuren om goede en gekwalificeerde leerkrachten aan SCOH te binden. Voor een deel kan SCOH daar zelf maatregelen op zetten, zoals bijvoorbeeld "Opleiden in de school" (OidS) en goed beleid voor startende leerkrachten. Maar deze maatregelen bieden maar voor een beperkt aantal vacatures een oplossing. Om de tekorten de komende jaren op te kunnen vangen, zijn meer en verstrekkender maatregelen nodig. Zoals de introductie van nieuwe organisatievormen in scholen. Door met een grotere functiedifferentiatie te gaan werken, kan het onderwijs met minder leerkrachten en meer ondersteuning georganiseerd worden. Ook is het de verwachting dat scholen door een andere wijze van organiseren van het onderwijs, met meer gespecialiseerde leerkrachtfuncties kunnen gaan werken. De ontwikkeling en implementatie van nieuwe organisatievormen komt maar moeilijk van de grond. Toch is het belangrijk om hiermee verder te gaan. Externe hulp en inzicht in good practices elders, kan de ontwikkeling van nieuwe organisatievormen bevorderen.

Om zoveel mogelijk leerkrachten te werven en te behouden voor SCOH, hebben we in 2018 het volgende gedaan:

- Opleiden in de School: SCOH werkt met PABO Inholland samen met betrekking tot de opleiding van leerkrachten. In 2017-2018 had SCOH 10 OIDS-scholen en volgden 30 studenten hun stages bij de SCOH. Met ingang van schooljaar 2018-2019 doen 17 scholen van de SCOH hieraan mee en volgen ruim 40 studenten hun stages op SCOH-scholen. Op die manier krijgt SCOH tijdig zicht op toekomstige leerkrachten die we aan ons willen binden. In 2019 wordt onderzocht of een vergelijkbare samenwerking aangegaan kan worden met de PABO van de Haagse Hogeschool.

- Voortzetting traineeprogramma voor startende leerkrachten: met ingang van schooljaar 2017-2018 bieden we startende leerkrachten een driejarig traineeprogramma aan. Daarnaast hebben startende leerkrachten een coach en een maatje in de school. Doel is daarmee uitval van startende leerkrachten te voorkomen en we hopen dat dit voor leerkrachten een positief punt is om bij SCOH te gaan solliciteren.
- De Haagse schoolbesturen hebben zich verenigd in 'Klassewerk'. Onder leiding van een extern projectleider, zoeken de Haagse besturen naar mogelijkheden om te zorgen voor voldoende goede leerkrachten voor de stad Den Haag. Er zijn 2 zeer goed bezochte informatieavonden gehouden voor mensen die belangstelling hebben om te gaan werken in het primair onderwijs. In 2018-2019 zet Klassewerk zijn activiteiten voort.
- Zij-instroom: er is vrij veel belangstelling voor het zij-instroomtraject. Tegelijkertijd kan SCOH slechts een gering aantal zij-instromers tegelijk in dienst nemen. Sowieso is niet elke kandidaat geschikt om (via het zij-instroomtraject) leerkracht te worden. Daarnaast is er zeer veel begeleiding nodig voor zij-instromers, lang niet alle scholen kunnen die intensieve begeleiding organiseren. Juist scholen met veel vacatures hebben te weinig leerkrachten beschikbaar om een zij-instromer adequate begeleiding te kunnen bieden. Uiteraard zoeken we continu naar mogelijkheden om deze begeleiding wel te kunnen organiseren, zodat we een optimaal aantal zij-instromers kunnen aannemen. In de loop van 2018 zijn 12 zij-instromers bij de SCOH gestart.
- Er werken veel leerkrachten in een parttime aanstelling. Het vergroten van parttime aanstellingen, kan een deel van het lerarentekort oplossen. We hebben in het voorjaar van 2018 een enquête uitgezet onder leerkrachten of en zo ja onder welk voorwaarden zij bereid zijn meer te gaan werken. De enquête is door 39% van de leerkrachten (272 leerkrachten) ingevuld. 75% (200) van de respondenten werkt in deeltijd. Het overgrote deel (180 leerkrachten) geeft aan niet meer te willen werken vanwege persoonlijke keuzes in het leven (gezin, andere prioriteiten naast werk). Werkdruk en beloning worden daarnaast ook als argument genoemd voor niet meer willen werken, respectievelijk 32 en 2 keer. De uitslag van de enquête biedt helaas weinig handvaten om bovenschools beleid te ontwikkelen, dat leerkrachten zou kunnen verleiden tot een grote aanstelling cq een fulltime aanstelling.
- Er is gedurende de formatieronde voor schooljaar 2018-2019 geen vacaturestop ingesteld, zodat directeuren tijdig nieuwe leerkrachten konden gaan zoeken voor hun vacatures.
- Vaste aanstelling aanbieden bij indiensttreding (alleen bij ervaren leerkrachten met goede referenties).
- PABO-studenten die aan het einde van hun studie de "LIO-stage" lopen, krijgen een betaalde stage aangeboden. De cao biedt daar ook mogelijkheden voor. We hopen hiermee toekomstige leerkrachten aan ons te binden.
- Reeds bij indiensttreding opleidingsmogelijkheden aanbieden aan leerkracht.
- Verkorte PABO bekostigen voor gekwalificeerde onderwijsassistenten in dienst van SCOH. Het bleek helaas niet gemakkelijk onderwijsassistenten hiervoor te interesseren. Uiteindelijk volgen 2 onderwijsassistenten met ingang van schooljaar 2018-2019 op kosten van SCOH de PABO.
- We zijn met directeuren in gesprek gegaan over mogelijkheden voor een andere wijze van organiseren van het onderwijs, waarbij meer functiedifferentiatie mogelijk wordt gemaakt. Bijvoorbeeld: één leerkracht die de eindverantwoordelijkheid heeft voor 2 groepen en die 2 leraarondersteuners aanstuurt. Dit heeft als voordeel dat leerkrachten een aantrekkelijker functie geboden kan worden en er met minder leerkrachten kan worden volstaan. Het veranderen van de onderwijsorganisatie op een school moet goed worden doordacht en vergt tijd. We zetten het gesprek met de directeuren voort en zullen, in het kader van de nieuwe Strategische Agenda, interventies inzetten om ontwikkeling van nieuwe organisatievormen te stimuleren.
- In overleg met de directeuren is besloten om voor een periode twee jaar een corporate recruiter voor SCOH aan te stellen. De bedoeling is dat een ervaren recruiter zich richt op het moderniseren van de arbeidsmarktcommunicatie vanuit SCOH en initiatieven neemt om leerkrachten en studenten te interesseren voor een leerkrachtfunctie bij SCOH. Het vervullen van structurele vacatures door uitzendkrachten is kostbaar en uit oogpunt van continuïteit en teamontwikkeling niet wenselijk. Ook zijn

directeuren veel tijd kwijt met het vinden van goede leerkrachten voor hun school. De (tijdelijke) aanstelling van een recruiter zou voor al deze bezwaren mogelijk een oplossing kunnen zijn. In december 2018 is de recruiter haar werkzaamheden gestart.

- In schooljaar 2017-2018 hebben we een bonusregeling geïntroduceerd voor medewerkers van SCOH die een leerkracht "aandragen" voor een vacature. Zij komen in aanmerking voor een bonus van € 1.000,- bruto, indien door hun bemiddeling een leerkracht in dienst wordt genomen die niet afkomstig is van een Haags schoolbestuur en die na een jaar goed functioneren wordt aangesteld in vast dienst. In schooljaar 2017-2018 heeft de bonusregeling SCOH 8 leerkrachten opgeleverd, die na een jaar goed functioneren in vaste dienst zijn gekomen. De Haagse schoolbesturen hebben in het voorjaar van 2018 laten weten dat zij grote bezwaren hebben tegen deze bonusregeling. Zij vrezen een prijsopdrijvend effect en zijn van mening dat schoolbesturen niet naar dit soort middelen zouden moeten grijpen. Zij hebben een dringend beroep op de bestuurder van SCOH gedaan om de bonusregeling in te trekken. Nadat gedane toezeggingen gestand zijn gedaan, is de bonusregeling ingetrokken.

3.2 Vervanging

In 2016 heeft SCOH vervangingsbeleid geformuleerd. In het vervangingsbeleid is afgesproken dat directeuren bij een vervangingsvacature een vaste volgorde van handelen toepassen. Directeuren die vervanging nodig hebben kijken eerst of de vervanging door het eigen team geregeld kan worden via een uitbreiding van de wtf. Als dat niet lukt wordt een invalverzoek in het systeem van Pool West gedaan. Pool West matcht eerst de leerkrachten die in de Invalpool van SCOH zitten. Is daarbinnen niemand meer beschikbaar, dan kijkt Pool West of er iemand uit het bestand van Pool West de vervanging kan doen. Als Pool West niet kan leveren, wordt ASA gevraagd een uitzendkracht te leveren. Als ASA niet kan leveren, mogen directeuren een ander uitzendbureau benaderen.

In de SCOH Invalpool worden leerkrachten in dienst genomen en zij worden vervolgens binnen de organisatie ingezet voor vervangingswerkzaamheden. Leerkrachten in de vervangingspool krijgen een arbeidsmarkttoelage van € 200,- bruto per maand bij een fulltime aanstelling. Er wordt permanent geworven voor de vervangingspool. Beoogd is een invalpool van 15 fte. De omvang van de pool fluctueert. Met enige regelmaat worden nieuwe leerkrachten in de Invalpool benoemd, maar met dezelfde regelmaat vertrekken leerkrachten, soms naar een structurele leerkrachtfunctie op een SCOH-school, soms naar een functie buiten de SCOH. Aan het begin van schooljaar 2017-2018 bestond de Invalpool uit 9 personen, die voor 7,2 fte inzetbaar waren. Eind 2018 zitten 8 medewerkers in de Invalpool die voor 5,5 fte inzetbaar zijn.

Voorts neemt SCOH deel in de regionale vervangingspool "Pool West". Vanuit deze vervangingspool wordt een deel van de vervanging gerealiseerd: in schooljaar 2017 - 2018 waren er maandelijks tussen de 15 en 25 Poolwesters ingezet op de SCOH scholen voor gemiddeld 8,7 fte per maand.

SCOH heeft in 2016 een aanbestedingsprocedure gelopen voor uitzendwerk en payroll. Daaruit is ASA als winnaar naar voren gekomen en met dit bedrijf is een overeenkomst getekend. ASA is onze first supplier als het gaat om de levering van uitzendkrachten. De overeenkomst loopt tot juli 2018 met de optie om de overeenkomst voor tweemaal één jaar te verlengen. We hebben besloten beide optie jaren te lichten. In schooljaar 2019-2020 zullen we een nieuwe aanbestedingsprocedure lopen.

Op basis van de verzuimcijfers is op maandbasis gemiddeld behoefte aan ongeveer 40 fte vervangende leerkrachten. Dit is gemiddeld, in de zomermaanden ligt de behoefte uiteraard veel lager. Maandelijks wordt ongeveer 14 fte ingevuld door vervangers uit de Invalpool en Pool West. De overige, gemiddeld 26 fte vervanging per maand, wordt ingevuld door de inzet van uitzendkrachten of door tijdelijke uitbreidingen van zittende leerkrachten.

De stappen die SCOH heeft gezet door een eigen Invalpool op te zetten, deel te nemen in Pool West en afspraken te maken met ASA, zijn op zichzelf goed geweest. Het lerarentekort is echter in korte tijd zeer

nijpend geworden. De genomen maatregelen zijn daarom helaas niet afdoende om altijd een goede oplossing te hebben voor vervanging. Met regelmaat blijkt dat er geen vervanging beschikbaar is voor een zieke leerkracht. In dat geval wordt vaak besloten tot het verdelen van groepen voor één of enkele dagen. Helaas is het onvermijdelijk dat soms besloten moet worden tot het voor korte tijd (een dag of dagdeel) naar huis sturen van een klas. Op bestuursniveau hebben we geen cijfers van het aantal keer dat een groep is verdeeld of naar huis gestuurd. Dit probleem speelt overigens bij alle schoolbesturen in de regio. Gelet op de huidige arbeidsmarkt, is het niet eenvoudig om nog andere maatregelen te treffen dan de maatregelen die reeds getroffen zijn: er zijn eenvoudig te weinig leerkrachten beschikbaar voor alle (vervangings-)vacatures. Daarnaast speelt een rol dat uitzendbureaus vaak arbeidsvoorwaarden bieden, die de SCOH op structurele basis niet kan bieden aan haar personeel. Onze conclusie is dan ook dat we op dit moment v.w.b. de vervanging weinig andere substantiële maatregelen kunnen treffen.

Wel hebben we met de directeuren opties besproken die toegepast kunnen worden wanneer voor kortere of langere tijd een (vervangings)vacature niet vervuld kan worden. Het naar huis sturen van een klas is immers een uiterste maatregel, die bovendien slechts van korte duur kan zijn. De volgende opties zijn besproken:

- leg contacten met organisaties voor kinderopvang, zodat zij – als er een klas naar huis gestuurd moet worden – de opvang kunnen verzorgen van kinderen die niet thuis opgevangen kunnen worden;
- andere organisatievormen: bijvoorbeeld 1 leerkracht met 2 onderwijsassistenten op 2 groepen
- aanpassen onderwijsprogramma: kortere schooldagen verzorgen voor alle leerlingen
- bij meerdere zieken: een beroep doen op een collega SCOH-school die geen vervangingsprobleem heeft, voor de tijdelijke inzet van een leerkracht van die school.

De directeuren is gevraagd de opties te bespreken in het team. Het zoeken van oplossingen voor deze problematiek is immers iets dat in gezamenlijkheid moet gebeuren. Van ieder mag worden verwacht dat wordt meegedacht en meegewerkt aan oplossingen die tijdelijk nodig zijn.

3.3. Verwachte toekomstige ontwikkelingen

In 2019 wordt voornamelijk ingezet op nieuwe initiatieven om het lerarentekort op te vangen.

- Modellen doordenken en pilots starten voor een andere wijze van organiseren van het onderwijs, waarbij meer functiedifferentiatie mogelijk wordt gemaakt. We zijn een interne projectgroep gestart en participeren in een denktank: "anders organiseren" van de grote besturen uit Den Haag en Rotterdam;
- Verder uitbreiden van de zij-instroom en deelnemen aan nieuwe mogelijkheden om onbevoegden op te leiden tot leerkracht (oa de regeling waarbij verkorte deeltijders met hbo/wo-achtergrond sneller voor de klas mogen);
- Met behulp van de recruiter inzetten op SCOH als aantrekkelijke werkgever, in contact komen en blijven met potentiële medewerkers en alumni, zittende medewerkers weten te binden en boeien.

3.4 Participatiewet

Op grond van deze wet moet SCOH in 2023 29 fte banen gecreëerd hebben voor mensen die vallen onder de doelgroep van de Participatiewet. Voor het voldoen aan het quotum van de participatiewet geldt een aanstelling van 25,5 uur als 1 fte. De stand van zaken in 2018 is, dat er inmiddels voor 22,2 fte is ingevuld met medewerkers die onder de doelgroep van de participatiewet vallen.

In schooljaar 2016-2017 heeft de gemeente Den Haag een subsidieregeling geïntroduceerd (STiPregeling) op grond waarvan scholen een subsidie van € 10.000 op jaarbasis kunnen krijgen als zij een conciërge (vallend onder de doelgroep van de Participatiewet) in dienst nemen. Daarnaast kan nog een loonkostensubsidie in verband met verminderde loonwaarde worden verkregen. Met deze subsidies kan een school met een kleine

eigen bijdrage (rond de € 5.000,- op jaarbasis) een conciërge voor 32 uur in dienst nemen. Een groot deel van de hierboven genoemde 22,2 fte wordt ingevuld door medewerkers die met behulp van de STIP-subsidie en de loonkostensubsidie in dienst genomen konden worden.

3.5. Gevoerde beleid inzake beheersing van uitkeringen na ontslag

3.5.1. WGA uitkering

SCOH is eigen risicodragers voor de WGA. SCOH heeft dit risico verzekerd bij Loyalis. Loyalis ondersteunt SCOH bij het zo beperkt mogelijk houden van de schadelast. Dit gebeurt o.a. door SCOH een procesregisseur toe te kennen. In situaties waarin er ontslag volgt nadat er een WGA-uitkering is toegekend, komt de procesregisseur in beeld en die maakt een plan van aanpak met betrekking tot het desbetreffende WGA dossier. Het kan zijn dat geprobeerd wordt de WGA om te zetten in een IVA. Dit is de laatste jaren in een aantal gevallen gebeurd en met succes. In situaties waarin omzetting in een IVA niet aan de orde is, gaat de procesregisseur met de ex-medewerker in gesprek met als doel het begeleiden naar ander werk. De procesregisseur houdt daarbij goed in de gaten of de ex-medewerker zich ook daadwerkelijk inspant om een andere baan te vinden of dat er sprake is van nalatig gedrag en er reden is voor het treffen van een sanctie.

3.5.2. WW en bovenwettelijke uitkering

Bij elke beëindiging die plaatsvindt op initiatief van de SCOH, wordt aan de medewerker een vergoeding voor outplacement/scholing aangeboden. De hoogte van de vergoeding is in overeenstemming met de eisen die daaraan door het participatiefonds (PF) worden gesteld. De aangeboden vergoeding wordt ingezet voor (om)scholing of voor begeleiding bij het vinden van een andere functie.

3.6. Directiewisselingen

In het verslagjaar zijn de volgende directiebenoemingen uitgebracht:

- mevrouw Ryanne van Gool is per 1 januari 2018 benoemd tot directeur van De Meerpaal
- mevrouw Louise Kortman-de Wit is per 1 januari 2018 benoemd tot directeur van de Oranje Nassauschool
- mevrouw Marieke van Straten is per 1 mei 2018 benoemd tot adjunct-directeur van De Ark
- de heer Lucas Tijbosch is per 1 augustus 2018 benoemd tot directeur van de van Hoogstratenschool
- mevrouw Sylvia van Loon is per 1 augustus 2018 benoemd tot directeur van De Horizon
- mevrouw Mariska Wubben is per 1 augustus 2018 benoemd tot directeur van de P. Oosterleeschool
- de heer Erik Flinterman is per 1 augustus 2018 benoemd tot interim directeur van de Vliermeent

3.7 Werkdruk middelen

Werkdrukonderzoek DUO

Werkdruk is al jaren een thema binnen het (primair) onderwijs. Alle partijen zijn het erover eens dat er actie ondernomen moet worden om de werkdruk te verlagen. Daarvoor is van belang dat er meer middelen beschikbaar komen, maar ook dat binnen teams het gesprek wordt gevoerd over mogelijkheden om - met inachtneming van de kwaliteitseisen en de financiële positie van de school – de werkdruk te verlagen.

Om het gesprek hierover in de teams te bevorderen, heeft SCOH, bij wijze van pilot, adviesbureau DUO gevraagd een werkdrukonderzoek uit te voeren op een viertal SCOH-scholen. Het onderzoek bestond uit twee onderdelen. In elk team is een gedetailleerde vragenlijst uitgezet, om te achterhalen wat in het desbetreffende team de belangrijkste oorzaken voor werkdruk zijn. Vervolgens heeft het team in een workshop met elkaar nagedacht over concrete maatregelen die de werkdruk kunnen verlagen. Ook is een bestuursrapportage

gemaakt, waardoor voor het bestuur inzichtelijk werd wat op deze scholen de grootste oorzaken van werkdruk zijn en welke oplossingen door de teams zijn genoemd.

De belangrijkste werkdrukfactoren die zijn genoemd zijn:

- zorgleerlingen, procedures rond zorgleerlingen, verschil in niveau tussen leerlingen, te veel leerlingen in de klas die extra zorg vragen
- administratie die niet met leerlingprestaties te maken heeft
- groepsplannen, groepsoverzichten, leerlingvolgsysteem

De belangrijkste oplossingen die worden genoemd zijn:

- administratie verminderen
- meer handen in de klas
- kleinere klassen
- duidelijke afspraken over taken en verantwoordelijkheden
- goede en vaste invallers

Werkdrukakkoord

Kort na de start van de pilot werd het werkdrukakkoord gesloten. In het regeringsakkoord is € 430 miljoen toegezegd voor werkdrukverlaging in het primair onderwijs. Aanvankelijk zouden deze middelen pas in 2021 beschikbaar komen. De Minister heeft in het voorjaar van 2018, na druk van PO Raad, bonden en de stakingen in het onderwijs, besloten de inzet van deze middelen naar voren te halen. Vanaf 2018-2019 krijgen scholen € 155,- per leerling per jaar. Dit bedrag loopt verder op tot zo'n € 280,- per leerling per jaar in 2021-2022. Minister, PO Raad en bonden hebben gelijktijdig, in het zgn werkdrukakkoord, afspraken gemaakt over de procedure om tot besteding van de middelen te komen op scholen.

Voor SCOH betekent dit akkoord dat er in schooljaar 2018-2019 ongeveer 1,5 miljoen beschikbaar komt voor maatregelen die bijdragen aan werkdrukverlaging. In het werkdrukakkoord zijn de volgende afspraken gemaakt over de inzet van de werkdrukmiddelen:

- schoolteam en schoolleider bespreken hoe het geld het beste kan worden ingezet;
- de PMR heeft instemmingsrecht op de besteding van de werkdrukmiddelen.

Dit laat echter onverlet dat de werkdrukmiddelen onderdeel uitmaken van de schoolbegroting. Het bestuur keurt de begroting goed. Het beleid van SCOH is, dat de schoolbegroting in beginsel niet negatief mag sluiten. Het gesprek in het team over de inzet van de werkdrukmiddelen kan dus niet worden gevoerd, zonder de financiële positie/exploitatie van de school bij dat gesprek te betrekken. Omdat het bestuur de begroting van de school goedkeurt, is er goedkeuring nodig van het bestuur voor de plannen die op de school gemaakt worden voor de inzet van werkdrukmiddelen en die uiteindelijk aan de PMR worden voorgelegd. Alle SCOH-scholen hebben inmiddels een goedgekeurd plan voor de inzet van werkdrukmiddelen. In de onderstaande tabel is opgenomen hoe de scholen hun budget voor werkdrukgeden inzetten.

Tabel 3.1 Inzet werkdrukmiddelen

Categorie	bedrag 2018
personeel	548.945
materieel	41.562
professionalisering	8.594
overige	18.161
totaal	617.262
Budget	617.388
nog te besteden	126

Naast inzet van de werkdrukmiddelen voor behoud van personeel (scholen met een negatieve exploitatie kiezen er vaak voor om met de inzet van werkdrukmiddelen geen personeel boventallig te verklaren, waardoor de werkdruk niet verder toeneemt), worden de werkdrukmiddelen voornamelijk ingezet voor:

- extra leerkrachten en de inzet van vakleerkrachten. Dit geeft groepsleerkrachten meer ruimte voor de andere taken die zij hebben naast het lesgeven;
- inzet onderwijsassistenten en pedagogisch medewerkers: meer handen in de klas werkt druk verlagend en er kan meer tijd aan zorgleerlingen worden besteed;
- ICT-toepassingen die de leerkracht ontzorgen (digitaal verwerken en toetsen, digitaal rapport)
- training om groepsplanloos te werken

Incidenteel worden de middelen besteed aan:

- inkoop extra zorg voor zorgleerling
- evenementencoördinator (meer tijd voor lestaken)

Grosse modo kunnen we zeggen dat de werkdrukmiddelen grotendeels zijn besteed het verbeteren van de werkdrukfactoren die ook uit het DUO onderzoek naar voren komen. In de loop van schooljaar 2018-2019 zullen we good practices onderling uitwisselen binnen SCOH.

4. Arbobeleid

4.1. Verzuimbeleid

Sinds 2014 werkt SCOH met het gedragsmodel voor het verzuimbeleid. Deze aanpak heeft de eerste jaren geleid tot een verlaging van het verzuimpercentage. In 2017 was weer een stijging te zien, maar vorig jaar is het verzuim weer gedaald. De daling c.q. stijging van het verzuimpercentage lijkt gelijke tred te houden met de gemiddelde verzuimduur. Opvallend is de daling van meer dan 1 procentpunt in het verzuim tot 1 jaar. Het kort verzuim (tot 1 week) is daarentegen gestegen. Dit kan verklaard worden door een verhoogd verzuim in de eerste 3 maanden van het kalenderjaar, mogelijk als gevolg van de griepgolf. In de maanden januari, februari en maart van dit jaar was de meldingsfrequentie circa 1.6 tegen circa 1,3 in de vergelijkbare maanden van 2017. In de rest van het voorjaar was de meldingsfrequentie 0.8 tegen 0.7 in het voorjaar van 2017.

Tabel 4.1 Verzuimpercentages

	2014	2015	2016	2017	2018
Ziekteverzuimpercentage	5,63%	4,86%	5,12%	5,92%	5,56%
waarvan:					
kort (0-8 dagen)	0,62%	1,01%	1,07%	1,03%	1,51%
kort middel (8-43 dagen)	0,78%	0,98%	0,89%	1,08%	0,82%
lang middel (43-366 dagen)	2,76%	2,22%	2,41%	3,14%	2,08%
lang (>366 dagen)	1,47%	0,65%	0,75%	0,67%	1,15%
Meldingsfrequentie	0.84	0.99	1.05	0.97	0.91
Gemiddelde verzuimduur	23,1 dagen	21,9 dagen	23,4 dagen	24,9 dagen	14,8 dagen

In tabel 4.2 is het verzuim uitgesplitst naar leeftijdscategorie. Wat opvalt is dat het verzuim in de leeftijdscategorieën 15-24 jaar en 25-34 jaar elk jaar licht stijgt, terwijl het verzuim in de categorieën 35-44 jaar en 45-54 jaar zich voor het tweede achtereenvolgende jaar stabiliseert. Het verzuim in de twee hoogste leeftijdscategorieën laat van 2017 naar 2018 een daling zien.

Tabel 4.2 Verzuim naar leeftijdscategorie

	2016	2017	2018
15-24 jaar	2,03%	2,29%	2,84%
25-34 jaar	2,59%	3,52%	3,74%
35-44 jaar	3,48%	3,22%	3,43%
45-54 jaar	4,72%	6,59%	6,30%
55-64 jaar	5,31%	9,51%	8,67%
65+ jaar	3,09%	7,00%	4,91%

Ondanks dat het verzuim in de leeftijdscategorie 55-64 jaar enigszins gedaald is, is het verzuim nog steeds hoog te noemen. Dit hoge verzuim is voor een groot deel toe te schrijven aan verzuim wegens ernstige medische aandoeningen met een langere hersteltijd. Opvallend is wel dat het percentage nulverzuim (het percentage van de medewerkers in een bepaalde leeftijdscategorie dat in 2018 niet heeft verzuimd) in diezelfde leeftijdscategorie het hoogst is. Conclusie kan zijn dat deze groep een hoog arbeidsethos heeft, zich niet snel ziek meldt, maar als men dat wel doet het meteen langdurig verzuim tot gevolg heeft.

Tabel 4.3 Percentage nulverzuim			
	2016	2017	2018
totaal	48,1%	51,6%	51,2%
15-24 jaar	50,0%	66,7%	68,6%
25-34 jaar	44,7%	45,9%	48,9%
35-44 jaar	50,2%	52,1%	47,9%
45-54 jaar	42,4%	49,8%	49,4%
55-64 jaar	50,4%	54,6%	55,7%
65+ jaar	67,7%	61,8%	63,2%

4.2. Arbodienstverlening

Na de zomer van 2018 is gestart met de aanbestedingsprocedure voor het afsluiten van een nieuw contract arbodienstverlening. Dit heeft in januari 2019 geresulteerd in een nieuw contract per 1 april 2019 met de huidige dienstverlener ZorgvandeZaak voor maximaal vijf jaar tot 1 april 2024.

4.3. Risico inventarisatie & evaluatie (RI&E)

Eén van de instrumenten om zicht te krijgen op de arbeidsomstandigheden is de Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E). Alle scholen dienen eens per vier jaar deze RI&E uit te voeren. In schooljaar 2017-2018 hadden alle scholen een geldige RI&E met een plan van aanpak dat is getoetst door een arbeidshygiënist. In schooljaar 2018-2019 zullen van 21 scholen de RI&E verlopen en zal er dus een nieuwe RI&E moeten worden uitgevoerd. Om dat te faciliteren is er in september 2018 een training voor directeuren en preventiemedewerkers over de RI&E georganiseerd.

Daarnaast zijn scholen verplicht elke 2 jaar een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) uit te voeren (dat vormt een onderdeel van de RI&E). In schooljaar 2017-2018 is besloten dit vanuit het stafbureau te regelen, zodat alle scholen elke 2 jaar op hetzelfde moment het MTO uitvoeren. Zo kunnen scholen onderling beter worden vergeleken. In maart 2018 is daartoe de Quickscan Welzijn Personeel ingezet.

5. Huisvesting

Naast de jaarlijkse onderhouds- en beheerwerkzaamheden heeft een groot deel van de activiteiten van Huisvesting dit jaar betrekking gehad op nieuwbouw in diverse stadia. Er is één nieuw gebouw opgeleverd. Verder is 2018 vooral weer een jaar geweest van voorbereidingen en het volgen van procedures voor de totstandkoming van nieuwbouw.

De nieuwbouw van de ds. D.A. van den Boschschool is in de zomervakantie aan het bestuur opgeleverd. De school is na de herfstvakantie in gebruik genomen. Tijdens het bouwproces hebben planaanpassingen plaatsgehad in verband met gewenste wijzigingen van het ontwerp van een school voor basisonderwijs naar een kindcentrum. Tevens zijn lopende de uitvoering wijzigingen doorgevoerd om te kunnen voldoen aan de BENG-eisen voor bijna energieneutraliteit. Beide aanpassingen zijn tot tevredenheid gerealiseerd.

Ter plaatse van de nieuwbouw voor De Spiegel bleek begin dit jaar dat er, als gevolg van hevige regenval, sprake was van een grondwaterpeil, dat ca. 600 mm hoger lag dan het langdurig jaargemiddelde. Voor het wegpompen van dit overtollige water is een bemalingsplan gemaakt, waarbij rekening moest worden gehouden met mogelijke verzakkingen van omliggende panden en met een bodemverontreiniging. Als gevolg van dat laatste kon niet zonder meer worden geloosd op het riool.

Dit bemalingsplan is in maart goedgekeurd, waarna er direct met bemalen is gestart en er binnen enkele weken eindelijk daadwerkelijk kon worden gebouwd. Hoewel sprake blijft van een lastige bouwplaats, verliep het bouwproces daarna spoedig. Naar verwachting wordt het nieuwe gebouw in mei 2019 opgeleverd.

Tijdens het bouwproces bleek dat een aantal burens zich toch niet konden vinden in het plan. Qua procedures en regelgeving konden ze geen enkel recht doen gelden. Het plan past niet alleen binnen het bestemmingsplan, maar er was ook gewoon sprake van een onherroepelijke Omgevingsvergunning. Bovendien was er een informatieavond voor omwonenden georganiseerd. Op dat moment is door geen van de omwonenden een zienswijze ingediend.

Uiteraard streeft het bestuur naar een bestendige relatie de omwonenden. Reden waarom er een aantal keren overleg is geweest met de betrokken burens en is geprobeerd om hen zo ver als mogelijk tegemoet te komen. Ook het ontwerp voor dit gebouw is tijdens de bouw aangepast, zodat kon worden voldaan aan BENG-eisen.

In verband met een begroot tekort voor de nieuwbouw van de Vliermeent heeft in 2018 een planaanpassing voor de nieuwbouw plaatsgehad. Grootste wijziging is het plan voor de gymzaal. In plaats van een dubbele vloer, wordt er een normale vloer van 12*21 meter gerealiseerd. Het bestuur van HKV Achilles, die veel baat zou hebben gehad met een vergrote gymzaal, kon zich vanwege het geraamde tekort vinden in de planaanpassing.

Vervolgens is in het voorjaar van 2018 de Omgevingsvergunning aangevraagd. Mede als gevolg van een bestemmingsplanprocedure is deze vergunning nog niet verstrekt. Wel is in december door de gemeente aangegeven dat, na indiening van aanvullende bouwfysische informatie, de verwachting was dat de vergunning binnenkort zou worden afgegeven.

Overigens was aanpassing van het plan vanwege BENG-eisen hier erg lastig, met name vanwege het feit dat een groot deel van het oude gebouw behouden blijft.

Het plan voor de Waalse is in 2018 aangepast aan de BENG-eisen en aan een aantal aanvullende wensen van de kinderopvangorganisatie waarmee wordt samengewerkt. De omgevingsvergunning is in november verstrekt. Naar verwachting wordt in het voorjaar van 2019 de aanbestedingsprocedure gestart en kan mogelijk na de zomervakantie met de nieuwbouw worden begonnen.

Het plan voor de vervangende nieuwbouw van de Dr. M.M. den Hertogschool is in 2018 uitgewerkt tot op het niveau van een definitief ontwerp, uitgaande van de wens van de gemeentelijke afdeling Stedenbouw om het ontwerp een kwartslag te draaien. Tevens is aan het plan ruimte voor kinderopvang toegevoegd.

Nadat dit plan klaar was, heeft OCW verzocht om een studie naar de toevoeging van een tweede gymzaal. Dit omdat er bij de nieuwbouw van de Liduinaschool, verder op in de straat, geen ruimte was voor een eigen gymzaal. Met het oog op de druk op onze kavel bleek later gelukkig dat de plaatsing van een tweede gymzaal niet nodig was. Het onderzoek naar die tweede zaal betekende wel weer een stilstand van enige maanden.

De nieuwe school in Vroondaal is na de voorjaarsvakantie verhuisd van het schoolgebouw aan de Meppelweg naar het tijdelijke gebouw aan de Madepolderweg. De bezwaren van omwonenden zijn niet gehonoreerd. Er is wel toegezegd dat de uiteindelijke nieuwbouw van de school zo snel als mogelijk wordt gerealiseerd.

Uiteindelijk hebben alle betrokkenen daar baat bij. Via een selectie is het Haagse architectenbureau KOW aangesteld voor het nieuwbouwontwerp. In overleg met de verschillende gebruikers en opdrachtgevers, was reeds voor de zomervakantie een voorlopig ontwerp (VO) gerealiseerd. Als gevolg van aanvullende wensen van de gebiedsontwikkelaar GEM en de afdeling Ruimtelijke Ordening van de gemeente, kon dat VO pas in november worden vastgesteld. Daarna is de architect direct begonnen met het definitief ontwerp.

Voor de vervangende nieuwbouw van het Mozaïek is in 2018 onderzoek gedaan naar behoud van een (belangrijk) deel van het gebouw, in combinatie met de wens om het gebouw BENG uit te voeren. Met het oog op het door de school ingebrachte programma van eisen, blijkt dat beide punten kunnen worden gerealiseerd, zij het dat er een beperkte uitbreiding van het gebouw moet plaatshebben. Qua grootte van de kavel zou dat alleen passen op het dak van de school, of van de gymzaal. Inmiddels heeft een constructief onderzoek plaats naar de bruikbaarheid van deze daken.

Ten behoeve de uitbreiding van de Anemaschool is in 2018 de meervoudig onderhandse aanbesteding opgestart.

In zowel de Meerpaal, als de Vuurtoren heeft een aanpassing van de binnenzijde plaatsgehad ten behoeve van een betere leer- en werkomgeving. In de Da Costaschool is het ventilatiesysteem met warmteterugwinning opgeleverd.

6. Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen

Het jaar 2018 stond voor SPCP in het teken van de harmonisatie van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk, een ingrijpende stelselwijziging. Hieronder zal dit verder worden aangegeven. In dit bestuursverslag wordt een tweedeling gemaakt tussen Personeel en Organisatie en de Onderwijs inhoudelijke kant van het werkveld.

6.1 Personeel en Organisatie en de bedrijfsmatige kant van de peuterscholen

6.1.1 Harmonisatie

De harmonisatie - met ingang van 1 januari 2018 - van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang bracht een aantal ingrijpende veranderingen mee voor SPCP. Om er enkele te noemen:

Voor de organisatie geldt: de peuterscholen zijn onder de Wet Kinderopvang gaan vallen. De pedagogisch medewerkers vallen onder een andere CAO, namelijk CAO Kinderopvang in plaats van CAO Welzijn.

Voor de organisatie veranderde ook de wijze waarop de stichting wordt bekostigd: die wijzigde van een jaarlijkse groepsgebonden financiering door de gemeente naar een kindgebonden bekostiging. Ook onze positie in het veld van voorschoolse voorziening veranderde nu het voor de kinderopvang mogelijk werd om met vergelijkbare bekostiging VVE aan te kunnen bieden.

Voor ouders (en kinderen) verandert de bekostiging en het aantal dagdelen waarop zij gebruik kunnen maken van de peuterschool: voor kinderen die geen indicatie van het CJG hebben, verandert de gesubsidieerde toegang van 4 dagdelen naar 2 dagdelen per week.

Door de harmonisatie wordt de bekostiging aanzienlijk complexer en het belang van een goede bezetting in de groepen neemt toe. Werkende ouders moeten bij de Belastingdienst Kinderopvangtoeslag aanvragen en niet werkenden ontvangen van de gemeente een vergelijkbare toeslag: deze wordt met de instemming van de ouder rechtstreeks van de gemeente ontvangen. De eigen ouderbijdrage die de stichting bovenop deze toeslagen ontvangen is gebaseerd op het gezinsinkomen. Daarnaast subsidieert de gemeente de VVE-kwaliteit met een vast bedrag per lokaal. Hiervan moeten bijvoorbeeld de VVE-coaches worden betaald. De hoogte van

al deze bedragen is gebaseerd op een bezetting van 90% van de beschikbare plaatsen per peutergroep. Dit alles maakt dat de administratieve organisatie aangepast moest worden. SPCP heeft een gespecialiseerd administratief systeem, Kidsvision, in gebruik genomen dat inzicht moet geven in de bezetting en van belang is voor de facturering. Vanwege de uitzonderlijk uitgebreide regelgeving van de gemeente Den Haag besloeg de aanpassing van het systeem en de ingebruikname ervan een geruime periode. Extra administratieve medewerkers zijn aangesteld voor de nieuwe afdeling Planning & Plaatsing binnen het Servicebureau van SCOH om de toegenomen administratieve werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

In de loop van het verslagjaar bleek toch dat het gekozen kind-administratiesysteem niet aan de eisen kan voldoen.

Vanwege een betere stroomlijning van alle administratieve processen en ook een betere aansluiting bij de boekhouding is er eind 2018 toch voor gekozen weer over te gaan naar een nieuw kind-administratiesysteem Flexkids. De overgang heeft – weliswaar tijdelijk – weer voor een aanzienlijke werkdruk gezorgd in de laatste maand van 2018. De verwachting is dat met dit nieuwe kind-administratiesysteem de benodigde financiële informatie met name ook richting de gemeente nu beter beschikbaar wordt

6.1.2 Sluiting van groepen

Vanaf de start van de Harmonisatie in januari jl. worden maandelijks de bezettingsoverzichten en prognoses bijgehouden om adequaat te kunnen reageren op achterblijvende bezetting. Daarbij wordt rekening gehouden met een ferm uitgangspunt dat binnen de stichting is geformuleerd, namelijk: er worden geen kinderen (= toekomstige leerlingen) naar huis gestuurd. Dat betekent dat alle kinderen die nog in de te sluiten groep zitten te herplaatsen moeten zijn in de overblijvende groep(en) op die locatie. Er wordt toch nog toe ook niet doorverwezen naar nabije SCOH-scholen. Daarnaast is ook bepaald dat op elke locatie ten minste één peutergroep blijft bestaan, ongeacht het aantal peuters in die groep.

Om al te grote onrust in de organisatie en imagoschade te voorkomen, wordt slechts twee keer per jaar de balans opgemaakt: voorafgaand aan de zomervakantie en voor de kerstvakantie.

Rond de zomervakantie zijn dit jaar 6,5 groepen gesloten, te weten bij peuterschool Comenius, peuterschool Schaberg, peuterschool De Vuurtoren, peuterschool Paul Kruger, peuterschool Van den Bosch en peuterschool De Horizon. Er is een halve groep gesloten bij de peuterschool De Elout. Deze locaties liggen, behalve peuterschool De Vuurtoren en peuterschool De Elout, voornamelijk in de achterstandswijken. Omdat daar de halvering in dagdelen nauwelijks aan de orde is (er komen vooral doelgroepkinderen), is de oorzaak waarschijnlijk de toegenomen complexiteit van aanmelding (DigiD, Inkomensverklaring, beschikking gemeentelijke peupertoeslag) en de beeldvorming die daardoor is ontstaan: “het is ingewikkeld om je aan te melden, ze willen alles van je weten en de peuterschool is duur...”.

De daling van kinderen in het verslagjaar 2018 in de voormalig reguliere speelzalen komt waarschijnlijk door uitstroom naar het kinderdagverblijf. Deze peuterscholen liggen in een omgeving met veel tweeverdieners-gezinnen. Nu zij ook voor de peuterschool Kinderopvangtoeslag aan moeten vragen en de uurprijs voor hen hetzelfde is geworden, past een kinderdagverblijf vaak meer bij hun opvangbehoefte. Dat het bezettingspercentage op die locaties hoog is gebleven komt door de geïndiceerde kinderen (veel expats die thuis geen Nederlands spreken), die in plaats van 2 nu 4 dagdelen per week mogen komen. Op één locatie peuterschool Oranje Nassau moesten 2 dagdelen gesloten worden na de zomervakantie.

De daling in het verslagjaar in de voormalige voorscholen komt voornamelijk door de complexiteit van het proces van aanmelden. Voorafgaand aan de invoering is hiervoor regelmatig aandacht gevraagd bij de gemeente Den Haag. Een één-op-één-benadering en de inzet van tolken had wellicht tot een beter resultaat geleid. Inmiddels heeft de gemeente ingestemd met een pilot om in de prioriteitswijken ondersteuning aan te

bieden aan ouders bij het inschrijven en het verzamelen van alle papieren, zodat mogelijke hobbels worden weggenomen.

Overigens is de daling van het aantal kinderen in de peuteropvang een probleem dat zich niet alleen bij SPCP voordoet, maar in alle grote gemeentes. In de G4 is de daling circa 20%.

6.1.3 Ondersteuningsconsulenten

Per 1 oktober 2018 heeft SPCP voor 9 peuterscholen in de achterstandswijken in het kader van een pilot subsidie gekregen voor 4 uur een ondersteuningsconsulent per lokaal. Deze ondersteuningsconsulenten geven ouders ondersteuning bij het inschrijven en alle administratieve handelingen die ouders moeten verrichten om de peuter te laten starten. 4 pedagogisch medewerkers zijn vrij geroosterd van hun groepen, om deze taak (als ondersteuningsconsulent) uit te voeren. Extra tijd voor de ondersteuning is hard nodig op deze peuterscholen.

6.1.4 Personele consequenties

Het sluiten van de groepen heeft gelukkig dit verslagjaar niet geleid tot ontslag van de vaste medewerkers. Wel zijn de detacheringen van medewerkers van SCOH bij SPCP voor het merendeel beëindigd per 1 augustus 2018, vacatures zijn niet vervuld en een aantal medewerkers zijn vrijwillig teruggegaan in uren. Een consequentie van de krimp is wel dat een aantal medewerkers op 2 verschillende locaties is gaan werken op één dag. Dit vraagt veel van een medewerker.

6.1.5 Overdracht van de peuterschool Van den Bosch

Na de herfstvakantie is de peuterschool samen met de school verhuisd naar nieuwbouw om daar samen met een dagverblijf van Triodus een Integraal Kindcentrum (IKC) te gaan vormen. Omdat Triodus ook 2 VVE-peuteropvanggroepen meeneemt naar de nieuwe locatie, is in onderling overleg besloten om onze peutergroepen in de peuterschool over te dragen aan Triodus. Eenzelfde dienstverlening in een IKC door 2 verschillende organisaties is onwenselijk en niet in lijn met de gedachte dat in een IKC alle medewerkers die met 0-6 jarigen werken inhoudelijk een team zouden moeten gaan vormen. De daadwerkelijke overdracht heeft plaatsgevonden per 1 januari 2019.

6.1.6 Ondernemingsraad

Onze ondernemingsraad heeft momenteel een bezettingsprobleem. Er wordt hard aan gewerkt om de OR weer voldoende te bemensen. Om in de tussentijd toch betrokkenheid van medewerkers bij beleidsprocessen te organiseren is een tijdelijke klankbordgroep geformeerd met medewerkers uit verschillende locaties. Zij hebben niet de formele advies- en instemmingsrechten. Hen wordt gevraagd vooral vanuit hun perspectief aandachtspunten te geven bij voorgenomen beleid. De klankbordgroep komt 4 maal per jaar bijeen.

6.2 Onderwijs inhoudelijke kant

6.2.1 Peuterscholen

In 2018 heeft onze stichting 22 peuterscholen met een VVE-programma. De 6 reguliere peuterspeelzalen mogen vanaf 1 januari 2018 ook mee doen van de gemeente aan de voorschool. Twee coaches zijn aangesteld om dit bij deze 6 peuterscholen te begeleiden en de medewerkers te coachen. Zij werken op alle 6 locaties met een erkend VVE programma en met het observatiesysteem KIIK.

Ook in dit verslagjaar is gewerkt aan de afspraken die de gemeente Den Haag heeft gemaakt met het Rijk, het zgn. Bestuursakkoord "effectief benutten van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en extra leertijd voor jonge kinderen". Het gaat om het verhogen van de educatieve kwaliteit, het realiseren van een

kwaliteitszorgsysteem en het verhogen van de ouderbetrokkenheid. Elke voorschool maakt met de eigen basisschoolpartner een Integraal HEA-plan waarmee gemeentelijke middelen worden aangevraagd voor de doelen vanuit de Haagse Educatieve Agenda. In de uitvoering is de exploitatiesubsidie van de speelzaal de basis en bieden de HEA-middelen de mogelijkheid om aan extra kwaliteit te werken.

Ook is conform onze eigen SCOH- strategische beleidsagenda gewerkt aan onze organisatiedoelstellingen om de speelzalen te integreren in de Basisschool 2-12. Het gaat dan vooral om het verplaatsen van de aansturing van voorscholen naar schooldirecties, om zodoende doorgaande leerlijnen te vormen. Daarnaast werken de speelzalen mee aan verdergaande samenwerking met kinderopvang en welzijn in het kader van brede-buurtschool ontwikkeling.

6.2.2 Borgen en verder verhogen van de kwaliteit van VVE

Het accent in de kwaliteitsversterking in dit verslagjaar lag op het versterken van een beredeneerd aanbod voor peuters. Kinderen ontwikkelen zich beter als het spelaanbod goed is afgestemd op hun ontwikkelingsfase en de nabijgelegen zone van ontwikkeling. Daartoe is aandacht besteed aan de kwaliteit van de observaties m.b.v. het instrument KIJK!, aan het opstellen en evalueren van de groepsplannen en themaplanningen en aan spelbegeleiding en spelverrijking. Alle medewerkers zijn door HCO getraind in spelbegeleiding in de bouwhoek en een deel van de medewerkers heeft deelgenomen aan de training Spel en Taal. De overige locaties zullen deze training in 2019 aangeboden krijgen.

Alle VVE-groepen zijn begeleid door onze HBO-gechoolde pedagogische coaches. Zij besteden regulier aandacht aan het verbeteren van het systematisch opbrengstgericht en planmatig werken en ondersteunen bij de jaarlijkse focuspunten zoals hierboven benoemd. Zij geven coaching on the job en zetten video-interactie-begeleiding in. Ons kwaliteitskader “Spelenderwijs kansen benutten” dient hierbij als richtinggevend kader.

Naast de aandacht voor het versterken van de kwaliteit van de voorschoolse educatie, hebben de coaches een belangrijke taak gehad in het doorvoeren van de nieuwe wettelijke vereisten (IKK) en de veranderingen door de harmonisatie. De harmonisatie en de daarmee samenhangende krimp en nieuwe werkwijze en procedures leidden tot onrust en zorg bij de medewerkers. Vooral in de eerste helft van het jaar hebben de medewerkers support nodig gehad in het omgaan met onzekerheid, veranderingen in teamsamenstelling en peutergroepen en het zich eigen maken van nieuwe werkwijzen en procedures.

De gemeentelijke inspectie heeft ook dit jaar de kwaliteit op al onze locaties als voldoende beoordeeld.

6.2.3 Versterken van de doorgaande lijn tussen voorschool en school

Voor alle kinderen die op vierjarige leeftijd overgaan naar de basisschool is een warme overdracht gerealiseerd. Pedagogisch medewerkers en leerkrachten in de onderbouw hebben gezamenlijk scholing ontvangen op het thema doorgaande leerlijnen. Daarbij is vooral aandacht besteed aan een verbreding van de visie op de ontwikkeling en begeleidingsbehoeften van het jonge kind naar de groepen 1 en 2. Onze notitie “Spelenderwijs kansen benutten” diende daarbij als kader. In 2018 hebben de 2 groepen van directeuren de training “Een goed educatief aanbod voor het jonge kind” gevolgd waarin zij geschoold werden in de kenmerken van een goed educatief aanbod aan peuters en kleuters. Op alle locaties hebben de coaches als VVE-specialist gewerkt aan de inhoudelijke afstemming tussen de voorschool en de school. Per locatie zijn door de coaches plannen van aanpak opgesteld.

6.2.4 Ouderbetrokkenheid

Het streven is om ouders in positie te brengen als partners van de school, zodat zij hun kinderen zo goed mogelijk kunnen ondersteunen in hun schoolloopbaan. Daartoe werden ouderactiviteiten uitgevoerd, zoals de cursus "Goed, beter, best" voor ouders van peuters en kleuters. Ook werd op enkele locaties Nederlandse les aangeboden. Het accent ligt steeds op het bevorderen en versterken van het onderwijsondersteunend gedrag van ouders. Daarvoor wordt een gerichte spelinloop, de workshop "Hoera, ik word 2,5!", "Hoera, ik word 4!" gebruikt en worden thematische bijeenkomsten in samenwerking met het CJG en de bibliotheek georganiseerd.

In 2018 is de stedelijke pilot met als doel het versterken van de participatie van ouders aan medezeggenschap in de peuterspeelzalen succesvol afgerond. Op onze pilot locatie de Oosterlee hebben 7 enthousiaste ouders een Oudercommissie gevormd. De uitkomsten van de pilot zijn breed gedeeld in de organisatie. Alle locaties hebben een stappenplan met aanvullende materialen t.b.v. het opstarten van een oudercommissie ontvangen. Er wordt naar gestreefd om op onze locaties een oudercommissie in te richten/ of om ouders te interesseren voor deelname aan de Medezeggenschapsraad 2-12 van de basisschool.

Onze peuterspeelzalen hebben alle enkele uren oudercoördinatie in hun takenpakket. Aan de betreffende oudercoördinatoren zijn netwerkbijeenkomsten aangeboden om expertise en ervaringen uit te wisselen. Ook zijn op sommige locaties zogenaamde contactouders actief: zij vormen een verbinding tussen de medewerkers en de ouders en proberen de onderlinge contacten te verstevigen.

6.2.5. Basisschool 2-12

Het streven is te komen tot een transparante organisatiestructuur, waarbij basisschooldirecties verantwoordelijk worden voor de integrale inhoudelijke aansturing van de bijbehorende peuterspeelzaal. Daarmee ontstaat als het ware een basisschool voor 2 t/m 12-jarige kinderen. Alle locaties zijn in 2018 onderdeel gaan uitmaken van basisschool 2-12.

De inhoudelijke aansturing vindt op locatie plaats. Centraal - vanuit het stafbureau - wordt de relatie onderhouden met gemeente en lokale instanties voor het jonge kind (kinderopvangorganisaties, CJG, GGD etc.). Ook wordt vanuit het Stafbureau collectieve acties en beleidsvorming geïnitieerd.

6.2.6. Reguliere peuterspeelzalen

Na een intensief voorbereidingstraject van ruim een jaar voldoen de reguliere peuterspeelzalen per 2018 aan de wettelijke en gemeentelijke vereisten voor het aanbieden van voorschoolse educatie. Alle locaties werken met een erkend VVE programma, de medewerkers voldoen aan de kwalificatie eisen VVE en de ontwikkeling van de kinderen wordt gevolgd middels het observatiesysteem KIJK! De samenwerking met de basisscholen in het kader van de doorgaande lijn is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Er is per locatie een gezamenlijke integraal plan (HEA) opgesteld voor 2019. Deze plannen zijn geaccordeerd door de gemeente Den Haag. 2019 zal worden gebruikt om de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie verder te versterken en de vormgeving van de doorgaande lijn uit te werken in procedures en werkafspraken per locatie.

6.2.7. Samenwerking

SCOH/SPCP participeert in een bestuurlijk Platform Kinderopvang waarin de besturen gezamenlijk overleg voeren over stedelijk beleid inzake het jonge kind. De harmonisatie domineerde in 2018 de agenda van dit Platform. Daarnaast is geïnvesteerd in een verdere samenwerking: nadat in 2016 samenwerkingsconvenanten

zijn afgesloten met de drie grote kinderopvangorganisaties en de welzijnskoepel is in 2018 op enkele locaties meegewerkt aan de IKC-ontwikkeling.

6.2.8. Doelmatigheid

De SPCP heeft de subsidiemiddelen doelmatig aangewend voor de (sub-)doelen waarvoor ze zijn verstrekt. Dit heeft overall positieve resultaten tot gevolg op de taal- en sociaal emotionele ontwikkelingen van de kinderen. In de resultaatmetingen van de gemeente Den Haag blijkt dat een gedeelte van de achterstand waarmee kinderen starten op 2,5-jarige leeftijd, gedurende de tijd dat zij op de peuterspeelzaal verblijven, wordt ingelopen. Deze resultaten worden ook gebruikt door voor- en voerschool in hun onderling gesprek over de doorgaande leerlijnen.

7. Nadere informatie Voortgezet Onderwijs

SCOH heeft voornamelijk scholen voor Primair Onderwijs, maar ook 1 school voor Voortgezet Onderwijs. Dat is de praktijkschool de Poort. Vroeger werd dit type onderwijs onder het Primair Onderwijs gerangschikt, maar tegenwoordig maakt het deel uit van het Voortgezet Onderwijs (VO). Veelal zijn VO scholen grote organisaties. Bij de Poort is dat echter niet het geval. De school heeft per 1 oktober 2018 252 leerlingen en is daarmee qua omvang vergelijkbaar met onze scholen voor Primair Onderwijs. Daarom is er in dit jaarverslag niet voor gekozen om apart een uitgebreide toelichting te geven op het VO van onze stichting. Voor de algemene informatie wordt verwezen naar wat elders in dit jaarverslag is vermeld voor de SCOH.

Voor wat betreft de Poort is interessant om te vermelden dat de kwaliteit van de school op orde is. De school heeft al jaren een basisarrangement van de inspectie. In 2014 is nieuwbouw gerealiseerd voor de Poort in Duinoord aan de 2e Sweelinckstraat. Tot dat moment had de school 2 locaties. Beide locaties zijn samengegaan in het nieuwe gebouw.

In de volgende tabel is de exploitatie van de Poort van 2018 opgenomen. Er was in 2018 een positief saldo begroot van €311.000. De realisatie wijkt daar nauwelijks vanaf. De Rijksbaten zijn hoger dan begroot, vooral door indexering van de bekostiging en niet begrote subsidies voor arrangementen passend onderwijs. De gemeentesubsidies zijn lager dan begroot. Dat komt vooral doordat ESF subsidies waren begroot in 2018, maar al in 2017 in de realisatiecijfers zijn opgenomen. Het jaar 2017 laat dan ook een veel hoger bedrag aan gemeentesubsidies (ESF subsidies) zien. Dat komt ook doordat in 2017 ook ESF-subsidies van voorgaande jaren zijn gerealiseerd.

Exploitatie de Poort

	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	verschil	Begroting 2019	verschil
Resultaat	629.549	291.631	310.968	19.337	209.028	-101.940
3 Baten	3.454.416	3.145.819	3.270.614	124.795	3.314.002	43.389
3.1 Rijksbijdragen	2.804.668	2.928.936	3.123.596	194.659	3.233.756	110.160
3.2 Gemeente subsidies	529.837	135.951	23.756	-112.195	12.046	-11.710
3.5 Overige baten	119.910	80.931	123.262	42.331	68.200	-55.062
4 Lasten	2.824.866	2.854.187	2.959.646	105.458	3.104.974	145.328
4.1 Personeelslasten	2.435.059	2.400.091	2.530.332	130.241	2.613.301	82.969
4.2 Afschrijvingen	85.657	93.455	100.397	6.942	102.597	2.200
4.3 Huisvestingslasten	132.667	157.800	112.056	-45.744	159.750	47.694
4.4 Overige lasten	171.483	202.842	216.861	14.019	229.326	12.465
5 Financiële baten en lasten	-	-	-	-	-	-

De lasten zijn in 2018 circa €105.000 hoger dan begroot. Dat wordt vooral veroorzaakt door hogere personele lasten door loonstijgingen. De huisvestinglasten zijn lager dan begroot door lagere onderhouds- en schoonmaakkosten.

De begroting 2019 komt uit op een positief saldo van €209.000,-. Bij zowel de baten als de lasten wordt een stijging verwacht. Dat komt vooral door een toename van het aantal leerlingen van 231 per 1 oktober 2017 naar 252 per 1 okt 2018. De komende jaren wordt een stabiel leerlingaantal van circa 240 leerlingen verwacht.

8. Gemeentesubsidies

In 2018 heeft SCOH gemeentelijke subsidies ontvangen in het kader van de Haagse Educatieve Agenda 'Kwaliteit als kompas' 2014-2018. In de Haagse Educatieve Agenda (HEA) zijn tien ambities geformuleerd voor de jaren tot en met 2018. Deze ambities zijn vertaald in doelstellingen, waarvan de gemeente samen met het onderwijsveld heeft vastgesteld dat zij de kern van het Haagse onderwijsbeleid omvatten. SCOH heeft in 2018 ingezet op 6 van de 10 ambities. Deze 6 ambities passen bij de sectoren waarbinnen wij onderwijs bieden (VVE, PO en V(S)O). Voor de bijbehorende doelstellingen is gemeentesubsidie aangevraagd. De 6 ambities worden hieronder toegelicht.

1. We maken meer ruimte voor de professionele ontwikkeling

SCOH-scholen hebben de subsidie ingezet om professionele leergemeenschappen (PLG) te vormen en leerkrachten na te scholen. In 2016 en 2017 is hier een begin mee gemaakt en in 2018 zijn weer nieuwe scholen gestart met het opzetten van een PLG met behulp van gemeentesubsidie. Daarnaast is er door leerkrachten individuele nascholing gevolgd. De professionele leergemeenschappen zijn gestart, leerkrachten

voeren een professionele dialoog over de kwaliteit van het onderwijs en observeren elkaars lessen. Het leren van en met elkaar is daardoor versterkt.

2. In 2018 zijn alle Haagse PO-scholen en 20 Haagse VO-scholen een brede buurtschool

SCOH onderstreept het belang van de vorming van brede buurtscholen en IKC's. Samenwerking met andere organisaties verrijkt en versterkt de kwaliteit van ons werk en dat is in het belang van ieder kind. Daarnaast bieden wij kinderen extra en/of intensieve leertijd zodat zij achterstanden kunnen inlopen en/of zich breed kunnen ontwikkelen. Activiteiten die daaraan bijdragen zijn: verlengde schooldagactiviteiten, intensivering van lestijd (schakelklasmodel), inzet van schoolsportcoördinatoren, leerkansprofiel, schoolsportclub en zomerscholen. Alle SCOH-scholen hebben binnen deze ambitie met behulp van gemeentesubsidie een stap vooruitgezet. De bovengenoemde activiteiten zijn uitgevoerd en daarmee is er daadwerkelijk extra leertijd geboden, zowel tijdens schooltijd als na schooltijd. Taalstimulering is daarbij een belangrijke gerealiseerde doelstelling.

3. We zetten het offensief voor taalvaardigheid op alle leeftijden voort en verbreden dat met rekenvaardigheid

SCOH biedt op 26 locaties vroeg- en voorschoolse educatie volgens het model Haagse Voorschool, op 22 locaties in samenwerking met SPCP en op de overige locaties in samenwerking met een externe VVE-partner. Het kwalitatief goed uitvoeren van VVE is van groot belang. Ons onderwijs is erop gericht dat kinderen een stevig pakket aan basisvaardigheden ontwikkelen. Met behulp van de gemeentesubsidie voor deze doelstelling zijn wij in staat geweest de uitvoering van de VVE op onze locaties te continueren en te versterken.

4. We zorgen dat voor iedere leerling tot 18 jaar die zorg of ondersteuning nodig heeft, een plek beschikbaar is op een school die daarin kundig is

De school is een belangrijke vindplaats waar het gaat om het vroegtijdig onderkennen en aanpakken van probleemsituaties. Iedere PO-school beschikt over een aantal uren schoolmaatschappelijk werk. De inzet van schoolmaatschappelijk werk is, naast het bieden van hulp aan kind en ouder, bedoeld om de professionaliteit van leerkrachten en intern begeleiders te verbreden en de leerlingenzorg van de school te verrijken. Schoolmaatschappelijk werk wordt voor de scholen aangevraagd door het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden. SCOH maakt tevens actief werk van schoolveiligheid, in dit kader heeft een aantal SCOH-scholen met behulp van de subsidie Veilige School ingezet op dit thema.

5. We brengen ouders in positie als partners in de schoolloopbaan van hun kinderen

SCOH streeft naar een goede relatie tussen ouders en scholen waarin beide partijen elkaars positie en verantwoordelijkheid in opvoeding en onderwijs erkennen én elkaar weten te versterken. Alle SCOH-scholen werken planmatig aan het vergroten van de ouderbetrokkenheid, dit in nauwe samenwerking met de peuterspeelzalen. De beschikbare gemeentesubsidie is op de scholen ingezet om deze samenwerking tussen ouder en school goed te organiseren en vorm te geven. Het ontwikkelen ondersteunend gedrag van ouders, met name in de voor- en vroegschoolse periode is versterkt door activiteiten die gericht zijn op het betrekken van ouders bij de schoolloopbaan en ontwikkeling van hun kind.

6. We verminderen de administratieve lasten van het lokale onderwijsbeleid

Om deze ambitie waar te maken werken gemeente en onderwijsveld met ingang van 2016 volgens een integraal plan. De SCOH-scholen hebben op basis van de ambities en bijbehorende doelstellingen een plan gemaakt voor vier jaar. De schoolspecifieke doelstellingen, gekoppeld aan de stadsbrede ambities, zijn hierin uitgewerkt. Het integrale plan vormde de basis voor de subsidieaanvragen voor 2018. De doelstelling om op deze manier de subsidieaanvraag te onderbouwen is gerealiseerd. De samenwerking tussen de peuterspeelzaal/kinderopvang en de scholen is hierbij goed vormgegeven.

Alle toegekende subsidies zijn ingezet conform het door het bestuur en/of de school ingediende integrale plan en begroting en er is voldaan is aan de specifieke subsidievoorwaarden per activiteit. De inzet van de middelen op de Haagse ambities leidt bij de SCOH-scholen tot verbetering van de kwaliteit van het onderwijs in de breedste zin van het woord.

In schooljaar 2018-2019 maakt SCOH tevens gebruik van de gemeentelijke subsidie onderwijsinnovatie. Met behulp van deze innovatiesubsidie wordt het SCOH-ResearchLab opgezet. Dit is een project waarbij in samenwerking met de Universiteit Leiden en een intern ResearchTeam onderzoeksvragen vanuit de scholen worden voorzien van een wetenschappelijk onderbouwd antwoord.

9. Algemene gegevens

Inleiding

Dit jaarverslag bevat de geconsolideerde jaarrekening van de Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden. In de jaarrekening zijn de Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen en de Stichting tot Behartiging van de Belangen van het Christelijk Onderwijs geconsolideerd, omdat de Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden beslissende zeggenschap heeft in deze stichtingen.

Juridische structuur

De Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden is opgericht in 1843 en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Den Haag onder dossiernummer 41149716.

Het bevoegd gezag Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden (SCOH) heeft bestuursnummer 70176 en omvat per 31 december 2018 36 scholen (33 brinnummers) voor Primair Onderwijs en 1 school voor Voortgezet Onderwijs (Praktijkschool De Poort). De Primair onderwijs scholen bestaan uit: basisonderwijs (29), speciaal basisonderwijs (3) en speciaal onderwijs (1 cluster 3 school). De scholen staan in Den Haag (36), Rijswijk (1). De SBO school de Prinsenhof uit Pijnacker is per 1 augustus 2018 overgedragen aan Octant.

Organisatiestructuur en personele bezetting

In de onderstaande tabel is het aantal personeelsleden per 1 januari 2014 – 2019 opgenomen. De cijfers zijn inclusief tijdelijke aanstellingen, maar exclusief vervangingsbetrekkingen.

Tabel 9.1 functie (in fte's)	01-jan-19	01-jan-18	01-jan-17	01-jan-16	01-jan-15	01-jan-14
directeur	35	37	33	34	35	38
adjunct directeur	16	19	22	22	23	24
leraar LA / L10	321	329	346	359	361	365
leraar LB / L11 (incl IB-ers)	226	235	239	224	218	252
leraar LC / L12	16	15	13	17	18	20
overig (OOP)	135	134	128	128	129	148
totaal (in fte's)	749	771	780	786	784	847
totaal (in aantal)	1.009	1.022	1.034	1.032	1.019	1.115

Per 1 januari 2019 heeft SCOH 1.009 personeelsleden in dienst. Dit komt overeen met 749 fte. Dat is een afname van 21 fte ten opzichte van 1 januari 2018. Dat wordt vooral veroorzaakt door de overdracht van de Prinsenhof aan Octant (11 fte, m.n. leraren LB en OOP). Daarnaast speelt het lerarentekort een rol, waardoor in

toenemende mate gebruik gemaakt moet worden van uitzendbureaus. In de categorie overig is sprake van een toename van circa 9 fte door een toename van het aantal STIP/Participatiebanen.

De tabel 9.1 is exclusief het aantal medewerkers dat via uitzendbureaus wordt ingehuurd. In 2018 is een bedrag van €5,0 miljoen uitgegeven aan uitzendbureaus. Dit is inclusief de inhuur in verband met (ziekte)vervangingen. Gemiddeld zijn de kosten per fte circa €80.000,- per jaar. Dat betekent circa 63 fte gemiddeld per jaar aan uitzendkrachten. Hiervan is een groot percentage ingeschaald als onderwijsassistent, aangezien veel uitzendkrachten geen bevoegde leerkrachten zijn.

In de tabel 9.2 is de verdeling per leeftijd weergegeven. Het percentage werknemers vanaf 45 jaar is per 1 januari 2019 49,6% gerekend in fte. Gerekend in aantal medewerkers is dat 49.1%. Vorig jaar was dat 48,1%. Per 1 jan 2017 was dat 47,4%. Hierin is dus sprake van een stijging.

Tabel 9.2 Leeftijdsverdeling	aantal	%	aantal	%	deeltijd
01-jan-19	fte	totaal	medewerkers	totaal	factor
15-24 jaar	22	2,9%	34	3,4%	0,64
25-34 jaar	161	21,5%	203	20,1%	0,79
35-44 jaar	195	26,0%	278	27,5%	0,70
45-54 jaar	160	21,4%	214	21,2%	0,75
55-64 jaar	198	26,5%	263	26,0%	0,76
65-99 jaar	13	1,8%	19	1,9%	0,69
Totaal	749	100%	1009	100%	0,74

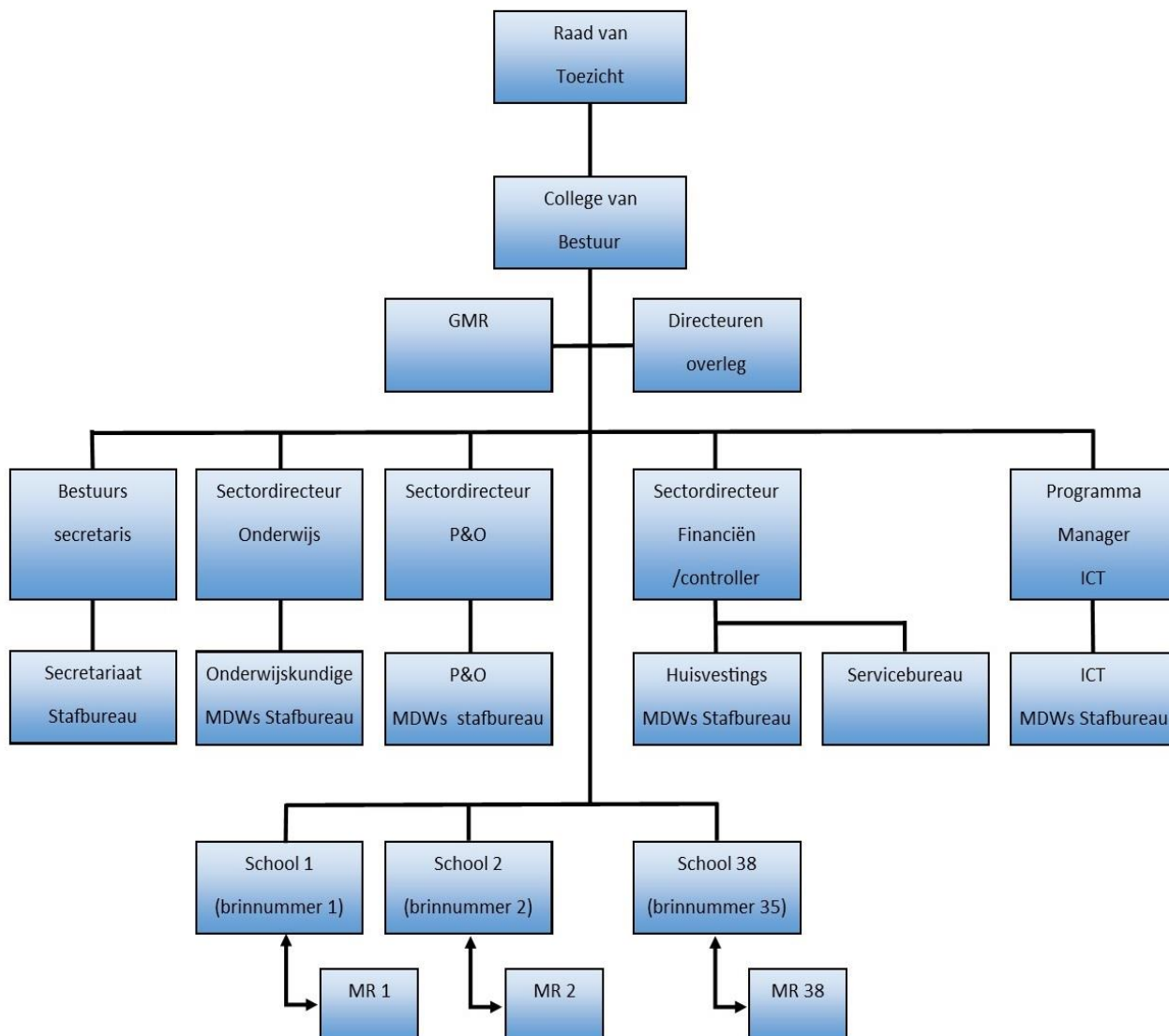
Ook is de deeltijdfactor per leeftijdscategorie weergegeven. Hierin is te zien dat de deeltijdfactor in de leeftijd 35-44 jaar duidelijk lager ligt, dan de categorien 25-34 en 45-64 jaar.

Het percentage 'man' in fte's is 18,8%. Gerekend naar het aantal medewerkers is dat 16,7%. Vorig jaar was dat 16,8%.

Tabel 9.3 man-vrouw verdeling	%	%	deeltijd
01-jan-19	fte	fte	factor
vrouw	608	81,2%	0,72
man	141	18,8%	0,83
Totaal	749	100,0%	0,74

De laatste kolom geeft de deeltijdfactor. Hierbij blijkt dat mannen gemiddeld een hogere werktijdfactor hebben dan vrouwen.

SCOH heeft een professioneel (1 hoofdig) college van bestuur (tevens bestuurder van SPCP). Daarnaast is een Raad van Toezicht ingesteld. Het College van Bestuur wordt ondersteund door een stafbureau voor de beleidsinhoudelijke ondersteuning en een servicebureau voor de administratieve ondersteuning. Iedere school is vertegenwoordigd in de GMR. Zie verder het organogram.

Bestuursamenstelling en samenstelling Raad van Toezicht

Het bestuur is als volgt samengesteld:

- Gerard van Drielen, voorzitter van het College van Bestuur

Leden van de Raad van Toezicht:

- Jan Schinkelshoek (voorzitter)
- Marcus van Spronsen (vice-voorzitter)
- Dirk-Jan de Lange
- Ruth van Werven
- Karel van den Boogaard
- Jannie van den Hul-Omta

Ontwikkeling in aantal leerlingen en leerlinggewicht

Bij SCOH wordt er per 1 oktober 2018 aan 9.746 leerlingen onderwijs gegeven. Dat is een daling van 103 leerlingen ten opzichte van het jaar ervoor. Dat wordt voor 95 leerlingen veroorzaakt door de overgang van de Prinsenhof naar Octant per 31 juli 2018. Het basisonderwijs daalt met 39 leerlingen en het speciaal (basis) onderwijs, exclusief de Prinsenhof stijgt met 10 leerlingen. De Poort (praktijkschool; VO) stijgt met 21 leerlingen. In tabel 3.1 zijn de leerlingaantallen per school opgenomen. Duidelijk is dat een aantal scholen die wachten op nieuwbouw, te maken hebben met dalende leerlingaantallen. De groei wordt de komende jaren vooral bij Vroondaal verwacht.

De prognose is gebaseerd op de prognose van de schooldirecties van onze scholen. Naar verwachting zal het aantal leerlingen per 1 oktober 2019 circa 143 hoger zijn dan per 1 oktober 2018. Naar verwachting zal ook de jaren daarna sprake zijn van een kleine stijging van het aantal leerlingen. Het is de verwachting dat het aantal leerlingen in het S(B)O en VO stabiel blijft de komende jaren. De prognose van de gemeente Den Haag laat de komende jaren een lichte stijging in het aantal leerlingen in het basisonderwijs zien.

Per 1 oktober 2018 was er bij SCOH een verschil tussen het gerealiseerd aantal leerlingen en de prognose van de schooldirecties van 1,7%. In 2017 was dat verschil 0,7%. In 2016 was dat verschil 3%.

Het schoolgewicht dat in de tabel wordt genoemd, is het gewicht per 1 okt 2018, zoals dat is vastgesteld door DUO in december 2018. De afgelopen jaren is dit gewicht sterk gedaald. Dat komt vooral doordat het opleidingsniveau van de ouders is gestegen, waardoor leerlingen een lager gewicht kregen.

Per 1 augustus 2019 wordt een nieuwe gewichtenregeling ingevoerd. Daarbij wordt het gewicht buiten SCOH om vastgesteld. Dat zorgt voor minder administratieve lasten en het risico op het maken van fouten in de gewichtenbepaling door SCOH, behoort daarmee tot het verleden. De nieuwe gewichtenregeling pakt gunstig uit voor SCOH. SCOH gaat er financieel circa €1,3 miljoen op vooruit voor wat betreft de subsidies die van het Rijk verkregen worden. Er geldt een overgangsregeling. Hierdoor is het positieve effect de eerste jaren lager. Het effect verschilt sterk per school, sommige scholen gaan er fors op vooruit, terwijl anderen erop achteruit gaan.

Het aantal leerlingen vormt de basis voor de bekostiging, maar ook voor de opheffingsnorm is het totaal aantal basisschoolleerlingen van groot belang. Onder de SCOH basisscholen is door de jaren heen altijd sprake van één of meerdere scholen die zich onder de opheffingsnorm van 200 leerlingen bevinden. In geval een school zich 3 jaar lang op de wettelijke teldatum van 1 oktober van een jaar onder de opheffingsnorm bevindt, houdt de bekostiging van deze school op en dient de school te worden opgeheven. De wet biedt echter de mogelijkheid aan schoolbesturen om scholen onder de opheffingsnorm in stand te houden in geval het gemiddeld aantal leerlingen van alle scholen van dat bestuur boven een bepaald aantal uitkomt. In het geval van SCOH is dat 290 leerlingen. De marge met de opheffingsnorm is per 1 oktober 2018 792 leerlingen. Dit betekent dat als het aantal basisschoolleerlingen met meer dan 792 leerlingen daalt, er een school gesloten moet worden. Het is daarom van groot belang dat alle scholen zoveel mogelijk leerlingen aannemen. Daar waar dit leidt tot ruimtegebrek in de schoolgebouwen, wordt in overleg tussen school en bestuur naar oplossingen gezocht.

Tabel 9.4 aantal leerlingen		BRIN	telling op 1 oktober					gewicht 2018	Prognose op 1 okt.		
school			2014	2015	2016	2017	2018		2019	2020	2021
1	De Elout	05 OL	223	240	256	261	247	6	251	250	250
2	Bavinckschool	07 YO	212	211	214	212	218	0	224	228	228
3	De Eshof / Vroondaal	16 WH	159	161	159	104	173	0	250	320	380
4	Prof.Mr. A. Anemaschool	16 XN	354	387	399	406	423	75	430	432	435
5	Ds. W.E. den Hertogschool	16 ZP	279	276	284	314	328	0	310	305	294
6	De Ark	17 PB	455	452	430	427	408	0	400	400	400
7	Prinsehaghe	17 PQ	241	235	214	204	195	12	198	200	200
8	Waalse Louise de Colignyschool	17 QF	197	200	181	169	145	14	140	140	160
9	Oranje Nassauschool	17 RI	242	251	273	281	278	0	276	294	278
10	O.G. Heldringschool	17 RV	407	415	413	426	425	0	430	436	436
11	Van Hoogstratenschool	17 SI	182	183	178	164	163	0	168	174	175
12	Comenius	17 SU	178	191	180	195	181	54	181	181	181
13	Da Costaschool Hollander	17 TD	221	220	225	219	219	0	215	215	215
14	De Spiegel	17 TD	301	304	285	254	237	0	245	270	285
15	Leyenburg	17 TN	531	549	549	530	516	4	530	545	545
16	Ds. D.A. van den Bosch	17 TT	288	271	250	245	249	44	250	250	250
17	P. Oosterleeschool	17 TY	435	430	407	374	355	60	360	362	364
18	Dr. J.A. Gerth van Wijkschool	17 UD	305	310	295	331	330	17	340	350	350
19	De Vliermeent	17 VA	415	412	409	405	406	0	409	409	409
20	Ds. D.J. Karresschool	17 XC	305	308	292	304	296	9	297	297	300
21	Paul Krugerschool	17 YA	186	195	176	175	166	52	166	165	164
22	De Ontmoeting	17 YO	179	169	175	197	206	47	208	218	220
23	Jan van Nassauschool	17 YY	242	293	322	356	370	44	390	400	400
24	Prinses Ireneschool	17 ZH	197	205	211	211	212	74	206	204	207
25	Meester Schabergschool	17 ZM	130	137	142	145	148	29	153	145	145
26	Dr.M.M. den Hertogschool	17 ZS	208	211	203	182	164	12	180	190	190
27	De Horizon	17 ZZ	313	313	326	351	352	0	355	348	350
28	De Vuurtoren	19 TA	247	213	197	190	185	0	190	190	190
29	De Oranjeschool	19 VH	255	269	312	310	305	3	300	300	300
30	De Meerpaal	19VH	162	168	171	176	173	3	173	180	185
31	De Gantel - Mijlpaal	26 AZ	438	441	431	443	436	0	440	440	440
32	De Gantel - Waterlelie	26 AZ	419	432	430	427	440	0	432	432	432
Totaal Basisonderwijs			8.906	9.052	8.989	8.988	8.949	556	9.097	9.270	9.358
verschil met instandhoudingsnorm*			749	902	834	834	792		945	1.125	1.217
33	Koetsveldschool (SO)	02 GA	203	207	201	195	200		200	200	200
34	Het Mozaïek (SBO)	16 RC	82	82	86	95	91		95	95	95
35	De Springplank (SBO)	18 XS	125	118	140	149	152		153	153	153
36	Rehobothschool (SBO)	19 HH	87	82	82	96	102		102	102	102
37	De Prinsenhof (SBO)	19 PQ	129	100	97	95	0		0	0	0
Totaal S(B)O			626	589	606	630	545		550	550	550
Totaal Primair Onderwijs			9.532	9.641	9.595	9.618	9.494		9.647	9.820	9.908
38	De Poort (VO)	07 MZ	200	217	220	231	252		242	240	240
TOTAAL SCOH			9.732	9.858	9.815	9.849	9.746		9.889	10.060	10.148

* aantal leerlingen incl 3% - aantal basisscholen (29) * 290 leerlingen

10. Financieel beleid

Financiële positie op balansdatum

Onderstaand treft u de balans aan per 31 december 2018 en 2017. De balans is een momentopname van de vermogensstructuur van een organisatie. Na de balans volgt een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de balans. De onderstaande cijfers hebben betrekking op de SCOH, Stichting belangenbehartiging en de stichting PC Peuterspeelzalen. Gezien de verwevenheid tussen deze 3 stichtingen, bestaat de verplichting tot consolidatie. In de jaarrekening vindt u ook de enkelvoudige jaarrekening, waarin alleen de SCOH is opgenomen.

Tabel 10.1 Balans

Activa	31-dec-18	31-dec-17	Passiva	31-dec-18	31-dec-17
1.1 Immateriële vaste activa	-	-	2.1 Eigen vermogen	33.876.917	35.495.605
1.2 Materiële vaste activa	10.732.251	10.353.158	2.2 Voorzieningen	2.673.986	2.331.773
1.3 Financiële vaste activa	12.825.014	13.517.901	2.3 Langlopende schulden	469.358	487.381
Vaste activa	23.557.265	23.871.059	2.4 Kortlopende schulden	8.377.853	8.163.015
1.4 Voorraden	-	-			
1.5 Vorderingen	8.026.981	5.950.031			
1.6 Effecten	-	-			
1.7 Liquide middelen	13.813.866	16.656.684			
Vlottende activa	21.840.847	22.606.715			
Totale Activa	45.398.113	46.477.774	Totale Passiva	45.398.114	46.477.774
			waarvan <i>privaat vermogen</i>	17.479.693	18.131.943

Toelichting op de balans

Activa

SCOH heeft geïnvesteerd in multifunctionele accommodaties (MFA). Deze zijn grotendeels gefinancierd door de gemeente Den Haag. Het restant is gefinancierd door de stichting Belangenbehartiging. Dit bedrag is als materiële vaste activa opgenomen op de balans van SCOH. De boekwaarde van de MFA per 31 dec 2018 is €0,8 miljoen en € 0,9 miljoen per 31 december 2017. De afname komt door afschrijvingen op de MFA. In 2018 hebben geen nieuwe investeringen in MFA plaatsgevonden.

De overige materiële vaste activa is gestegen ten opzichte van 2017 met circa €0,4 miljoen, doordat de investeringen hoger waren dan de afschrijvingen. Dit wordt vooral veroorzaakt door investeringen in ict en meubilair.

De financiële vaste activa hebben betrekking op de Stichting Belangenbehartiging. Het gaat hier niet om publieke, maar om private middelen. De financiële vaste activa zijn met €0,7 miljoen gedaald. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt door negatieve koersresultaten.

De vorderingen zijn circa €2,1 miljoen hoger dan vorig jaar. Voor €1,9 miljoen heeft de toename betrekking op vorderingen op de gemeente Den Haag in verband met nieuwbouwprojecten. Deze vordering is gestegen van

€0,9 miljoen naar €2,8 miljoen en heeft vooral betrekking op de nieuwbouw van de Spiegel. De declaratie is naar de gemeente Den Haag verzonden en verwacht wordt dat deze in 2019 wordt betaald. Een andere belangrijke post is de vordering op UWV in verband met te verwachten teruggave van betaalde transitievergoedingen van circa €0,4 miljoen. In 2018 is deze post als vordering opgenomen.

De liquide middelen zijn ongeveer €2,8 miljoen lager dan vorig jaar. Dat komt vooral door hogere investeringen, hogere vorderingen en het negatieve resultaat van 2018.

Passiva

Het eigen vermogen is met circa € 1,6 miljoen afgenomen door het negatieve resultaat van 2018 (€1,5 miljoen) en de overdracht van de Prinsenhof aan Octant (€0,1 miljoen). Het resultaat is opgebouwd uit een negatief resultaat van € 1,2 miljoen van de Stichting Belangenbehartiging, een resultaat van €0 van de SPCP en een negatief resultaat van € 0,3 miljoen van SCOH.

Het eigen vermogen van € 33,9 miljoen heeft voor € 13,5 miljoen betrekking op de Stichting Belangenbehartiging, € 0,5 miljoen op de Stichting PC Peuterspeelzalen en voor €19,9 miljoen op SCOH. Van deze €19,9 miljoen heeft € 3,5 miljoen betrekking op private reserves, € 1,2 miljoen betrekking op publieke bestemmingsreserves en €15,2 miljoen betrekking op publieke algemene reserves. Van deze € 15,2 miljoen heeft € 13,8 miljoen betrekking op reserves van de scholen € 1,4 miljoen betrekking op bovenschoolse reserves.

De voorzieningen betreffen de voorziening voor jubilea, de voorziening langdurig zieken en een voorziening voor gebouwonderhoud. De voorziening jubilea is in 2018 met €0,3 miljoen afgenomen tot € 0,6 miljoen. De voorziening langdurig zieken is in 2018 nieuw gevormd. Deze voorziening is voor de loonkosten van langdurig zieke medewerkers, voor zover SCOH de kosten niet terugontvangt van andere instanties. De voorziening bedraagt €51.000 per 31 december 2018. Er is geen voorziening duurzame inzetbaarheid, aangezien er geen mensen binnen de organisatie zijn die uren sparen in het kader van duurzame inzetbaarheid.

De voorziening gebouwonderhoud is in 2018 met €0,5 miljoen toegenomen en bedraagt €2,0 miljoen. De basis van deze voorziening is de meerjaren onderhoudsplanning, die begin 2019 is opgesteld. De wijze waarop de voorziening groot onderhoud tot stand moet komen, is onderwerp van discussie tussen de accountants, de PO Raad en het ministerie van OCW. De accountants stellen dat de huidige wijze waarop veruit de meeste organisaties in het primair onderwijs (en ook SCOH) de voorziening bepalen, niet aan de regels voor de jaarverslaggeving voldoet. Het ministerie heeft met de accountants afgesproken, dat in ieder geval in 2018 en 2019 de huidige wijze nog gehanteerd mag worden. SCOH heeft berekend wat de gevolgen zijn voor de hoogte van de voorziening indien overgegaan moet worden naar de methode die de accountants voorstaan. De voorziening zou dan €8,5 miljoen moeten bedragen. Dat betekent een eenmalige dotatie aan de voorziening gebouwonderhoud van €6,5 miljoen. Daarmee daalt dan het eigen vermogen van de stichting. Dit heeft grote gevolgen voor het eigen vermogen en de kengetallen (vooral het weerstandsvermogen) in de hele sector Primair Onderwijs. Het weerstandsvermogen van SCOH zou nog wel boven de ondergrens blijven. Voor het jaarlijks uit te voeren onderhoud en de liquide middelen die hiervoor nodig zijn, heeft het geen gevolgen.

De langlopende schulden zijn ongeveer gelijk gebleven. De langlopende schulden betreffen vooral vooruit ontvangen investeringssubsidies van de gemeente Den Haag.

De kortlopende schulden zijn met € 0,2 miljoen toegenomen. De grootste posten zijn: crediteuren, loonheffing en vakantiegeld. Onder punt 2.4 in de jaarrekening kunt u een verdere specificatie hiervan vinden.

Analyse van het resultaat

De begroting van 2018 liet een negatief resultaat zien van €2,1 miljoen. Uiteindelijk resulteert een negatief resultaat over het boekjaar 2018 van €1,5 miljoen. Het resultaat van 2017 was €0,4 miljoen negatief.

In de onderstaande tabel staat een specificatie van de baten en lasten en een vergelijking met de begroting en met het voorgaande boekjaar. De belangrijkste verschillen worden toegelicht.

Tabel 10.2 Staat van baten en lasten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	verschil	Realisatie 2017	verschil
3. Baten					
3.1 Rijksbijdragen	66.049.139	63.683.000	2.366.139	62.756.494	3.292.645
3.2 Overige overh.bijdragen en -subs.	8.498.228	7.634.000	864.228	8.689.590	191.362-
3.5 Overige baten	3.676.588	2.807.000	869.588	3.006.604	669.984
totaal baten	78.223.956	74.124.000	4.099.956	74.452.688	3.771.268
4. Lasten					
4.1 Personeelslasten	65.561.010	63.123.000	2.438.010	62.002.709	3.558.301
4.2 Afschrijvingen	1.936.862	1.770.000	166.862	1.672.714	264.147
4.3 Huisvestingslasten	5.739.394	5.860.000	120.606-	6.187.082	447.688-
4.4 Overige lasten	6.126.269	5.934.000	192.269	5.774.796	351.473
totaal lasten	79.363.534	76.687.000	2.676.534	75.637.301	3.726.233
Saldo baten en lasten	1.139.578-	2.563.000-	1.423.422	1.184.613-	45.035
5. Financiële baten en lasten					
Saldo financiële baten en lasten	342.690-	440.000	782.690-	755.278	1.097.968-
Resultaat	1.482.268-	2.123.000-	640.732	429.335-	1.052.933-

Toelichting op de staat van baten en lasten

Een deel van de verschillen wordt verklaard door de overgang van de Prinsenhof naar Octant per 1 augustus 2018. In de begroting 2018 is de Prinsenhof nog het hele jaar opgenomen. De realisatiecijfers zijn vanaf 1 augustus 2018 zonder de Prinsenhof. Dat zorgt voor circa €0,5 miljoen minder baten en €0,5 miljoen minder lasten dan was begroot.

De Rijksbijdragen zijn circa €2,4 miljoen hoger dan begroot. Het effect van de overgang van de Prinsenhof hierin is -€0,5 miljoen. Zonder dit effect zou het verschil €2,9 miljoen zijn. Dat komt vooral door:

- Indexering van de bekostiging van schooljaar 2017-2018 met 4,3% en een indexering van €7,2% van cursusjaar 2018-2019. In de begroting was rekening gehouden met een indexering van 3,5% per 1 augustus 2018 (zowel de Rijksbekostiging, als de loonkosten). De indexering is dus in werkelijkheid veel hoger. De indexering is het gevolg van de nieuwe cao die is afgesloten. Hierdoor nemen de personele lasten ook toe.
- Daarnaast zijn er wat kleinere verschillen, zoals:
 - Niet begrote subsidie zijinstromers €0,1 miljoen;
 - Hogere vergoeding van SPPOH €0,1 miljoen;
 - Hogere subsidie 1^e opvang vreemdelingen en asielzoekers €0,1 miljoen.

De overige overheidsbijdragen zijn de gemeentesubsidies. De gemeentesubsidies zijn €0,9 miljoen hoger dan begroot. Voor €0,3 miljoen wordt dit veroorzaakt door hogere subsidies voor peuteropvang voor de stichting SPCP. Voor €0,6 miljoen heeft dit betrekking op SCOH. Dit komt vooral, doordat een aantal subsidies zijn verkregen die niet waren begroot en een groter aantal Stip banen, waarvoor gemeentesubsidie is verkregen.

De overige baten zijn ca €0,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Van het UWV terug te ontvangen transitievergoedingen (€0,4 miljoen). Deze zijn de afgelopen jaren uitbetaald. In 2018 is wetgeving bekend gemaakt, waaruit blijkt dat de transitievergoedingen in verband met ziek uit dienst, teruggevorderd kunnen worden. Deze vordering is in de baten verwerkt en was niet begroot.
- Hogere inkomsten detachering, in verband met personeel van SPPOH dat bij SCOH op de loonlijst stond (€0,1 miljoen);
- Hogere huuropbrengsten dan begroot (€0,1 miljoen);
- Diverse kleinere posten (€0,3 miljoen).

De personeelslasten zijn €2,4 miljoen hoger dan begroot. De belangrijkste posten hierin zijn:

- De loonkosten zijn €1,6 miljoen hoger. Het effect van de overgang van de Prinsenhof is -€0,4 miljoen. Zonder dit effect zou het verschil €2,0 miljoen zijn. Hogere loonkosten worden veroorzaakt door de nieuwe cao. Daarnaast zijn de loonkosten lager, doordat niet alle begrote vacatures zijn vervuld.
- Hogere kosten uitzendbureaus dan begroot: €0,5 miljoen. Er is voor €4,6 miljoen begroot, terwijl €5,1 miljoen is gerealiseerd.
- Hogere vrijval van de voorziening jubilea zorgt voor lagere kosten (-/-€0,2 miljoen);
- Hogere kosten voor werving directeuren (€0,1 miljoen);
- Lagere vergoeding van UWV voor zwangerschapsuitkeringen (€0,1 miljoen);
- Hogere overige personele lasten (€0,3 miljoen). Op deze post worden de uitgaven aan inhuur van activiteiten / inhuur externen geboekt. Voor een belangrijk deel worden deze gefinancierd door gemeentesubsidies. Doordat de gemeentesubsidies hoger zijn dan begroot, is de post overige personele lasten ook hoger.

De afschrijvingskosten zijn €0,2 miljoen hoger dan begroot met name door niet begrote investeringen in inventaris en ict en door afschrijving op de investeringen in multifunctionele accommodaties.

De huisvestingslasten zijn €0,1 miljoen lager dan begroot. De belangrijkste verschillen zijn:

- Het Haags Hopje bij de Jan van Nassauschool is niet doorgegaan in 2018 (€0,2 miljoen lagere kosten bij Stichting Behartiging);
- De uitbreiding van de Anemaschool is niet doorgegaan in 2018 (€0,4 miljoen lagere kosten bij Stichting Behartiging);
- Hogere dotatie voorziening onderhoud als gevolg van de nieuwe meerjaren onderhoudsplanning (€0,2 miljoen);
- Hogere kosten voor energie dan begroot (€0,1 miljoen).

De overige lasten zijn per saldo €0,2 miljoen hoger dan de begroting. Dit bestaat uit een groot aantal kleinere verschillen, zoals bijvoorbeeld hogere kosten voor ict, licenties en advieskosten.

De financiële baten en lasten zijn € 0,8 miljoen lager dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door een negatief koersresultaat op de beleggingsportefeuille van de stichting Belangenbehartiging van circa €0,7 miljoen. In de begroting was rekening gehouden met een rendement op de portefeuille van de stichting Belangenbehartiging van 3% (totaal van: rente, dividend en koersresultaat).

De verschillen tussen het jaar 2018 en 2017 kennen veelal dezelfde verklaring als hiervoor bij de verschillen tussen begroting en realisatie 2018 zijn genoemd. Enkele aanvullende verklaringen zijn:

- Hogere vergoedingen van SPPOH (€0,5 miljoen)
- Lagere subsidies van de gemeente Den Haag (€0,2 miljoen). Dit wordt veroorzaakt door de harmonisatie peuteropvang waar de stichting SPCP mee te maken heeft.
- Deze harmonisatie zorgt ook voor hogere ouderbijdragen bij stichting SPCP (€0,2 miljoen)
- Toename van de kosten uitzendbureaus van €4,3 miljoen in 2017 naar €5,1 miljoen in 2018.

In de jaarrekening is in het hoofdstuk 'toelichting op de staat van baten en lasten' een verdere specificatie van de exploitatierekening opgenomen.

Kengetallen

In de onderstaande tabellen vindt u diverse kengetallen van de SCOH. In de eerste tabel zijn de kengetallen bij de geconsolideerde jaarrekening opgenomen, dus inclusief de stichting peuters en belangenbehartiging. In de daarop volgende tabellen zijn alleen de kengetallen van SCOH opgenomen. Ook zijn signaleringswaarden en benchmark gegevens opgenomen. Dit model is overgenomen van de PO-raad.

Kengetallen geconsolideerd

1. Financiële kengetallen	signalering	2014	2015	2016	2017	2018
kapitalisatiefactor	▼ 34%	40%	43%	42%	36%	34%
kapitalisatiefactor (incl. privaat vermogen)	▼ 34%	61%	66%	67%	60%	57%
solvabiliteit 2: (EV + voorz) / TV	▼ < 30%	82%	81%	79%	81%	81%
liquiditeit (current ratio)	▼ < 0,75	3,1	2,9	2,7	2,8	2,6
weerstandvermogen PO: (EV-MVA) / Rijksbaten	▼ 5% - 20%	46%	48%	45%	40%	35%
rentabiliteit	▼ < -10%	0,3%	2,6%	-1,5%	-0,6%	-1,9%
rentabiliteit (3 jaars gemiddelde)	▼ < 0%	3,7%	2,9%	0,5%	0,2%	-1,3%

De kapitalisatiefactor is de totale activa minus gebouwen minus het private vermogen gedeeld door totale baten. De kapitalisatiefactor is gedaald, doordat de baten sterker zijn gestegen dan de activa. Dit kengetal ligt in 2018 ongeveer op de signaleringswaarde. Als er niet wordt gecorrigeerd voor het private vermogen, dan ligt de kapitalisatiefactor boven de signaleringswaarde. De signaleringswaarde wordt in de volgende paragraaf berekend, door het benodigde kapitaal te delen door de totale baten. Het verschil tussen de kapitalisatiefactor en de signaleringswaarde is het verschil tussen aanwezig en benodigd kapitaal. De analyse daarvan staat in de volgende paragraaf.

Het weerstandvermogen is het eigen vermogen minus materiele vaste activa gedeeld door de Rijksbaten. Het weerstandvermogen is gedaald door het negatieve resultaat in 2018.

Door het private vermogen van de stichting Belangenbehartiging komen de geconsolideerde ratio's beduidend hoger uit, dan wanneer alleen naar SCOH wordt gekeken (enkelvoudige ratio's).

SCOH zit meestal (ruim) boven de signaleringswaarden. Bij de rentabiliteit (winstgevendheid) over 3 jaren gemiddeld zit SCOH in 2016, 2017 en 2018 onder de signaleringswaarde. Dat komt door de negatieve resultaten van 2016, 2017 en 2018. Het eigen vermogen is echter ruim voldoende om deze tekorten op te vangen. Het is een bewuste keuze van SCOH om met een negatief resultaat te draaien en het eigen vermogen te laten dalen, om zodoende deze middelen in te zetten voor het onderwijs. In 2018 heeft SCOH een gering verlies geleden (€0,3 miljoen). De reden dat de 3 jaars rentabiliteit sterk is gedaald in 2018, komt doordat het positieve resultaat van 2015 nu niet meer meetelt in het gemiddelde.

Kengetallen enkelvoudig (alleen SCOH)

1. Financiële kengetallen		signalering	2014	2015	2016	2017	2018
kapitalisatiefactor		34%	40%	43%	43%	39%	35%
kapitalisatiefactor (incl. privaat vermogen)		34%	43%	47%	48%	43%	40%
solvabiliteit 2: (EV + voorz) / TV		< 30%	77%	74%	70%	72%	73%
liquiditeit (current ratio)		< 0,75	3,2	3,0	2,6	2,7	2,8
weerstandsvormogen PO: (EV-MVA) / Rijksbaten		5% - 20%	23%	24%	20%	16%	14%
rentabiliteit		<-10%	-1,1%	2,3%	-2,6%	-0,9%	-0,4%
rentabiliteit (3 jaars gemiddelde)		<0%	2,8%	2,2%	-0,5%	-0,4%	-1,2%
2. Exploitatiekenngetallen		benchmark	2014	2015	2016	2017	2018
rijksbijdragen / totale baten		93,3%	86,4%	86,8%	88,4%	88,3%	87,6%
overige overheidsbijdragen / totale baten		2,9%	6,7%	8,4%	6,6%	7,1%	6,7%
overige baten/ totale baten		3,7%	6,9%	4,8%	5,0%	4,6%	5,8%
personele lasten/totale baten (max 90%)		80,4%	81,6%	81,3%	85,2%	83,5%	82,9%
totale baten/ rijksbijdragen		107,2%	115,7%	115,2%	113,1%	113,2%	114,2%
totale lasten/ rijksbijdragen		106,1%	117,3%	112,8%	116,1%	114,4%	114,7%
personele lasten/ rijksbijdragen (max 95%)		86,2%	94,4%	93,6%	96,4%	94,5%	94,6%
huisvestingslasten/totale lasten (max 10%)		7,5%	9,2%	7,0%	7,4%	7,8%	7,4%
materiële lasten/ rijksbijdragen		19,9%	22,8%	19,1%	19,7%	19,9%	20,0%
voorziening per leerling		€ 458	€ 106	€ 116	€ 199	€ 237	€ 273
3. FTE-leerling ratio's			2014	2015	2016	2017	2018
teldatum leerlingen			1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018
peildatum FTE			1-01-2015	1-01-2016	1-01-2017	01-01-2019	01-01-2020
leerling- FTE ratio			12,41	12,54	12,58	13,15	12,97
leerling- directie ratio			167,79	176,04	178,45	193,12	191,10
leerling- OP ratio			16,30	16,40	16,44	17,49	17,24
leerling- OOP ratio			75,44	76,42	76,68	72,96	72,19
baten per leerling (excl. financiële baten)			€ 6.943	€ 6.841	€ 6.823	€ 7.214	€ 7.739
lasten per leerling (excl. financiële lasten)			€ 7.039	€ 6.696	€ 7.007	€ 7.289	€ 7.772

Bij de exploitatiekengetallen valt op dat SCOH relatief veel overige overheidsbijdragen en overige baten ontvangt in vergelijking met de totale baten. De Rijksbijdrage als percentage van de totale baten is hierdoor laag. Dat verklaart ook, dat het kengetal personele lasten/rijksbijdragen relatief hoog is.

De baten en lasten per leerling zijn in 2015 gedaald. Dat is vooral veroorzaakt door de overgang van de Voorde naar Kentalis per 1 januari 2015. De Voorde is een school voor speciaal onderwijs en daarom zijn de baten en lasten per leerling relatief hoog op deze school. De baten per leerling zijn van 2015 naar 2016 iets gedaald. De lasten per leerling zijn wel sterk gestegen. De lasten per leerling zijn circa 184 euro (2,6%) hoger dan de baten per leerling in 2016. Het resultaat 2016 is dan ook negatief. In 2017 is het verschil tussen de baten en lasten per leerling kleiner geworden (75 euro), maar nog steeds zijn de lasten hoger dan de baten, zodat er een negatief resultaat is. In 2018 zijn zowel de baten als de lasten per leerling sterk gestegen. Dat komt vooral door de gestegen loonkosten als gevolg van de nieuwe cao. Het verschil tussen de baten en de lasten per leerling is in 2018 33 euro negatief.

Toetsingskader aanwezig versus benodigd kapitaal

De PO-raad heeft een toetsingskader ontworpen om het verschil tussen aanwezig en benodigd kapitaal te bepalen. Dat toetsingskader is in deze paragraaf opgenomen en is ingevuld met de jaarcijfers van 2018 en de prognose van 2021. Het aanwezige kapitaal, gecorrigeerd voor privaat vermogen, is €27,0 miljoen. Dat leidt tot een kapitalisatiefactor van 34%. Het kapitaal is nodig voor vervanging vaste activa en het doen van transacties. Via het onderstaande model is ingeschat dat hiervoor €24,3 miljoen nodig is (€15,9 miljoen + €8,4 miljoen). De buffer (aanwezig minus benodigd) is dan €2,7 miljoen.

Volgens de commissie Don en de Inspectie zou een buffer van 5% (€3,9 miljoen) wenselijk zijn. Er is dan een tekort van circa €1,3 miljoen (2%) in 2018. In 2021 is het saldo -/-€3,3 miljoen (-4%). De daling wordt veroorzaakt door de begrote negatieve resultaten. Bij de berekening wordt het private vermogen van de stichting buiten beschouwing gelaten. Maar in feite zou het private vermogen (€17,5 miljoen), ook als buffer kunnen dienen en zou de buffer ruimschoots voldoende zijn. Zie voor de gedetailleerde berekening de onderstaande tabel.

A. Aanwezige financiële buffer	2018	prognose 2021
<i>Totaal vermogen/ totaal kapitaal</i>	€ 45.398.113	€ 43.215.902
<i>-/- gebouwen en terreinen (G&T)</i>	€ 959.102	€ 959.102
<i>-/- privaat vermogen</i>	€ 17.479.693	€ 17.479.693
totaal aanwezig kapitaal (gecorrigeerd)	€ 26.959.318	€ 24.777.107
<i>kapitalisatiefactor (aanwezig kapitaal gedeeld door totale baten)</i>	34%	32%
<i>minus kapitaal voor instandhouding materiële vaste activa (excl. gebouwen en terreinen)</i>		
A. vervangingswaarde MVA (excl. G&T) o.b.v. cumulatieve aanschafwaarde	€ 27.359.774	€ 27.359.774
B. vervangingswaarde MVA (excl. G&T) o.b.v. 37% van totale baten	€ 28.943.000	€ 28.773.000
<i>Keuze voor wijze bepaling vervaningswaarde MVA (A of B)</i>	B	B
<i>Financieringsbehoefte: mogelijkheid spreiden investeringen</i>	55%	55%
	€ 15.918.650	€ 15.825.150
<i>minus kapitaal voor het doen van reguliere transacties (transactiefunctie)</i>		
<i>hoogte kortlopende schulden</i>	€ 8.377.853	€ 8.377.853
	€ 8.377.853	€ 8.377.853
totaal aanwezige financiële buffer	€ 2.662.815	€ 574.104
<i>als percentage van totale baten</i>	3%	1%
B. benodigde buffer		
A. benodigde bufferliquiditeit cf. uitgangspunt commissie Don en Inspectie <i>- uitgaande van percentage van de totale baten</i>	€ 3.928.274 5,0%	€ 3.909.700 5,0%
B. benodigde bufferliquiditeit o.b.v. eigen risico-analyse <i>Keuze voor wijze bepaling bufferfunctie (A of B)</i>	€ 3.845.000 A	€ 3.845.000 A
totaal benodigde financiële buffer	€ 3.928.274	€ 3.909.700
<i>als percentage van totale baten</i>	5%	5%
Vershil aanwezige - benodigde financiële buffer (A minus B)	€ 1.265.459-	€ 3.335.596-
<i>als percentage van totale baten</i>	-2%	-4%

Er zijn verschillende methodes, waarop de vermogenspositie beoordeeld kan worden. In haar model heeft de PO-raad er 3 op een rij gezet. Deze zijn in de onderstaande tabel opgenomen.

EVALUATIE FINANCIËLE BUFFER/ VERMOGENSPOSITIE		2018	prognose 2021
I. Signalering voor te hoge financiële buffer (cf. methode Inspectie, 2011)			
maximale financiële buffer: drie maal de signaleringswaarde		€ 11.733.593	€ 11.664.900
aanwezige buffer		€ 2.662.815	€ 574.104
<i>Conclusie: te hoge financiële buffer?</i>		<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
<i>boven de signalerings(boven)grens</i>		€ -	€ -
II. Bandbreedte beoordeling financiële positie (cf. methode PwC, 2008)			
minimaal totaal vermogen/ totaal kapitaal		€ 26.777.627	€ 26.674.053
maximaal totaal vermogen/ totaal kapitaal		€ 41.249.127	€ 41.060.553
aanwezig totaal vermogen/ totaal kapitaal (<i>excl. privaat vermogen</i>)		€ 26.959.318	€ 24.777.107
<i>Conclusie t.a.v. aanwezig vermogen (te krap/ binnen bandbreedte/ te ruim)</i>		<i>binnen bb</i>	<i>te krap</i>
<i>boven de signalerings(boven)grens</i>		€ -	€ -
<i>onder de signalerings(onder)grens</i>		€ -	€ 1.896.946-
III. Bandbreedte beoordeling financiële positie (weerstandvermogen)			
weerstandvermogen (EV/totale baten): signaleings(boven)grens 40%		43%	41%
weerstandvermogen (excl. privaat vermogen)		21%	18%

De eerste methode is van de Inspectie van het onderwijs en dient om te bepalen of een organisatie een te hoge financiële buffer zou hebben. De conclusie is dat SCOH geen te hoge buffer heeft.

De tweede methode is ontwikkeld door PWC. Deze concludeert dat het aanwezige vermogen van SCOH in 2018 niet te hoog en niet te laag is. In 2021 zou het vermogen onder de signaleringsgrens dalen. Maar dat zou niet het geval zijn, indien rekening gehouden zou worden met het private vermogen van de stichting.

De derde methode kijkt naar het weerstandsvermogen. Indien het weerstandvermogen inclusief de private middelen wordt bekeken, dan zit SCOH net boven de bovengrens. Indien het private vermogen buiten beschouwing wordt gelaten, zit SCOH niet boven de bovengrens. NB. de definitie van weerstandsvermogen wijkt af van het kengetal 'weerstandvermogen PO', dat in de paragraaf met kengetallen wordt gebruikt.

Investerings en financieringsbeleid

Vanwege het feit dat SCOH over voldoende liquide middelen beschikt, worden investeringen uit eigen middelen voldaan. Gezien de schaalgrootte van SCOH is er sprake van grote spreiding van de investeringsbehoefte, zodat er geen grote verschillen per jaar optreden. Om het effect van de investeringen op de jaarlijkse exploitatie van iedere individuele school te bepalen, wordt voor iedere school een meerjarenbegroting gemaakt voor ict, lesmethodes en meubilair. Voor gebouwonderhoud is een voorziening gevormd, welke is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplanning. Indien er sprake is van gewenste investeringen in huisvestingszaken die niet door SCOH kunnen of mogen worden gedaan, wordt een beroep gedaan op de Stichting Belangenbehartiging. Het gaat dan meestal om bijdragen aan multifunctionele accommodaties (MFA). Deze bijdragen worden vervolgens terugverdiend via verhuurinkomsten. In 2017 is een bijdrage aan MFA locatie van de Spiegel verstrekt van €0,6 miljoen. In 2018 zijn geen bijdragen verstrekt voor MFA. In totaal heeft de stichting Behartiging vanaf het jaar 2014 €1,1 miljoen bijgedragen aan MFA en in totaal €323.000 huuropbrengsten ontvangen.

Treasuryverslag

Onderwijsbesturen die worden gefinancierd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap moeten deze subsidies (Rijksvergoedingen) inzetten voor het onderwijs. Door het realiseren van exploitatieresultaten en het verschil tussen het moment van ontvangst van de rijksvergoeding en het doen van uitgaven ontstaan er tijdelijk overtollige middelen of tijdelijke tekorten van middelen. Het proces van beheer van deze geldstromen heet treasury. Onderwijsbesturen zijn verplicht een treasurystatuut op te stellen. In de Regeling Beleggen, Lenen en Derivaten OCW 2016 heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de regels vastgelegd rondom treasury van de door haar gefinancierde instellingen. Volgens de regeling mag met publieke middelen alleen risicomijdend belegd worden. Het beleggingsbeleid van SCOH is in overeenstemming met het beleid in deze regeling. Aangezien de regeling in 2016 is gewijzigd, heeft SCOH haar treasury statuut hierop aangepast. Hiervoor is als basis een model van de PO raad gebruikt.

SCOH neemt voor de publieke middelen deel aan het Schatkistbankieren bij het ministerie van Financiën. De tijdelijk niet benodigde middelen worden als liquide middelen (rekening courant en deposito's) aangehouden bij het ministerie van Financiën.

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de deposito's van SCOH per 31 december 2018. De deposito's zijn gelijk aan de deposito's per 31 dec 2017.

Tabel deposito's

	bedrag	loopt tot	rente	rente per jaar
deposito 1	250.000	28-01-2019	4,05%	10.125
deposito 2	1.000.000	10-06-2019	4,09%	40.900
deposito 3	1.000.000	06-05-2024	1,78%	17.300
totaal	2.250.000			68.325

De overige middelen van SCOH worden op spaarrekeningen of betaalrekeningen aangehouden. SCOH belegt niet in aandelen, obligaties of derivaten.

Het private deel van het vermogen van SCOH is ondergebracht bij de ABN-AMRO. Het gaat hier voornamelijk om gelden die afkomstig zijn van ouders. Iedere school heeft enkele bankrekeningen bij de ABN-AMRO. Deze rekeningen worden op stichtingsniveau beheerd. Het grootste deel van de tijdelijk niet benodigde middelen wordt aangehouden op een spaarrekening op stichtingsniveau. De gelden worden uitsluitend op spaarrekeningen en rekening courant rekeningen aangehouden.

Voor het vermogensbeheer van het vermogen van de stichting Belangen Behartiging is een contract aangegaan met de Rabobank. De vermogensbeheerder heeft een volledig mandaat binnen het vooraf afgesproken contract, waarin is vastgelegd op welke wijze de uitgangspunten van het beleggingsbeleid en de risicobeheersing daaromtrent worden toegepast. Het gaat hierbij om privaat vermogen. Jaarlijks wordt het (verwachte) rendement, risico en de benodigde cashflow met de vermogensbeheerder besproken en het beheer daarop afgestemd. De stichting hecht aan maatschappelijk verantwoord beleggen en belegt daarom in duurzame effecten. De werkwijze en procedures zijn opgenomen in het beleidsplan van de stichting Belangen Behartiging. Het treasury statuut maakt onderdeel uit van dat beleidsplan.

Continuïteitsparagraaf

In deze paragraaf worden de verwachtingen met betrekking tot de toekomst weergegeven. Nadrukkelijk wordt vermeld, dat het hier gaat om toekomstverwachtingen en begrotingen. Er is zorg besteed aan het maken van goede begrotingen, maar er kunnen geen garanties gegeven worden, dat de werkelijkheid zich zo ontwikkelt als is begroot.

Per 1 augustus 2018 is de SBO school de Prinsenhof overgegaan van SCOH naar Octant. De cijfers en leerlingaantallen in deze paragraaf, zijn vanaf die datum exclusief de Prinsenhof. De Prinsenhof had per 1 oktober 2017 95 leerlingen, 11 fte aan personeel en jaarlijkse baten van circa €1,3 miljoen.

In de onderstaande tabel vindt u een aantal **basisgegevens** van SCOH.

	2018	2019	2020	2021
<i>peildatum</i>	<i>1-01-2018</i>	<i>01-01-2019</i>	<i>01-01-2020</i>	<i>01-01-2021</i>
directie	56	51	51	51
onderwijsgevend personeel	579	563	565	575
onderwijsondersteunend personeel	134	135	135	135
FTE totaal	771	749	751	761
<i>teldatum</i>	<i>1-10-2018</i>	<i>01-10-2019</i>	<i>01-10-2020</i>	<i>01-10-2021</i>
totaal aantal leerlingen	9.746	9.889	10.060	10.148

De prognose van het onderwijzend personeel is gebaseerd op de ontwikkeling in het aantal leerlingen. De overige categorieën zijn gelijk gehouden. Meer informatie over het aantal leerlingen en aantal personeelsleden kunt u in het algemene deel van dit jaarverslag vinden.

In de onderstaande tabel vindt u de **meerjarenbegroting** van de stichting en de realisatiecijfers van 2018. Dit betreft de geconsolideerde cijfers, dus inclusief de stichting peuterspeelzalen en belangenbehartiging. Het begrote tekort in 2019 van €1,3 miljoen wordt voor €0,7 miljoen veroorzaakt door SCOH en voor €0,6 miljoen door de stichting Belangenbehartiging.

	2018	2019	2020	2021
3. Baten				
3.1 Rijksbijdragen	66.049.139	66.424.000	66.245.000	67.791.000
3.2 Overige overh.bijdragen en -subs.	8.498.228	8.022.000	7.864.000	7.699.000
3.5 Overige baten	3.676.588	2.202.000	2.253.000	2.276.000
totaal baten	78.223.955	76.648.000	76.362.000	77.766.000
4. Lasten				
4.1 Personeelslasten	65.561.010	64.697.000	64.081.000	64.914.000
4.2 Afschrijvingen	1.936.862	2.238.000	2.396.000	2.417.000
4.3 Huisvestingslasten	5.739.394	5.326.000	4.770.000	5.076.000
4.4 Overige lasten	6.126.269	6.066.000	5.998.000	6.001.000
totaal lasten	79.363.534	78.327.000	77.245.000	78.408.000
Saldo baten en lasten	1.139.579-	1.679.000-	883.000-	642.000-
Saldo financiële bedrijfsvoering	342.690-	383.000	373.000	373.000
Saldo buitengewone baten en lasten	-	-	-	-
Netto resultaat	1.482.269-	1.296.000-	510.000-	269.000-

De meerjarenbegroting is gebaseerd op de ten tijde van het maken van de begroting verwachte realisatiecijfers 2018 en de verwachte leerlingontwikkeling. Veruit de belangrijkste variabele in de bekostiging, is het aantal leerlingen per 1 oktober van een jaar. De subsidies van het Rijk en de gemeente zijn voor het grootste deel gebaseerd op het aantal leerlingen. Daarnaast spelen een rol: leeftijd leerkrachten, schoolgewicht (aantal leerlingen met mogelijke onderwijsachterstanden) en is er een kleine vaste voet in de bekostiging. Aan gemeentesubsidies worden specifieke eisen gesteld en deze worden toegekend op aanvraag.

Bij de lasten gaat het vooral om personele lasten. Ongeveer 83% van de lasten, betreffen personele lasten.

De belangrijkste aandachtspunten bij de begroting zijn:

1. De ontwikkeling van de loonkosten.

- a. De loonkosten worden door Cogix (onze begrotingssoftware) berekend op basis van de laatst bekende cao. In dit geval de cao PO2018-2019, cao VO 2018-2019 en de bestuurders cao PO 2018-2019.
- b. Het risico bestaat dat de indexering die het ministerie aan ons geeft, onvoldoende is om die premiestijgingen te bekostigen. De PO-raad heeft aangegeven alleen nog maar kostendekkende cao's af te sluiten. Dat betekent dat een (ABP) premiestijging ten koste van de loonruimte gaat. Het is de vraag in hoeverre dat aan de onderhandelingstafel volledig houdbaar is.

2. De indexering van de bekostiging.

- a. De belangrijkste regeling waarop de bekostiging is gebaseerd, is regeling personele bekostiging 2018-2019 van 25 september 2018. Het ministerie indexeert de bekostiging volgens de zogenoemde referentiesystematiek. Hierbij wordt geïndexeerd conform de loonontwikkeling in de markt. Dat betekent dat als de loonontwikkeling in het PO anders verloopt dan in de markt, dat SCOH dan hogere of lagere loonkosten heeft, dan de ontwikkeling van de Rijksbaten. Er is in de begroting geen rekening gehouden met indexeringen.

3. De prognose van de leerlingaantallen.

- a. Veruit de meeste baten zijn gebaseerd op het aantal leerlingen. Veruit de grootste post in de baten is de personele lumpsum. Hierbij is het aantal leerlingen per 1 oktober 2018 bepalend voor de subsidie in cursusjaar 2019-2020. De begroting van 2019 en de 1^e 7 maanden van 2020 is dus gebaseerd op gerealiseerde leerlingtellingen. Voor de periode daarna is de leerlingprognose belangrijk. Zie hiervoor de tabel met basisgegevens.
- b. Een risico in de meerjarenbegroting is, dat het aantal leerlingen lager uitkomt, dan verwacht. De baten per leerling zijn circa 7.800 euro. Als de leerlingtelling van 1 okt 2019 100 leerlingen lager uitkomt, dan de prognose, heeft dit een financieel effect van circa €0,8 miljoen. Het risico wordt beperkt, doordat het grootste effect op de bekostiging pas optreedt vanaf 1 augustus 2020. Er is dan dus nog tijd om maatregelen te nemen.

4. Lerarentekort

Door het toenemende lerarentekort wordt steeds vaker een beroep gedaan op (dure) uitzendbureaus. In 2018 is €5,1 miljoen gerealiseerd aan kosten uitzendbureaus. Dat is voor tijdelijke en structurele vacatures die niet vervuld kunnen worden, ziektevervanging, zwangerschapsvervanging en overige kosten uitzendbureaus. In 2019 is €4,7 miljoen begroot. Het risico bestaat dat dit onvoldoende blijkt te zijn. Dit risico zal opgevangen moeten worden door de reservepositie van de scholen. Ook kan het zo zijn, dat op een gegeven moment om budgettaire redenen geen uitzendbureau meer kan worden ingehuurd, maar dat een klas naar huis gestuurd moet worden. Daarnaast worden door SCOH ook allerlei maatregelen om de inzet van uitzendbureaus terug te dringen, zoals aannemen van zijinstromers en het anders organiseren, zodat minder leerkrachten nodig zijn.

5. Prestatiebox

SCOH ontvangt jaarlijks circa €1,8 miljoen uit de zogenoemde prestatiebox. Met dit bedrag worden de doelen uit het nationaal onderwijs akkoord nagestreefd en is vooral ingezet voor formatie en structureel opgenomen in de begroting. In de politiek zijn er partijen die spelen met de gedachte om de prestatiebox in te zetten voor de verhoging van de salarissen van de leerkrachten. Het is niet waarschijnlijk dat dit doorgaat, maar mocht dit wel (deels) doorgaan, is het een sigaar uit eigen doos en zal SCOH minder formatie in dienst kunnen houden om deze salarisstijging te kunnen bekostigen.

In de meerjarenbegroting zijn de volgende maatregelen verwerkt:

1. Er komt er een nieuwe gewichtenregeling. Deze gaat in voor gemeenten per 1 januari 2019 en voor de Rijksbekostiging aan schoolbesturen per 1 augustus 2019. In de begroting van vorig jaar was ermee rekening gehouden dat SCOH erop achteruit zou gaan. Dat blijkt heel erg mee te vallen. SCOH gaat er circa €1,2 miljoen op vooruit in de structurele situatie. Aangezien er een overgangsregeling komt, is de vooruitgang de eerste jaren minder. De verschillen per school zijn overigens wel groot. In het algemeen geldt dat scholen die nu veel 1.2 leerlingen hebben erop achteruit gaan. En scholen die weinig gewichten leerlingen hebben, maar wel veel achterstandsproblematiek hebben, erop vooruit gaan.
2. Ook voor wat betreft de gemeentesubsidies lijkt het effect van de nieuwe gewichtenregeling mee te vallen. Daarom is in de begroting rekening gehouden met een gelijk bedrag aan gemeentesubsidies. Aangezien de loonkosten van leerkrachten wel sterk stijgen, wordt het aantal uren dat ingezet kan worden met gemeentesubsidies wel minder.
3. Scholen hebben subsidie gekregen voor werkdruk verlaging. In de begroting zijn hiervoor de volgende bedragen verwerkt.

2018	2019	2020	2021	2022
615.900	1.478.840	1.485.891	2.041.470	2.809.150

Na het opstellen van de begroting is bekend gemaakt, dat het ministerie gaat schuiven over de jaren met de subsidie werkdrukverlaging. Per 1 augustus 2019 gaat het bedrag per leerling omhoog van €155 naar €220 per leerling. De aangekondigde verhoging per 1 augustus 2021 gaat niet door en wordt 2 jaar uitgesteld tot 2023. Scholen bepalen samen met de PMR de inzet van de werkdrukgeden.

4. De dotatie aan de voorziening onderhoud huisvesting is gelijk gehouden aan vorig jaar (€1,2 miljoen per jaar). Begin 2019 is er een nieuwe meerjaren onderhoudsplanning (MOP) opgesteld, waaruit blijkt dat de dotatie verhoogd moet worden naar €1,4 miljoen per jaar. De realisatie zal dus €0,2 miljoen hoger uitkomen dan de begroting. Daarnaast speelt een discussie over de methode waarop de onderhoudsvoorziening wordt bepaald. Dat kan leiden tot een aanzienlijke verhoging van de voorziening en een eenmalige aanvullende dotatie. Zie voor meer toelichting op dit punt, de toelichting op tabel 10.1 in dit jaarverslag.

In de onderstaande tabel is de prognose van de ontwikkeling van de **balans** opgenomen.

	2018	2019	2020	2021
1. Activa				
1.2 Materiële vaste activa	10.732.251	10.732.251	10.732.251	10.732.251
1.3 Financiële vaste activa	12.825.014	12.825.014	12.825.014	12.825.014
<i>Vaste activa</i>	23.557.265	23.557.265	23.557.265	23.557.265
1.5 Vorderingen	8.026.981	8.026.981	8.026.981	8.026.981
1.7 Liquide middelen	13.813.866	12.415.567	11.776.685	11.631.655
<i>Vlottende activa</i>	21.840.847	20.442.548	19.803.666	19.658.636
Totale Activa	45.398.113	43.999.814	43.360.932	43.215.902
2. Passiva				
2.1 Eigen vermogen	33.876.917	32.580.917	32.070.917	31.801.917
<i>waarvan algemene reserves</i>	15.235.025	13.939.027	13.429.027	13.160.027
<i>waarvan bestemmingsreserves</i>	18.582.286	18.582.286	18.582.286	18.582.286
<i>waarvan overige reserves en fondsen</i>	59.604	59.604	59.604	59.604
2.2 Voorzieningen	2.673.986	2.571.686	2.442.804	2.566.774
2.3 Langlopende schulden	469.358	469.358	469.358	469.358
2.4 Kortlopende schulden	8.377.853	8.377.853	8.377.853	8.377.853
Totale Passiva	45.398.113	43.999.814	43.360.932	43.215.902

De verwachting is dat de investeringen en afschrijvingen de komende jaren ongeveer aan elkaar gelijk zullen zijn. De voorzieningen muteren met de verwachte dotatie en onttrekkingen de komende jaren. De resultaten uit de meerjarenbegroting zijn verwerkt in het eigen vermogen en de liquide middelen.

De meerjarenbegroting en balans leidt tot de onderstaande ontwikkeling in **kengetallen**.

Kengetallen	2018	2019	2020	2021
solvabiliteit 1 (EV/TV)	75%	74%	74%	74%
liquiditeit	2,6	2,4	2,4	2,3
rentabiliteit	-1,9%	-1,7%	-0,7%	-0,3%

Risicoanalyse

SCOH heeft een risicoanalyse opgesteld. Jaarlijks wordt deze risicoanalyse ge-update. Daarbij wordt ook jaarlijks bekeken of de beheersmaatregelen of de financiële buffer aangepast moeten worden. Bij onze risicoanalyse zijn we geïnspireerd door het model dat de RVKO (Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs) heeft gehanteerd.

Een algemeen gangbare omschrijving van een risico is: een onzekere gebeurtenis met negatieve gevolgen voor de organisatie. Een negatief gevolg kan zijn dat bepaalde doelen van de organisatie niet kunnen worden gerealiseerd. Een negatief gevolg kan ook zijn dat er sprake is van de uitstroom van financiële middelen, die niet gewenst is. Overigens is het niet zo dat voor elk gedefinieerd risico geld gereserveerd moet worden. De volgende tabel geeft hiervoor een mooi overzicht.

Risicotype	Kenmerk	Wel of niet in buffervermogen?
Rampen	Omvangrijke, onvoorziene gebeurtenis met zeer grote impact waarvan omvang op nationaal niveau duidelijk merkbaar is.	Niet afdekken via buffervermogen. Dekking door verzekering, rampenfondsen, accepteren risico etc.
Kortingen	Voorziene (structurele) afname van het resultaat.	Niet afdekken via buffervermogen. Opvangen in begroting.
Kosten	Gebeurtenissen waarvan zeker is dat ze zich gaan voordoen maar waarvan de omvang nog onbekend is.	Niet afdekken via buffervermogen. Opvangen in begroting of door voorzieningen.
Significante risico's	Onzekere gebeurtenissen met hoge risicoscore (combinatie van kans en impact), maar geen ramp.	Afdekken door vorming van buffervermogen.
Kleine risico's	Onzekere gebeurtenissen met lage risicoscore.	Niet afdekken via buffervermogen. Opvangen in begroting.

Een andere benaming voor het vormen van een fonds om eventuele risico's op te vangen is 'weerstandvermogen'. Zoals hiervoor beschreven, definiëren we een risico als een onzekere gebeurtenis met negatieve gevolgen voor de organisatie. Het managementteam van de SCOH heeft in een verkenning voor alle beleidsterreinen de mogelijke risico's benoemd. Deze verkenning is gebaseerd op de bestaande interne situatie van de SCOH, aangevuld met beleidsontwikkelingen op landelijk en gemeentelijk niveau. Uiteindelijk zijn er 62 risico's gedefinieerd. Deze zijn ingedeeld naar interne risico en externe risico.

Vervolgens zijn per risico de volgende stappen gevolgd:

1. Op een vijfpuntschaal is aangegeven wat de ingeschatte kans is op het risico en wat de impact van het risico kan zijn.

kans score				
1	2	3	4	5
treedt waarschijnlijk niet op binnen 5 jaar of minder dan 2% kans van optreden	treedt waarschijnlijk op binnen 3 jaar of minder dan 25% kans van optreden (maar meer dan 2%)		treedt waarschijnlijk op binnen 1 jaar of meer dan 25% kans van optreden	

impact score				
1	2	3	4	5
minder dan 0,05% van de begroting	meer dan 0,05% van de begroting		meer dan 0,1% van de begroting	
beperkte impact op bereiken van de operationele doelstellingen	grote impact op het bereiken van de operationele doelstellingen; kortstondige onderbreking primair proces; gematigd verlies van onderwijskwaliteit		grote impact op het bereiken van de strategische en operationele doelstellingen; significant verlies van onderwijskwaliteit.	
lage politieke of maatschappelijke gevoeligheid	gematigde politieke of maatschappelijke gevoeligheid		hoge politieke of maatschappelijke gevoeligheid; waarschuwing van Ministerie of toezichhoudende instanties.	

- Op basis van die inschatting (op kans en impact) is steeds aangegeven of het om een laag, gemiddeld of hoog risico gaat. Deze scores gaan uit van de situatie, voordat beheersmaatregelen zijn genomen. Een score van minder dan 6 is laag, 6 en 7 is gemiddeld en meer dan 7 is een hoog risico.
- Voor de risico's zijn beheersmaatregelen benoemd. Deze vallen uiteen in de volgende componenten: Voorkomen, Verzekeren, Voorziening, Begroten, Buffervermogen of Niet beheersbaar. Naast een indeling in deze componenten zijn de beheersmaatregelen verder uitgewerkt.
- Voor de hoog en gemiddeld ingeschatte risico's, is indien nodig buffervermogen opgenomen. Het bedrag dat is opgenomen, is het ingeschatte bedrag, nadat overige beheersmaatregelen zijn genomen.

Uit de risicoanalyse volgt dat een buffervermogen nodig is van €3,8 miljoen. Dit is inclusief een bedrag van €0,5 voor onvoorziene risico's.

De commissie Don en de Inspectie gaan voor de bufferfunctie uit van 5% van de totale baten. Voor SCOH zou dat een bedrag van €3,9 miljoen betekenen (SCOH + SPCP). Dat sluit goed aan bij het geschatte bedrag uit de uitgevoerde risicoanalyse.

De reserves die op de scholen en bovenscholen aanwezig zijn, worden gebruikt voor de bufferfunctie. Er wordt dus geen bedrag apart gezet op de risico's uit de risicoanalyse af te dekken, maar de bestaande reserves worden hiervoor gebruikt. Om na te gaan of SCOH over voldoende kapitaal beschikt wordt het toetsingskader van de PO-raad gebruikt. Zie hiervoor de paragraaf 'toetsingskader aanwezig en benodigd kapitaal'.

Hieronder zijn de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen opgenomen.

	Risico's	Maatregelen
1	Als gevolg van niet (tijdig) aangekondigde wetswijzigingen en/of bezuinigingen op landelijk niveau (bijvoorbeeld aanpassing (impuls) gewichtenregeling, doordecentralisatie huisvesting) bestaat de kans dat de SCOH minder financiële middelen tot haar beschikking krijgt dan begroot, met als gevolg dat de meerjaren-beleidsdoelstellingen niet worden gehaald en/of een negatief resultaat wordt gerealiseerd.	Voor zover dit bekend is, voordat de begroting is gemaakt, wordt dit verwerkt in de begroting. Voor het overige is buffervermogen nodig. Dit wordt ingeschat op 1% van de Rijksbaten.
2	Als gevolg van bezuinigingen op lokaal niveau bestaat de kans dat SCOH minder financiële middelen tot haar beschikking krijgt, met als gevolg dat de meerjarenbeleidsdoelstellingen niet worden gehaald en/of een negatief resultaat wordt gerealiseerd.	Voor zover dit bekend is, voordat de begroting is gemaakt, wordt dit verwerkt in de begroting. Voor het overige is buffervermogen nodig. Dit wordt ingeschat op 5% van de baten gemeentesubsidies.
3	De mogelijke modernisering van het Participatiefonds zal mogelijk leiden tot extra uitgaven.	Vanaf 2020 draagt het bestuur minimaal de helft van de uitkeringskosten. Het is nog onduidelijk in hoeverre de premie van het Participatiefonds

		hierop wordt aangepast. Voor zover dit bekend is, voordat de begroting is gemaakt, wordt dit verwerkt in de begroting. Voor het overige is buffervermogen nodig Buffer die aangehouden wordt is loonkosten van 2 fte.
4	De kans dat van wege het lerarentekort een groot aantal onbevoegden in dienst genomen wordt, die uiteindelijk hun bevoegdheid niet zullen halen. De formatie wordt dan belast met onbevoegden, waarvan moeizaam afscheid genomen kan worden, terwijl de organisatie behoefte heeft aan bevoegde leerkrachten. Als er al afscheid genomen kan worden van deze onbevoegden, dan komen de ww. kosten voor rekening bestuur.	Aantal onbevoegden dat in opleiding is tot leraar monitoren en in aantal beperken. Bij aanvang dienstverband expliciet overeenkomen dat de arbeidsovereenkomst niet wordt voortgezet als de bevoegdheid niet binnen x periode is behaald.
5	De kans dat vanwege het lerarentekort een groot aantal uitzendkrachten ingehuurd moet worden voor structurele formatieplaatsen	Voorkomen: scholen stimuleren andere organisatievormen te onderzoeken en implementeren, zodat het onderwijs met minder leerkrachten en meer ondersteunend personeel verzorgd kan worden. In de begroting wordt een bedrag opgenomen. Voor aanvullende risico's is buffervermogen opgenomen. Dit wordt ingeschat op 10% van de huidige kosten uitzendbureaus.
6	De kans dat de kwaliteit van het onderwijs, de zorg en de bedrijfsvoering in het geding is door onvoldoende of onvoldoende bekwaam personeel.	Onvoldoende personeel: er is een recruiter aangesteld om de werving van nieuw personeel te bevorderen. Voorts inzetten op extra arbeidsvoorwaarden om nieuw personeel binnen te halen en op maatregelen die zittend personeel weten te boeien en binden. Begroten dat er meer budget nodig is voor inhuur van leerkrachten via bureaus. Nieuwe organisatievormen stimuleren en mogelijk maken. Onvoldoende bekwaam personeel: professionaliseren bevorderen, gesprekkencyclus goed uitvoeren, niet vrijblijvende verbetertrajecten inzetten en soms afscheid nemen.
7	Het risico dat directeursvacatures niet vervuld kunnen worden, omdat er onvoldoende gekwalificeerde directeurs zijn.	Traineeship high potentials voortzetten. Nieuwe training "tussen basis- en vakbekwaam" om potentials die nog niet in traineeship kunnen, te boeien en binden. Kosten worden opgenomen in de begroting. Voor onvoorziene kosten interim-directeurs wordt een post opgenomen in de begroting. Tevens wordt een buffer gevormd voor 1 fte per jaar.
8	Bij de stichting PC Peuterspeelzalen bestaat het risico dat er verlies gedraaid wordt, doordat de bezetting per groep niet goed is. Dit risico wordt versterkt, doordat de stichting per januari 2020 een VVE-aanbod van 16 uur per week moet realiseren. Dat is lastig in te plannen in het huidige rooster. Het huidige beleid is dat we geen kinderen weigeren. Dat maakt de kans op onrendabele groepen, groter.	Actuele managementinformatie over bezetting en wachtlijst. Goed monitoren, tijdig besluiten om wel/geen groep sluiten. Wellicht moet het beleid om geen kinderen te weigeren, indien een onrendabele groep ontstaat, heroverwogen worden.

Prestatiebox

SCOH heeft in 2018 een bedrag van €1,8 miljoen ontvangen in het kader van de prestatiebox. Dit bedrag hebben de scholen ingezet langs de 4 actielijnen uit het Nationaal Onderwijsakkoord:

1. talentontwikkeling door uitdagend onderwijs
2. een brede aanpak voor duurzame onderwijsverbetering
3. professionele scholen
4. doorgaande ontwikkelijnen

Iedere school heeft dat op een wijze gedaan, die past bij de eigen school. In het bestuursverslag van SCOH kunt u meer informatie vinden over de ambities, doelstellingen en resultaten die SCOH heeft behaald. De middelen van de prestatiebox zijn hiervoor ingezet. De middelen voor de prestatiebox zijn voor het overgrote deel ingezet voor formatie.

Financiële paragraaf passend onderwijs

Met het bestuur van stichting passend primair onderwijs haaglanden (SPPOH) is afgesproken dat ieder schoolbestuur in het jaarverslag verantwoording aflegt over de middelen voor passend onderwijs. SCOH heeft in 2018 de onderstaande bedragen ontvangen van SPPOH.

onderwerp	bedrag
1 S(B)O overdracht (wettelijke regeling)	574.248
2 basisondersteuning	1.221.975
3 arrangementen	442.232
4 jonge kind (JOKI)	121.500
5 interne groei regeling	93.755
6 advisering TLV's	144.667
7 projecten	91.693
8 ondersteuningsplanraad (OPR)	6.480
9 overig	3.368
totaal	2.699.918

Veruit de grootste geldstroom is de basisondersteuning. Scholen ontvangen de basisondersteuning op basis van een vast bedrag per school en een bedrag per leerling. SCOH volgt hierbij de berekeningswijze, zoals SPPOH deze hanteert. Alle middelen worden op schoolniveau ingezet. In hun ondersteuningsplan geven scholen aan hoe ze de middelen voor passend onderwijs inzetten. Daarnaast kunnen scholen arrangementen aanvragen voor zorgproblematiek die ze niet binnen de basisondersteuning kunnen oplossen. In overleg met de ouders en adviseur van SPPOH wordt dit arrangement aangevraagd en uitgevoerd.

Daarnaast is een belangrijke geldstroom de financiering van de sbo's. Dat gaat vooral om de wettelijke overdracht van middelen, extra subsidie voor het jonge kind en advisering voor aanvragen van toelaatbaarheidsverklaringen (TLV's).

In de onderstaande tabel is het aantal arrangementen en toelaatbaarheidsverklaringen opgenomen, dat in het kalenderjaar 2018 aan SCOH is toegekend.

onderwerp	aantal
1 arrangementen	111
2 TLV SBO	155
3 TLV SO	55
totaal	321

In de schoolgesprekken over resultaten, kwaliteit, personeel en financiën die de bestuurder en sectordirecteuren met de scholen houden, wordt regelmatig aandacht besteedt aan de wijze waarop scholen passend onderwijs vormgeven op hun school.

Rapportage toezichthoudend orgaan

Voor een toelichting wordt verwezen naar het afzonderlijke hoofdstuk van de Raad van Toezicht in dit jaarverslag.

Jaarrekening

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA, PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Naam:	Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden
Rechtsvorm:	Stichting
Statutaire zetel:	Den Haag
Verstigingsadres:	Laan van Meerdervoort 70, 2517 AN Den Haag
Inschrijfnummer KVK:	41149716
Activiteiten	Primair en voortgezet basis- en speciaalonderwijs voor leerplichtigen Kinderopvang bestaande uit peuteropvang

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva (met uitzondering van het groepsvermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van SCOH zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van de SCOH samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen, waarin SCOH direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

meerderheid van de stemrechten of op enige andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken.

Onderlinge-transacties, onderlinge-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen op onderlinge-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

De in de consolidatie begrepen stichtingen zijn:

- Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen, Den Haag (100%)
- Stichting tot Behartiging van de Belangen van het Christelijk Onderwijs, Den Haag (100%)

Verbonden partijen

Als verbonden partijen worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekening kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van SCOH en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Alle groepsmaatschappijen, zoals opgenomen in paragraaf consolidatie, evenals de onderstaande samenwerkingsverbanden worden aangemerkt als verbonden partij.

Samenwerkingsverbanden passend onderwijs (vanaf 1 aug. 2014):

SWV Den Haag SPPOH 28-15 (alle SCOH scholen, behalve De Poort en Prinsenhof)

SWV PPO Delft 28-02 (SBO Prinsenhof); eindigt per 1-8-2018 i.v.m. overdracht Prinsenhof

SWV Passend Onderwijs VO Haaglanden (De Poort)

Transacties tussen groepsmaatschappijen worden in de consolidatie geëlimineerd. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van inzicht.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

De overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte economische levensduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Voor een uiteenzetting ten einde vast te kunnen stellen of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de hierna opgenomen paragraaf.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	afschrijvings- termijn in maanden	afschrijvings- percentage per jaar	activerings- grens in €
Schoolgebouwen en terreinen basisscholen	600	2	1.000
Bouwkundige kosten schoolgebouwen (uitbreiding)	360	3	1.000
Bouwkundige kosten schoolgebouwen (overig)	120	10	1.000
Woningen	600	2	1.000
Installaties	120-240	5-10	1.000
Vervoermiddelen	120	10	1.500
Kantoormeubilair en inventaris	240	5	1.000
Schoolmeubilair en inventaris	144-240	5 - 8,33	1.000
Huishoudelijke apparatuur	60	20	1.000
Onderwijskundige apparatuur	60	20	1.000
ICT	36-120	10 - 33,33	1.000
Leermiddelen	96	12,5	1.000

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien sprake is van economisch eigendom. Hiervan is bijvoorbeeld sprake in het geval van eigen investeringen of van doordecentralisatie van de huisvesting.

Investeringsubsidies worden verantwoord onder de langlopende schulden.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Bijzondere waardeverminderingen van Vaste Activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde is bij het contant maken van de kasstromen een disconteringsvoet gehanteerd van 0%. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de stichting op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de stichting de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de staat van baten en lasten.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.

Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de staat van baten en lasten verwerkt.

Bij een investering in eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een soortgelijk financieel actief. Het bijzondere-waardeverminderingverlies wordt slechts teruggenomen indien er aanwijzingen zijn dat een in voorgaande jaren in de jaarrekening verwerkt verlies als gevolg van waardevermindering niet meer aanwezig is of veranderd is.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

Financiële vaste activa

Effecten

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en zijn voor waardering na eerste verwerking onder te verdelen in effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille en effecten die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille, zijnde eigen-vermogensinstrumenten of obligaties. SCOH heeft alleen effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille.

Effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden, na eerste verwerking, gewaardeerd tegen reële waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen via de staat van baten en lasten worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt.

Effecten als onderdeel van de vlottende activa hebben een looptijd korter dan een jaar.

Operationele Leasing

Bij de stichting kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

Vlottende activa

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden.

Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves en/of -fondsen. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

De bestemmingsfondsen zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door derden zijn aangebracht.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voor uitgaven voor groot onderhoud wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans. Bij het contant maken is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties ad 1% (2017: 1%) als disconteringsvoet gehanteerd.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken wordt opgenomen tegen de nominale waarde van de verwachte loonkosten van langdurig zieke medewerkers. De voorziening wordt bepaald door per zieke de kans op herstel in te schatten. De loonkosten worden berekend, tot het verwachte moment van uit dienst

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

gaan. De loonkosten worden verminderd met eventuele uitkeringen (ziektewet, iva, etc.). WGA uitkeringen komen niet voor rekening van SCOH, want SCOH heeft daarvoor een verzekering afgesloten.

Voorziening groot onderhoud gebouwen

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van de meerjaren onderhoudsplanning, die begin 2019 is opgesteld. De toekomstige kosten van groot onderhoud worden gelijk verdeeld door een jaarlijkse dotatie aan de voorziening. Uitgangspunt daarbij is dat de voorziening nimmer negatief mag worden.

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Langlopende schulden

Onder deze post valt onder meer vooruit ontvangen investeringssubsidies. Deze subsidies met betrekking tot materiële vaste activa worden als schuld gepresenteerd onder vooruit ontvangen investeringssubsidies.

Kortlopende schulden

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schulden.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting onder de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'.

Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Prijrsrisico

SCOH loopt risico's ten aanzien van de waardering van effecten, opgenomen onder financiële vaste activa en effecten, opgenomen onder vlottende activa. De stichting beheerst het marktrisico door stratificatie aan te brengen in de portefeuille, en limieten te stellen.

Rente- en kasstroomrisico

SCOH loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa, effecten en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteafspraken loopt SCOH risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt SCOH risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd.

Kredietrisico

SCOH heeft geen significante concentraties van kredietrisico, daar SCOH geen verkoopactiviteiten heeft en bijna al haar inkomsten via de overheid verkrijgt.

De Liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben.

Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Per school worden de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de (bestemde) reserve(s) die door het bestuur is/ zijn bepaald.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

Opbrengstverantwoording

Verlenen van diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Rijksbijdragen

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Giften

Indien baten worden ontvangen in de vorm van zaken of diensten, worden deze gewaardeerd tegen de reële waarde.

Overige overheidsbijdragen en –subsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Overige baten

Overige baten bestaan uit baten uit verhuur, detachering, ouderbijdragen en overige baten.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

De instelling heeft een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

verplichte of contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

ABP werd in 2008 zwaar geraakt door de crisis op de financiële markten. Daarom hebben ze toen een herstelplan opgesteld. Hierin staat wat ze doen om de financiële situatie binnen 5 jaar te verbeteren.

Dit plan is goedgekeurd door De Nederlandsche Bank, de toezichthouder van de Nederlandse pensioenfondsen.

De belangrijkste punten uit het herstelplan zijn:

Zolang de dekkingsgraad lager is dan 105% worden de pensioenen niet aangepast aan de loonontwikkeling.

De premie moet minimaal kostendekkend zijn en bij een lage dekkingsgraad (dekkingstekort) bijdragen aan herstel van het fonds. Om de financiële positie te verbeteren, geldt er een tijdelijke herstelopslag op de premie voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen.

Het beleggingsbeleid is aangepast waardoor het beleggingsrisico lager is.

In het herstelplan is ruimte opgenomen om tegenvallers op te vangen. Als het herstel trager verloopt dan verwacht, kan het ABP bijvoorbeeld korten op de pensioenen.

Per maart 2019 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 99,0%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Dividenden

Dividenden te ontvangen van effecten worden verantwoord zodra stichting het recht hierop heeft verkregen worden verantwoord zodra stichting het recht hierop heeft verkregen.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling

Toelichting kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Grondslagen van segmentering

In de jaarrekening wordt overeenkomst de Richtlijn voor Onderwijsinstellingen een segmentatie van de staat van baten en lasten gemaakt in de volgende segmenten: PO, VO, Peuters, Overig.

Jaarrekening

Geconsolideerde balans

1 Activa		31-12-2018	31-12-2017	2 Passiva		31-12-2018	31-12-2017
1.1	Immateriële vaste activa	-	-	2.1	Eigen Vermogen*	33.876.917	35.495.605
1.2	Materiële vaste activa	10.732.251	10.353.158	2.2	Voorzieningen	2.673.986	2.331.772
1.3	Financiële vaste activa	12.825.014	13.517.901	2.3	Langlopende schulden	469.358	487.382
	Vaste Activa	23.557.265	23.871.059	2.4	Kortlopende schulden	8.377.853	8.163.015
1.5	Vorderingen	8.026.981	5.950.031				
1.7	Liquide middelen	13.813.866	16.656.684				
	Vlotende activa	21.840.847	22.606.715				
	Totaal activa	45.398.113	46.477.775		Totaal passiva	45.398.113	46.477.775

*na resultaatbestemming

Jaarrekening

Geconsolideerde staat van baten en lasten

3	Baten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Verschil	Realisatie 2017	Verschil
3.1	Rijksbijdragen	66.049.139	63.682.760	2.366.380	62.756.495	3.292.645
3.2	Overige overheidsbijdragen en subsidies	8.498.228	7.633.839	864.389	8.689.590	-191.361
3.5	Overige baten	3.676.588	2.803.962	872.626	3.006.603	669.984
	Totaal baten	78.223.955	74.120.561	4.103.394	74.452.688	3.771.268
4	Lasten					
4.1	Personeelslasten	65.561.010	63.132.799	2.428.211	62.002.709	3.558.301
4.2	Afschrijvingen	1.936.862	1.770.460	166.402	1.672.714	264.148
4.3	Huisvestingslasten	5.739.394	5.968.783	-229.390	6.187.083	-447.689
4.4	Overige lasten	6.126.269	5.816.736	309.532	5.774.795	351.474
	Totaal lasten	79.363.534	76.688.778	2.674.756	75.637.301	3.726.233
	Saldo baten en lasten	-1.139.578	-2.568.217	1.428.638	-1.184.613	45.035
5.0	Financiële baten en lasten					
	Saldo financiële baten en lasten	-342.690	439.781	-782.471	755.278	-1.097.968
	Nettoresultaat	-1.482.269	-2.128.436	646.167	-429.335	-1.052.934

Jaarrekening

Kasstroom uit operationele activiteiten

1	Kasstroom uit operationele activiteiten	31-12-2018	31-12-2017
4.2	Saldo baten en lasten	-1.139.578	-1.184.613
	Aanpassingen voor:		
4.2	- Afschrijvingen	1.936.862	1.672.714
2.1	- Overige mutaties reserves	-136.423	6.873
2.2	- Mutaties voorzieningen	342.214	383.114
		2.142.653	2.062.701
	Veranderingen in vlottende middelen:		
1.5	- Vorderingen	-2.076.949	244.501
2.4	- Kortlopende schulden	214.839	-1.355.179
		-1.862.110	-1.110.678
	Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
5.1	Ontvangen interest	190.874	233.441
5.5	Betaalde interest	-33.472	-33.124
5.4	Resultaat effecten	-500.093	554.961
		-342.690	755.278
	Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	-62.147	1.707.301

Jaarrekening

Kasstroom uit operationele activiteiten

2	Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
1.2	Investerings in materiële vaste activa	-2.475.364	-2.659.171
1.2	Desinvesterings in materiële vaste activa	159.409	-
1.3	Overige investeringen in financiële vaste activa	692.887	-368.421
	Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.623.067	-3.027.592
3	Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
2.3	Nieuw opgenomen leningen	159.082	252.165
2.3	Aflossing langlopende schulden	-177.107	-188.110
	Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-18.025	64.055
	Mutatie liquide middelen	-2.842.818	-2.440.849
	Mutatie liquide middelen		
	Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:		
1.7	Stand liquide middelen per 1-1	16.656.684	19.097.533
	Mutatie boekjaar liquide middelen	-2.842.818	-2.440.849
	Stand liquide middelen per 31-12	13.813.867	16.656.684

Jaarrekening

Toelichting balans

	Aanschaf 2017	Afschr. t/m 2017	Boekwaarde 31-12-2017			
1.2 Materiële vaste activa						
1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.872.200	890.670	981.530			
1.2.2 Inventaris en apparatuur	21.019.702	13.088.599	7.931.103			
1.2.3.1 Leermiddelen	4.372.608	2.945.774	1.426.834			
1.2.3.2 Overige materiële vaste activa	41.717	28.026	13.691			
Totaal materiële vaste activa	27.306.228	16.953.071	10.353.158			

	Invest. 2018	Desinvest. 2018	Afschr. 2018	Aanschaf t/m 2018	Afschr. t/m 2018	Boekwaarde 31-12-2018
1.2.1 Gebouwen en terreinen	59.000	-	81.428	1.931.200	972.099	959.102
1.2.2 Inventaris en apparatuur	2.052.239	139.602	1.475.856	22.637.432	14.297.730	8.339.703
1.2.3.1 Leermiddelen	357.848	19.807	349.472	4.674.347	3.259.070	1.415.277
1.2.3.2 Overige materiële vaste activa	6.277	-	1.799	47.994	29.825	18.169
	2.475.364	159.409	1.908.555	29.290.974	18.558.723	10.732.251

De uit eigen middelen bekostigde gebouwen betreffen 5 woningen. Deze woningen zijn met private middelen verkregen.

De overige gebouwen zijn juridisch eigendom van de stichting, maar economisch eigendom van de gemeente.

SCOH heeft geïnvesteerd in multifunctionele accommodaties (MFA). Deze zijn grotendeels gefinancierd door de gemeente Den Haag. Het restant is gefinancierd door de stichting Belangenbehartiging. De investering door de stichting Belangenbehartiging is als materiële vaste activa opgenomen op de balans. De stand van de MFA per 31-12-2018 was € 0,8 miljoen.

Tot de met subsidie gebouwde scholen behoren 29 basisscholen, 3 scholen voor speciaal basis onderwijs, 1 school voor speciaal (voortgezet) onderwijs en 1 praktijkschool (VO).

	2018	2017				
1.3 Financiële vaste activa						
1.3.6 Effecten	12.709.289	13.457.770				
1.3.7 Overige vorderingen	115.726	60.131				
Totaal financieel vaste activa	12.825.014	13.517.901				

		Boekwaarde 31-12-2017	Invest. 2018	Desinvest. 2018	Resultaat 2018	Boekwaarde 31- 12-2018	
1.3.6	Effecten						
1.3.6.1	Obligaties	5.393.467	-	100.000	-109.399	5.184.068	
1.3.6.2	Aandelen	7.979.435	2.391.021	2.388.755	-545.991	7.435.709	
1.3.6.4	Overige	84.868	-	-	4.644	89.512	
	Totaal overige effecten	13.457.770	2.391.021	2.488.755	-650.746	12.709.289	
		Boekwaarde 31-12-2017	Verstrekt 2018	Afgeïst 2018	Boekwaarde 31- 12-2018		
1.3.7	Overige vorderingen						
1.3.7.2	Voorfinanciering bouwprojecten	-	25.410	-	25.410		
1.3.7.3	Borgsommen	60.131	30.185	-	90.316		
	Totaal overige effecten	60.131	55.595	-	115.726		
1.3.7.3	Dit betreft voornamelijk borg voor Snappet (tablets)						
		2018	2017				
1.5	Vorderingen						
1.5.1	Debiteuren	131.149	147.361				
	Af: Voorziening wegens oninbaarheid	-10.110	-4.012				
1.5.2	OCW/EL&I	2.965.097	3.041.544				
1.5.6	Overige overheden	3.306.758	1.780.745				
1.5.7	Overige vorderingen	38.705	40.503				
1.5.8	Overlopende activa	1.595.382	943.890				
	Totaal vorderingen	8.026.981	5.950.031				
	Toelichting						
1.5.6.1	Subsidies	49.250	5.548				
1.5.6.2	ESF-gelden	484.639	856.051				
1.5.6.3	Additionele aanvragen (Huisvesting)	2.772.869	919.146				
	Overige overheden	3.306.758	1.780.745				
1.5.7.1	Personeel	32.790	23.604				
1.5.7.2	Overige	5.915	16.900				
	Overige vorderingen	38.705	40.504				
1.5.7	1.5.7.1 betreft volledig de wet Tegemoetkoming Lage Inkomensvoordelen						

1.5.8.1	Vooruitbetaalde kosten	1.494.826	817.101				
1.5.8.3	Overige overlopende activa	100.556	-				
	Overlopende activa	1.595.382	817.101				

1.5.8 1.5.8.1 De grootste posten zijn: UWV € 390.037, Gemeente € 193.698, SPPOH € 136.589 en Octant € 71.756
 Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

	1.7 Liquide middelen						
1.7.1	Kasmiddelen	23.033	17.918				
1.7.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	11.540.834	14.388.766				
1.7.3	Deposito's	2.250.000	2.250.000				
	Totaal liquide middelen	13.813.866	16.656.684				

1.7.3 Deze deposito's zijn onderdeel van het schatkistbankieren bij het ministerie van Financiën en direct opeisbaar.

Jaarrekening

Toelichting balans

		Stand 1-1-2018	Resultaat	Overige mut.	Stand 31-12-2018		
2.1	Eigen vermogen						
2.1.1	Algemene reserve	16.214.617	-675.914	-303.679	15.235.025		
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	1.149.045	-201.024	214.176	1.162.197		
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)	7.345.987	-707.543	-46.921	6.591.523		
2.1.5	Bestemmingsfonds (privaat)	64.604	-5.000	-	59.604		
2.1.8	Statutaire reserves	10.721.353	107.213	-	10.828.566		
	Eigen vermogen	35.495.605	-1.482.267	-136.423	33.876.915		

2.1.1 Overige mutaties bij de diverse posten van het Eigen Vermogen komen vooral voort uit de overdracht van Prinsenhof naar Octant (€ 130.073) en mutaties i.v.m. Fonds onderwijskundige vernieuwing (€ 220.527).

2.1.5 Dit fonds dient om aan oud-leerlingen van onze basisscholen studietoelagen voor voortgezette studie toe te kennen. Het destijds ontvangen legaat bedraagt € 11.345. Het meerdere kan worden besteed in het kader van deze doelstelling

	Uitsplitsing	Stand 1-1-2018	Resultaat 2018	Overige mut.	Stand 31-12-2018		
2.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)						
2.1.2.1	Bestemmingsreserve nulmeting	341.891	-48.536	-6.351	287.004		
2.1.2.2	Bestemmingsreserve groeiregeling	400.001	-90.154	-	309.847		
2.1.2.3	Bestemmingsreserve Bovenschools fonds ziektevervanging	175.804	74.223	-	250.027		
2.1.2.4	Bestemmingsreserve fonds onderwijskundige vernieuwing	231.349	-136.557	220.527	315.319		
	Bestemmingsreserves (publiek)	1.149.045	-201.024	214.176	1.162.197		

2.1.2.1 Na een stelselwijziging in 2005 is overgegaan naar het systeem van activeren en afschrijven van de vaste activa. De destijds aanwezige vaste activa werd gewaardeerd en opgenomen in de reserve.

2.1.2.2 Bestemmingsreserve als gevolg dat de groeiregeling niet meer op schoolniveau, maar op bestuursniveau wordt ontvangen. SCOH heeft derhalve een eigen interne regeling. Besloten is deze reserve te maximeren op € 400.000. Dat komt ongeveer overeen met de lasten van 1 jaar. Het overige saldo wordt jaarlijks toegevoegd aan de algemene bovenschoolse reserve.

2.1.2.3 Bestemmingsreserve wordt gevormd omdat SCOH eigen risicodragers is en de ziektevervanging niet meer kan declareren bij het vervangingsfonds.

2.1.2.4 Er is een fonds opgericht ter stimulering van onderwijskundige vernieuwingen. SCOH scholen leggen hiervoor vanuit hun reserves de helft van het bedrag in. De overige 50% wordt gefinancierd door de stichting Belangen Behartiging.

	Uitsplitsing	Stand 1-1-2018	Resultaat 2018	Overige mut.	Stand 31-12-2018		
2.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)						
2.1.3.1	Bestemmingsreserve huisvesting	109.872	142.768	-	252.640		
2.1.3.2	Bestemmingsreserve privaat, ouderbijdragen	2.765.675	459.487	-46.922	3.178.240		
2.1.3.3	Algemene reserve SPCP	525.918	-0	-	525.918		
2.1.3.4	Algemene reserve privaat st. belangenbehartiging	3.944.463	-1.309.800	-	2.634.663		
	Bestemmingsreserves (privaat)	7.345.927	-707.543	-46.922	6.591.460		

2.1.3.1 Bestemmingsreserve wordt gevormd uit de private huuropbrengsten.

2.1.3.2 De reserve is opgebouwd uit bijdragen van ouders. Deze reserves worden per school bijgehouden.

		Stand 1-1-2018	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Rente mutatie	Stand 31-12-2018
2.2	Voorzieningen						
2.2.1	Personeels voorzieningen						
2.2.1.1	Jubileum	877.538	14.235	72.697	201.639	-	617.437
2.2.1.2	Langdurig zieken	-	50.802	-	-	-	50.802
2.2.3	Overige voorzieningen						
	Onderhoud gebouwen	1.454.234	1.400.000	848.488	-	-	2.005.746
	Voorzieningen	2.331.772	1.465.037	921.185	201.639	-	2.673.986

2.2.1 De voorziening Langdurig zieken is in 2018 nieuw gevormd voor de loonkosten van langdurig zieke medewerkers

		Stand 31-12-2018	< 1 jaar	> 1 jaar	Totaal		
2.2	Looptijd voorzieningen						
2.2.1	Personeels voorzieningen						
2.2.1.1	Jubileum	617.437	55.175	562.262	617.437		
2.2.1.2	Langdurig zieken	50.802	49.372	1.430	50.802		
2.2.3	Overige voorzieningen						
	Onderhoud gebouwen	2.005.746	1.342.300	663.446	2.005.746		
	Voorzieningen	2.673.986	1.446.847	1.227.139	2.673.986		

		2018	2017				
2.3	Langlopende schulden						
2.3.4	OCW/EL&I	5.841	6.582				
2.3.5	Overige langlopende schulden	463.517	480.800				
	Langlopende schulden	469.358	487.382				

	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	Stand 1-1-2018	Ontvangen subsidies	af: Toeger. Subsidies	Mutaties kortlopend	Stand 31-12-2018	
2.3.4	OCW/EL&I	6.582	-	429	-312	5.841	
2.3.5.1	Gemeente	457.169	5.200	82.535	-37.519	342.315	
2.3.5.2	Overig	23.631	153.882	20.046	-36.265	121.201	
	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	487.382	159.082	103.011	-74.096	469.358	
	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	Stand 31-12-2018	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar			
2.3.4	OCW/EL&I	5.841	3.049	1.802			
2.3.5.1	Gemeente	342.315	312.308	167.607			
2.3.5.2	Overig	121.201	132.777	45.664			
	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	469.358	448.134	215.073			
Vooruit ontvangen investeringssubsidies zijn subsidies die worden toegerekend aan een aantal jaren waarin de besteding geacht wordt een nuttig effect op te leveren. De subsidies met een resterende looptijd van meer dan 1 jaar zijn opgenomen onder 2.3.4 en 2.3.5, subsidies met een looptijd korter dan een jaar zijn opgenomen onder 2.4.10.2 en 2.4.10.3.							
		2018	2017				
2.4 Kortlopende schulden							
2.4.3	Crediteuren	1.900.204	2.148.901				
2.4.4	OCW/EL&I	25.441	-				
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.249.525	2.225.434				
2.4.8	Schulden ter zake van pensioenen	590.712	594.989				
2.4.9	Overige kortlopende schulden	11.992	20.668				
2.4.10	Overlopende passiva	3.599.980	3.173.023				
	Kortlopende schulden	8.377.853	8.163.015				
2.4.7	2.4.7.3 Reservering sociale lasten vakantietoelage (2017: € 4318) naar 2.4.10.5						
Uitsplitsing							
2.4.7.1	Loonheffing	2.081.225	1.418.336				
2.4.7.2	Omzetbelasting	2	2				
2.4.7.3	Premies sociale verzekeringen	168.298	807.095				
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.249.525	2.225.434				
2.4.9.1	Netto salarissen	11.992	20.668				

	Overige kortlopende schulden	11.992	20.668				
2.4.10.2	Vooruitontvangen subsidies OCW/EL&I	-	323.501				
2.4.10.3	Vooruitontvangen investeringssubsidies	934.899	350.591				
2.4.10.4	Vooruitontvangen termijnen	52.485	-				
2.4.10.5	Vakantiegeld en -dagen	1.902.863	1.819.757				
2.4.10.8	Overige	709.736	679.175				
	Overlopende passiva	3.599.983	3.173.025				

Jaarrekening

Model G Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW/EZ

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule						
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestaties conform subsidiebeschikking	
	Kenmerk	Datum			uitgevoerd	nog niet afgerond
16RC Subsidie voor studieverlof	929252	21-08-18	9.448	9.448	X	
17PQ Subsidie voor studieverlof	929183	21-08-18	7.634	7.634	X	
17RI Subsidie voor studieverlof	929187	21-08-18	12.093	12.093	X	
17RV Subsidie voor studieverlof	929269	21-08-18	9.523	9.523	X	
17SU Subsidie voor studieverlof	929198	21-08-18	12.093	12.093	X	
17YO Subsidie voor studieverlof	929201	21-08-18	21.616	21.616	X	
17YY Subsidie voor studieverlof	929204	21-08-18	6.764	6.764	X	
17ZH Subsidie voor studieverlof	929207	21-08-18	12.093	12.093	X	
18XS Subsidie voor studieverlof	929135	21-08-18	20.671	20.671	X	
19VH Subsidie voor studieverlof	929048	21-08-18	14.625	14.625	X	
26AZ Subsidie voor studieverlof	928935	21-08-18	6.046	6.046	X	
			132.605	132.605		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule						
G2A Aflopend per ultimo boekjaar						
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestaties conform subsidiebeschikking	
	Kenmerk	Datum			uitgevoerd	nog niet afgerond
-	-	-	0	0	-	-
			0	0		

G2B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar								
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	saldo 2018	ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	totale kosten 31-12-2018	Saldo te besteden ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum						
-	-	-	0	0	0	0	0	0
			0	0	0	0	0	0

Jaarrekening

Toelichting staat van baten en lasten

	Realisatie 2018	Begroting	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
3 Baten					
3.1 Rijksbijdragen					
3.1.1.1 OCW	62.110.208	59.960.329	2.149.879	59.249.776	2.860.432
3.1.2.1 Geormerkte subsidies	135.258	73.069	62.189	363.025	-227.767
3.1.2.2 Niet-geormerkte subsidies	1.028.916	958.057	70.859	906.903	122.013
3.1.2.3 Toerekening investeringssubsidies	552	2.050	-1.498	2.050	-1.498
3.1.4 Ontvangen doorbetaling rijksbijdr. SWV	2.774.205	2.689.255	84.950	2.234.740	539.465
Totaal rijksbijdragen OCW/EL&I	66.049.139	63.682.760	2.366.380	62.756.495	3.292.645
3.2 Gemeentelijke bijdragen en subsidies					
3.2.1.2 Gemeentelijke bijdragen en subsidies (incidenteel)	8.498.228	7.633.839	864.389	8.689.590	-191.361
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	8.498.228	7.633.839	864.389	8.689.590	-191.361
3.5 Overige baten					
3.5.1 Verhuur	482.731	351.760	130.971	484.100	-1.368
3.5.2 Detachering personeel	711.299	573.500	137.799	495.985	215.314
3.5.3 Schenking	24.818	7.000	17.818	10.127	14.691
3.5.4 Sponsoring	10.681	-	10.681	6.227	4.454
3.5.5.1 Ouderbijdragen Scholen	1.343.669	1.324.379	19.290	1.327.400	16.269
3.5.5.2 Ouderbijdragen SPCP	562.534	530.525	32.009	345.690	216.844
3.5.6 Overige	540.855	16.797	524.058	337.075	203.780
Overige baten	3.676.588	2.803.962	872.626	3.006.603	669.984
Totaal baten	78.223.955	74.120.561	4.103.394	74.452.688	3.771.268

3.5.6 Hiervan heeft € 0,4 miljoen betrekking op te verwachten teruggave van betaalde transitievergoeding UWV

Jaarrekening

Toelichting staat van baten en lasten

	Realisatie 2018	Begroting	Vershil	Realisatie 2017	Vershil	
4 Lasten						
4.1 Personeelslasten						
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	41.410.465	39.783.551	1.626.914	40.065.514	1.344.951	
4.1.1.2 Sociale lasten	6.215.302	6.514.136	-298.835	5.892.661	322.640	
4.1.1.3 Pensioenpremies	5.530.366	5.284.151	246.215	5.399.925	130.441	
4.1.1.4 Premies Vervangingsfonds	65.003	59.446	5.557	64.097	907	
4.1.1.5 Premies Participatiefonds	1.737.232	1.700.378	36.854	1.317.644	419.588	
Lonen en salarissen	54.958.368	53.341.663	1.616.705	52.739.841	2.218.528	
4.1	In de jaarrekening 2017 werden de saldi van 4.1.1.1, 4.1.1.2 en 4.1.1.3 verkeerd weergegeven, dit is gecorrigeerd. 4.1.1.4 Premies Vervangingsfonds en 4.1.1.5 Premies Participatiefonds zijn afzonderlijk weergegeven en afkomstig uit 4.1.1.2. Het eindtotaal van 4.1 is ongewijzigd.					
4.1.2.1	Dotaties/vrijval personele voorzieningen	-209.299	-	-209.299	-185.948	-23.351
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	5.381.126	4.820.816	560.310	4.276.069	1.105.057
4.1.2.3	Overig	5.990.589	5.629.157	361.432	5.833.940	156.649
	Overige personele lasten	11.162.416	10.449.974	712.442	9.924.061	1.238.355
4.1.3	Af: uitkeringen	-559.775	-658.838	99.063	-661.193	101.418
	Personeelslasten	65.561.010	63.132.799	2.428.211	62.002.709	3.558.301
4.1	Gedurende het jaar 2018 was er gemiddeld 810,15 fte in dienst (2017: 825,95).					
4.1.2.1	Dit betreffen de onder 2.2.1 genoemde voorzieningen (jubileum en langdurig zieken).					
4.1.2.3	De grootste individuele posten zijn: Nascholing € 1.227.133, schoolbegeleiding € 455.333, Werkkostenregeling € 424.251, Werving personeel € 193.013 en arbozorg € 127.598.					

Jaarrekening

Toelichting staat van baten en lasten

	Realisatie 2018	Begroting	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
4.2 Afschrijvingen					
4.2.2.1 Gebouwen en terreinen	128.252	21.618	106.634	24.632	103.620
4.2.2.2 Inventaris en apparatuur	1.371.613	1.288.955	82.658	1.219.884	151.728
4.2.2.3 Leermiddelen	435.199	458.660	-23.462	426.628	8.571
4.2.2.4 Overige materiële vaste activa	1.799	1.227	572	1.570	229
Afschrijvingen	1.936.862	1.770.460	166.402	1.672.714	264.148
4.3 Huisvestingslasten					
4.3.1 Huur	269.607	290.874	-21.267	408.134	-138.527
4.3.3.1 Onderhoud	838.395	735.202	103.193	1.181.112	-342.717
4.3.3.2 Overige huisvestingslasten	615.032	1.229.968	-614.936	951.894	-336.862
4.3.4 Energie en water	1.104.293	989.865	114.428	915.855	188.438
4.3.5 Schoonmaakkosten	1.420.011	1.394.784	25.228	1.422.353	-2.342
4.3.6 Heffingen	92.055	88.090	3.965	85.738	6.317
4.3.7 Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	1.400.000	1.240.000	160.000	1.221.996	178.004
Huisvestingslasten	5.739.394	5.968.783	-229.390	6.187.083	-447.689
4.4 Overige lasten					
4.4.1 Administratie en beheerslasten	992.949	851.272	141.678	1.146.990	-154.040
4.4.2.1 ICT	768.805	686.785	82.020	767.253	1.552
4.4.2.2 Licenties lesmethodes	395.351	327.533	67.818	315.890	79.461
4.4.2.3 Overige inventaris, apparatuur en leermiddelen	1.217.114	1.195.483	21.631	1.181.533	35.581
4.4.4.1 Buitenschoolse c.q. bijzondere activiteiten	773.533	808.119	-34.586	845.508	-71.975
4.4.4.3 Overige	1.978.516	1.947.544	30.972	1.517.621	460.896
Overige lasten	6.126.269	5.816.736	309.532	5.774.795	351.474

Jaarrekening

Toelichting staat van baten en lasten

	Realisatie 2018	Begroting	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
Specificatie accountantskosten					
4.4.1.1 Onderzoek jaarrekening	27.284	78.641	-51.357	108.171	20.948
Totaal accountantskosten	27.284	78.641	-51.357	108.171	20.948
Het contractueel overeengekomen bedrag bedraagt € 54.450 per jaar. De afwijking t.o.v. de realisatie 2018 komt door het afboeken van te hoge reserveringen van het verleden.					
Totaal Lasten	79.363.534	76.688.778	2.674.756	75.637.301	3.726.233
Saldo baten en lasten	-1.139.578	-2.568.217	1.428.638	-1.184.613	45.035
5 Financiële baten en lasten					
5.1 Rentebaten	190.874	306.536	-115.662	233.441	-42.567
5.3 Koersresultaten	-650.746	-	-650.746	516.556	-1.167.302
5.4 Overige (o.a. dividend)	150.653	159.500	-8.847	38.406	112.248
5.5 Rentelasten (-/-)	-33.472	-26.255	-7.217	-33.124	-348
Financiële baten en lasten	-342.690	439.781	-782.471	755.278	-1.097.968
Resultaat	-1.482.269	-2.128.436	646.167	-429.335	-1.052.934

Jaarrekening

Segmentatie

3 Baten	Peuters		VO		PO		Overige		Eliminaties		Geconsolideerd	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
3.1 Rijksbijdragen	-	-	3.123.596	2.804.668	62.925.543	59.951.827	-	-	-	-	66.049.139	62.756.495
3.2 Overige overheids- bijdragen en subsidies	3.469.221	3.667.584	23.756	529.837	5.005.251	4.492.169	-	-	-	-	8.498.228	8.689.590
3.5 Overige baten	707.935	425.851	123.262	126.227	4.219.676	3.146.145	-	-	-1.374.285	-691.619	3.676.588	3.006.603
Totaal baten	4.177.156	4.093.435	3.270.614	3.460.732	72.150.471	67.590.141	-	-	-1.374.285	-691.619	78.223.955	74.452.688
4 Lasten												
4.1 Personeelslasten	3.474.033	3.182.572	2.530.332	2.441.376	59.983.674	56.856.617	-	-	-427.029	-477.856	65.561.010	62.002.709
4.2 Afschrijvingen	28.307	29.140	100.397	85.657	1.808.158	1.557.917	-	-	-	-	1.936.862	1.672.714
4.3 Huisvestingslasten	331.848	284.360	112.056	132.667	5.503.392	5.462.901	79.205	222.285	-287.108	84.867	5.739.394	6.187.083
4.4 Overige lasten	335.156	707.806	216.861	171.458	5.491.195	5.076.776	743.205	117.387	-660.149	-298.630	6.126.269	5.774.795
Totaal lasten	4.169.344	4.203.877	2.959.646	2.831.158	72.786.419	68.954.212	822.411	339.672	-1.374.285	-691.619	79.363.534	75.637.301
Saldo baten en lasten	7.812	-110.442	310.968	629.574	-635.949	-1.364.071	-822.411	-339.672	0	0	-1.139.578	-1.184.613
5.0 Financiële baten en lasten												
Saldo financiële baten en lasten	-7.812	-14.528	-	-25	45.298	91.613	-380.176	678.216	-	-	-342.690	755.278
Nettoresultaat	-0	-124.970	310.968	629.549	-590.651	-1.272.457	-1.202.587	338.544	0	0	-1.482.269	-429.335

Jaarrekening

Niet uit balans blijvende verplichtingen geconsolideerd

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Er zijn diverse contracten afgesloten met betrekking tot de verhuur van lokalen, gymzaal en woningen. De verwachte huuropbrengst in 2019 voor de SCOH bedraagt € 540.000.

Er zijn diverse contracten afgesloten met betrekking tot de huur van lokalen en kantoren. De belangrijkste onderdelen en lasten in het jaar 2019 zijn:

- 1 150.000 Den Haag Laan van Meerdervoort 68-70 BV ivm huur ruimte staf- en servicebureau
- 2 15.000 Haagse Scholen i.v.m. huur ruimte voor Platform PO

Ultimo boekjaar zijn de verplichtingen uit hoofde van operationele leases als volgt te specificeren:

Leasecontract Veenman inzake kopieermachines (loopt af in juni 2023)

Te betalen:	€
Binnen één jaar	96.500
Tussen één en vijf jaar	900,000
Meer dan vijf jaar	0

Contract Wijs accountants t.b.v. de accountantscontrole v.d. jaarstukken en de subsidies (loopt af in 2021)

Te betalen:	€
Binnen één jaar (<i>jaarbedrag minus in 2018 betaalde deel/voorschot</i>)	27.225
Tussen één en vijf jaar	136.125
Meer dan vijf jaar	0

Door de bank is een garantstelling afgegeven

NLHG0019115 t.b.v. Tasman Properties C.V.	€ 42.770
---	-------------

Erfstellingen en legaten Het legaat Brouwer-Klichmeyer, sedert 1958 in beheer bij het College van Kerkvoogden. Het legaat van € 68.702,- is destijds vermaakt aan de Hervormde Gemeente Den Haag met de bepaling dat de baten ten goede komen aan de scholen der Hervormde Gemeente.

	stand per <u>31-12-2017</u>	Resultaat <u>2018</u>	Overige <u>mutaties</u>	Stand per <u>31-12-2018</u>
	€	€	€	€
Legaar Brouwer-Klichmeyer	p.m.	-	-	p.m.

Jaarrekening

Enkelvoudige balans

1 Activa		31-12-2018	31-12-2017	2 Passiva		31-12-2018	31-12-2017
1.1	Immateriële vaste activa	-	-	2.1	Eigen Vermogen*	19.887.706	20.303.811
1.2	Materiële vaste activa	10.529.260	10.127.702	2.2	Voorzieningen	2.659.751	2.331.772
1.3	Financiële vaste activa	82.066	51.881	2.3	Langlopende schulden	1.117.939	1.190.772
	Vaste Activa	10.611.327	10.179.583	2.4	Kortlopende schulden	7.365.910	7.806.668
1.5	Vorderingen	7.986.060	6.138.993				
1.7	Liquide middelen	12.433.917	15.314.447				
	Vlotende activa	20.419.978	21.453.440				
	Totaal activa	31.031.304	31.633.023		Totaal passiva	31.031.304	31.633.023

*Na resultaatbestemming

Jaarrekening

Enkelvoudige staat van baten en lasten

3	Baten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
3.1	Rijksbijdragen	66.049.139	63.682.760	2.366.380	62.756.495	3.292.645
3.2	Overige overheidsbijdragen en subsidies	5.029.007	4.429.851	599.156	5.022.006	7.002
3.5	Overige baten	4.342.938	2.980.907	1.362.031	3.272.372	1.070.566
	Totaal baten	75.421.085	71.093.518	4.327.566	71.050.873	4.370.212
4	Lasten					
4.1	Personeelslasten	62.514.006	60.092.458	2.421.548	59.297.993	3.216.012
4.2	Afschrijvingen	1.908.555	1.746.471	162.084	1.643.574	264.981
4.3	Huisvestingslasten	5.615.448	5.038.456	576.992	5.595.568	19.880
4.4	Overige lasten	5.708.056	5.396.141	311.915	5.248.234	459.823
	Totaal lasten	75.746.065	72.273.526	3.472.539	71.785.370	3.960.695
	Saldo baten en lasten	-324.981	-1.180.008	855.027	-734.497	409.516
5.0	Financiële baten en lasten					
	Saldo financiële baten en lasten	45.298	70.000	-24.702	91.588	-46.291
	Nettoresultaat	-279.683	-1.110.008	830.325	-642.908	363.226

Jaarrekening

Kasstroom uit operationele activiteiten

1	Kasstroom uit operationele activiteiten	31-12-2018	31-12-2017
4.2	Saldo baten en lasten	-324.981	-734.497
	Aanpassingen voor:		
4.2	- Afschrijvingen	1.908.555	1.643.574
2.1	- Overige mutaties reserves	-136.423	6.873
2.2	- Mutaties voorzieningen	327.978	383.114
		2.100.110	2.033.560
	Veranderingen in vlottende middelen:		
1.5	- Vorderingen	-1.847.067	1.071.157
2.4	- Kortlopende schulden	-440.758	-1.119.439
		-2.287.825	-48.282
	Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
5.1	Ontvangen interest	81.661	102.846
5.5	Betaalde interest	-36.364	-24.722
5.4	Resultaat effecten	-	13.464
		45.298	91.587
	Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	-142.418	2.076.865

Jaarrekening

Kasstroom uit operationele activiteiten

2	Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
1.2	Investerings in materiële vaste activa	-2.469.522	-2.638.004
1.2	Desinvesterings in materiële vaste activa	159.409	-
1.3	Overige investeringen in financiële vaste activa	-30.185	-35.100
	Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-2.340.298	-2.673.104
3	Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
2.3	Nieuw opgenomen leningen	159.082	662.240
2.3	Aflossing langlopende schulden	-231.915	-124.299
	Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-72.833	537.941
	Mutatie liquide middelen	-2.880.530	-792.796
	Mutatie liquide middelen		
	Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:		
1.7	Stand liquide middelen per 1-1	15.314.447	16.107.243
	Mutatie boekjaar liquide middelen	-2.880.530	-792.796
	Stand liquide middelen per 31-12	12.433.917	15.314.447

Jaarrekening

Toelichting balans

Algemene toelichting

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepaling van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling van activa en passiva voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het

	Aanschaf t/m 2017	Afschr. t/m 2017	Boekwaarde 2017			
1.2 Materiële vaste activa						
1.2.1 Gebouwen* en terreinen	1.872.200	890.670	981.530			
1.2.2 Inventaris en apparatuur	20.641.983	12.935.346	7.706.637			
1.2.3.1 Leermiddelen	4.371.606	2.945.762	1.425.844			
1.2.3.2 Overige materiële vaste activa	41.717	28.026	13.691			
Totaal materiële vaste activa	26.927.506	16.799.804	10.127.702			
	Invest. 2018	Desinvest. 2018	Afschr. 2018	Aanschaf t/m 2018	Afschr. t/m 2018	Boekwaarde 2018
1.2.1 Gebouwen en terreinen	59.000	-	81.428	1.931.200	972.099	959.102
1.2.2 Inventaris en apparatuur	2.046.397	139.602	1.475.856	22.253.871	14.116.295	8.137.577
1.2.3.1 Leermiddelen	357.848	19.807	349.472	4.673.345	3.258.932	1.414.413
1.2.3.2 Overige materiële vaste activa	6.277	-	1.799	47.994	29.825	18.169
	2.469.522	159.409	1.908.555	28.906.410	18.377.150	10.529.260

De uit eigen middelen bekostigde gebouwen betreffen 5 woningen. Deze woningen zijn met private middelen verkregen.

De overige gebouwen zijn juridisch eigendom van de stichting, maar economisch eigendom van de gemeente.

SCOH heeft geïnvesteerd in multifunctionele accommodaties (MFA). Deze zijn grotendeels gefinancierd door de gemeente Den Haag. Het restant is gefinancierd door de stichting Belangenbehartiging. De investering door de stichting Belangenbehartiging is als materiële vaste activa opgenomen op de balans. De stand van de MFA per 31-12-2018 was € 0,8 miljoen.

Tot de met subsidie gebouwde scholen behoren 29 basisscholen, 3 scholen voor speciaal basis onderwijs, 1 school voor speciaal (voortgezet) onderwijs en 1 praktijkschool (VO).

	2018	2017				
1.3 Financiële vaste activa						
1.3.7 Borgsommen	82.066	51.881				
Totaal financieel vaste activa	82.066	51.881				
1.3.7.3 Dit betreft voornamelijk borg voor Snappet (tablets)						
	2018	2017				
1.5 Vorderingen						
1.5.1 Debiteuren	110.999	138.054				
1.5.2 OCW/EL&I	2.965.097	3.041.544				
1.5.3.2 Rekeningen courant Stichting Behartiging	71.585	129.156				
1.5.3.3 Rekening courant SPCP	81.674	143.558				
1.5.6 Overige overheden	3.306.758	1.780.745				
1.5.7 Overige vorderingen	32.790	25.799				
1.5.8 Overlopende activa	1.417.158	880.138				
Totaal vorderingen	7.986.060	6.138.993				
1.5.3 De rekeningcourantverhouding is geheel ten behoeve van doorbelasting van kosten, bij de Peuterspeelzalen wordt rente in rekening gebracht.						
Uitsplitsing						
1.5.6.1 Subsidies	49.250	5.548				
1.5.6.2 ESF-gelden	484.639	856.051				
1.5.6.3 Additionele aanvragen (Huisvesting)	2.772.869	919.146				
Overige overheden	3.306.758	1.780.745				
1.5.7.1 Personeel	32.790	23.604				
1.5.7.2 Overige	-	2.195				
Overige vorderingen	32.790	25.799				
1.5.7 1.5.7.1 betreft volledig de wet Tegemoetkoming Lage Inkomensvoordelen						
1.5.8.1 Vooruitbetaalde kosten	1.373.245	808.498				
1.5.8.3 Overige overlopende activa	43.913	71.639				
Overlopende activa	1.417.158	880.138				
1.5.8 1.5.8.1 De grootste posten zijn: UWV € 390.037, Gemeente € 193.698, SPPOH € 136.589 en Octant € 71.756 Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.						

1.7	Liquide middelen					
1.7.1	Kasmiddelen	21.731	15.411			
1.7.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	10.162.186	13.049.036			
1.7.3	Deposito's	2.250.000	2.250.000			
	Totaal liquide middelen	12.433.917	15.314.447			

1.7.3 Deze deposito's zijn onderdeel van het schatkistbankieren bij het ministerie van Financiën en direct opeisbaar.

Jaarrekening

Toelichting balans

	Stand 1-1-2018	Resultaat	Overige mut.	Stand 31-12-2018		
2.1 Eigen vermogen						
2.1.1 Algemene reserve	16.214.617	-675.914	-303.679	15.235.025		
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	1.149.043	-201.023	214.177	1.162.197		
2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	2.875.547	602.255	-46.922	3.430.880		
2.1.5 Bestemmingsfonds (priv.) Mr. J.AE.A. Lsimanfonds	64.604	-5.000	-	59.604		
Eigen vermogen	20.303.811	-279.682	-136.423	19.887.706		

2.1.1 Overige mutaties bij de diverse posten van het Eigen Vermogen komen vooral voort uit de overdracht van Prinsenhof naar Octant (€ 130.073) en mutaties i.v.m. Fonds onderwijskundige vernieuwing (€ 220.527).

2.1.5 Dit fonds dient om aan oud-leerlingen van onze basisscholen studietoelagen voor voortgezette studie toe te kennen. Het destijds ontvangen legaat bedraagt € 11.345. Het meerdere kan worden besteed in het kader van deze doelstelling

	Uitsplitsing	Stand 1-1-2018	Resultaat 2018	Overige mut.	Stand 31-12-2018		
2.1.2.1	Bestemmingsreserve nulmeting	341.890	-48.536	-6.350	287.004		
2.1.2.2	Bestemmingsreserve groeiregeling	400.000	-90.153	-	309.847		
2.1.2.3	Best.res. Bovenschools fonds ziektevervang	175.804	74.223	-	250.027		
2.1.2.4	Best.res. Fonds onderwijskundige vernieuwing	231.349	-136.557	220.527	315.319		
	Bestemmingsreserves (publiek)	1.149.043	-201.023	214.177	1.162.197		

2.1.2.1 Na een stelselwijziging in 2005 is overgegaan naar het systeem van activeren en afschrijven van de vaste activa. De destijds aanwezige vaste activa werd gewaardeerd en opgenomen in de reserve.

2.1.2.2 Bestemmingsreserve als gevolg dat de groeiregeling niet meer op schoolniveau, maar op bestuursniveau wordt ontvangen. SCOH heeft derhalve een eigen interne regeling. Besloten is deze reserve te maximeren op € 400.000. Dat komt ongeveer overeen met de lasten van 1 jaar. Het overige saldo wordt jaarlijks toegevoegd aan de algemene bovenschoolse reserve.

2.1.2.3 Bestemmingsreserve wordt gevormd omdat SCOH eigen risicodragers is en de ziektevervang niet meer kan declareren bij het vervangingsfonds.

2.1.2.4 Er is een fonds opgericht ter stimulering van onderwijskundige vernieuwingen. SCOH scholen leggen hiervoor vanuit hun reserves de helft van het bedrag in. De overige 50% wordt gefinancierd door de stichting Belangen Behartiging.

	Uitsplitsing	Stand 1-1-2018	Resultaat 2018	Overige mut.	Stand 31-12-2018		
2.1.3.1	Bestemmingsreserve huisvesting	109.872	142.768	-	252.640		
2.1.3.2	Bestemmingsreserve privaat, ouderbijdragen	2.765.675	459.487	-46.922	3.178.240		
	Bestemmingsreserves (privaat)	2.875.547	602.255	-46.922	3.430.880	-	-

2.1.3.1 Bestemmingsreserve wordt gevormd uit de private huuropbrengsten.

2.1.3.2 De reserve is opgebouwd uit bijdragen van ouders. Deze reserves worden per school bijgehouden.

		Stand 1-1-2018	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Rente mutatie	Stand 31-12-2018
2.2	Voorzieningen						
2.2.1	Personeels voorzieningen						
2.2.1.1	Jubileum	877.538	-	72.697	201.639	-	603.202
2.2.1.2	Langdurig zieken	-	50.802	-	-	-	50.802
2.2.3	Overige voorzieningen						
	Onderhoud gebouwen	1.454.234	1.400.000	848.488	-	-	2.005.746
	Voorzieningen	2.331.772	1.450.802	921.185	201.639	-	2.659.751

2.2.1 De voorziening Langdurig zieken is in 2018 nieuw gevormd voor de loonkosten van langdurig zieke medewerkers

		Stand 31-12-2018	< 1 jaar	> 1 jaar	Totaal		
2.2	Looptijd voorzieningen						
2.2.1	Personeels voorzieningen						
2.2.1.1	Jubileum	603.202	53.125	550.077	603.202		
2.2.1.2	Langdurig zieken	50.802	49.372	1.430	50.802		
2.2.3	Overige voorzieningen						
2.2.3.1	Onderhoud gebouwen	2.005.746	1.342.300	663.446	2.005.746		
	Voorzieningen	2.659.751	1.444.797	1.214.954	2.659.751		

		2018	2017				
2.3	Langlopende schulden						
2.3.4	Vooruitontvangen inv.subsidies OCW/EL&I	5.841	6.582				
2.3.5	Overige vooruitontvangen investeringssubsidies	289.522	288.798				
2.3.7	Overige langlopende schulden	822.576	895.392				
	Langlopende schulden	1.117.939	1.190.772				

2.3.7 Dit betreft lening bij de stichting Belangen Behartiging aangaande de multifunctionele accommodaties (MFA), een gelijk bedrag is opgenomen bij de materiële vaste activa, zie ook de opmerking bij 1.2.1. Hierin is verwachte aflossingsverplichting voor 2019 ad € 91.834 opgenomen, dit bedrag is niet als kortlopende schuld in de jaarrekening verantwoord.

		Stand 1-1-2018	Ontvangen subsidies	af: Toeger. Subsidies	Mutaties kortlopend	Stand 31-12-2018	
	Vooruit ontvangen investeringssubsidies						
2.3.4	OCW/EL&I	6.582	-	429	-312	5.841	
2.3.5.1	Gemeente	265.167	5.200	54.068	-47.978	168.321	
2.3.5.2	Overig	23.631	153.882	20.046	-36.265	121.201	
	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	295.380	159.082	74.544	-84.555	295.363	

	Vooruit ontvangen investeringsubsidies	Stand 31-12- 2018	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar			
2.3.4	OCW/EL&I	5.841	3.049	1.802			
2.3.5.1	Gemeente	168.321	159.531	64.280			
2.3.5.2	Overig	121.201	132.777	45.664			
	Vooruit ontvangen investeringsubsidies	295.363	295.357	111.746			
Vooruit ontvangen investeringsubsidies zijn subsidies die worden toegerekend aan een aantal jaren waarin de besteding geacht wordt een nuttig effect op te leveren. De subsidies met een resterende looptijd van meer dan 1 jaar zijn opgenomen onder 2.3.4 en 2.3.5, subsidies met een looptijd korter dan een jaar zijn opgenomen onder 2.4.10.2 en 2.4.10.3.							
		2018	2017				
2.4 Kortlopende schulden							
2.4.3	Crediteuren	1.749.532	2.049.317				
2.4.4	OCW/EL&I	25.441	-				
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.194.219	2.070.808				
2.4.8	Schulden ter zake van pensioenen	589.951	594.645				
2.4.9	Overige kortlopende schulden	9.553	18.435				
2.4.10	Overlopende passiva	2.797.214	3.073.463				
	Kortlopende schulden	7.365.910	7.806.668				
2.4.7 2.4.7.3 Reservering sociale lasten vakantietoeslag (2017: € 4318) naar 2.4.10.5							
Uitsplitsing							
2.4.7.1	Loonheffing	2.027.196	1.456.943				
2.4.7.2	Omzetbelasting	2	2				
2.4.7.3	Premies sociale verzekeringen	167.021	613.863				
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.194.219	2.070.808				
2.4.9.1	Netto Salarissen	9.553	18.435				
	Overige kortlopende schulden	9.553	18.435				
2.4.10.2	Vooruitontvangen subsidies OCW	-	323.501				
2.4.10.3	Vooruitontvangen invest. Subsidies gemeente	281.243	279.307				
2.4.10.3	Vooruitontvangen invest. Subsidies Overig	24.262	7.402				
2.4.10.5	Vakantiegeld en -dagen	1.803.600	1.818.709				
2.4.10.8	Overige	688.109	644.544				
	Overlopende passiva	2.797.214	3.073.463				

Jaarrekening

Model G Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW/EZ

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule							
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestaties conform subsidiebeschikking		
	Kenmerk	Datum			uitgevoerd	nog niet afgerond	
16RC Subsidie voor studieverlof	929252	21-08-18	9.448	9.448	X		
17PQ Subsidie voor studieverlof	929183	21-08-18	7.634	7.634	X		
17RI Subsidie voor studieverlof	929187	21-08-18	12.093	12.093	X		
17RV Subsidie voor studieverlof	929269	21-08-18	9.523	9.523	X		
17SU Subsidie voor studieverlof	929198	21-08-18	12.093	12.093	X		
17YO Subsidie voor studieverlof	929201	21-08-18	21.616	21.616	X		
17YY Subsidie voor studieverlof	929204	21-08-18	6.764	6.764	X		
17ZH Subsidie voor studieverlof	929207	21-08-18	12.093	12.093	X		
18XS Subsidie voor studieverlof	929135	21-08-18	20.671	20.671	X		
19VH Subsidie voor studieverlof	929048	21-08-18	14.625	14.625	X		
26AZ Subsidie voor studieverlof	928935	21-08-18	6.046	6.046	X		
			132.605	132.605			

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule								
G2A Aflopend per ultimo boekjaar								
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestaties conform subsidiebeschikking			
	Kenmerk	Datum			uitgevoerd		nog niet afgerond	
-	-	-	0	0	-		-	
			0	0				
G2B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar								
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	saldo 2018	ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	totale kosten 31-12-2018	Saldo te besteden ultimo verslagjaar
	Kenmerk	Datum						
-	-	-	0	0	0	0	0	0
			0	0	0	0	0	0

Jaarrekening

Toelichting staat van baten en lasten

	Realisatie 2018	Begroting	Verschil	Realisatie 2017	Verschil
3 Baten					
3.1 Rijksbijdragen					
3.1.1.1 OCW	62.110.208	59.960.329	2.149.879	59.249.776	2.860.432
3.1.2.1 Geormerkte subsidies	135.258	73.069	62.189	363.025	-227.767
3.1.2.2 Niet-geormerkte subsidies	1.028.916	958.057	70.859	906.903	122.013
3.1.2.3 Toerekening investeringssubsidies	552	2.050	-1.498	2.050	-1.498
3.1.4 Ontvangen doorbetaling rijksbijdr. SWV	2.774.205	2.689.255	84.950	2.234.740	539.465
Totaal rijksbijdragen	66.049.139	63.682.760	2.366.380	62.756.495	3.292.645
3.2 Gemeentelijke bijdragen en subsidies					
3.2.1.2 Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies (incidenteel)	5.029.007	4.429.851	599.156	5.022.006	7.002
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	5.029.007	4.429.851	599.156	5.022.006	7.002
3.5 Overige baten					
3.5.1 Verhuur	646.089	545.133	100.956	596.664	49.426
3.5.2 Detachering personeel	586.370	573.500	12.870	486.985	99.385
3.5.3 Schenking	24.818	7.000	17.818	10.127	14.691
3.5.4 Sponsoring	10.681	-	10.681	6.227	4.454
3.5.5 Ouderbijdragen	1.343.669	1.324.379	19.290	1.327.400	16.269
3.5.6 Overige	1.731.310	530.894	1.200.416	844.969	886.342
Overige baten	4.342.938	2.980.907	1.362.031	3.272.372	1.070.567
Totaal baten	75.421.085	71.093.518	4.327.566	71.050.873	4.370.213
3.5.6	De grote toename wordt vooral veroorzaakt door de vergoeding voor opstartkosten Vroondaal, welke we van de stichting Belangen Behartiging ontvingen (€ 500.000).				

Jaarrekening

Toelichting staat van baten en lasten

	Realisatie 2018	Begroting	Vershil	Realisatie 2017	Vershil	
4 Lasten						
4.1 Personeelslasten						
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	39.288.121	37.146.927	2.141.194	38.002.560	1.285.562	
4.1.1.2 Sociale lasten	5.897.707	6.514.136	-616.430	5.572.504	325.203	
4.1.1.3 Pensioenpremies	5.338.666	5.284.151	54.515	5.228.429	110.238	
4.1.1.4 Premies Vervangingsfonds	65.003	59.446	5.557	64.097	907	
4.1.1.5 Premies Participatiefonds	1.737.232	1.700.378	36.854	1.317.644	419.588	
Lonen en salarissen	52.326.730	50.705.039	1.621.691	50.185.233	2.141.497	
4.1	In de jaarrekening 2017 werden de saldi van 4.1.1.1, 4.1.1.2 en 4.1.1.3 verkeerd weergegeven, dit is gecorrigeerd. 4.1.1.4 Premies Vervangingsfonds en 4.1.1.5 Premies Participatiefonds zijn afzonderlijk weergegeven en afkomstig uit 4.1.1.2. Het eindtotaal van 4.1 is ongewijzigd.					
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	-223.534	-	-223.534	-185.948	-37.586
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	5.236.517	4.737.819	498.698	4.398.927	837.590
4.1.2.3	Overig	5.715.647	5.295.599	420.048	5.553.394	162.253
	Overige personele lasten	10.728.630	10.033.419	695.212	9.766.373	962.258
4.1.3	Af: uitkeringen	-541.354	-646.000	104.646	-653.612	112.258
	Personeelslasten	62.514.006	60.092.458	2.421.548	59.297.993	3.216.012
4.1	Gedurende het jaar 2018 was er gemiddeld 760,0 fte in dienst (2017: 775,9).					
4.1.2.1	Dit betreffen de onder 2.2.1 genoemde voorzieningen (jubileum en langdurig zieken).					
4.1.2.3	De grootste individuele posten zijn: Nascholing € 1.205.278, schoolbegeleiding € 455.333, Werkkostenregeling € 406.783, Werving personeel € 172.268 en arbozorg € 110.023.					

Jaarrekening

Toelichting staat van baten en lasten

	Realisatie 2018	Begroting	Verschil	Realisatie 2017	Verschil
4.2 Afschrijvingen					
4.2.2.1 Gebouwen en terreinen	128.252	21.618	106.634	24.632	103.620
4.2.2.2 Inventaris en apparatuur	1.343.431	1.269.966	73.466	1.190.758	152.674
4.2.2.3 Leermiddelen	435.073	458.660	-23.587	426.615	8.458
4.2.2.4 Overige materiële vaste activa	1.799	-3.773	5.572	1.570	229
Afschrijvingen	1.908.555	1.746.471	162.084	1.643.574	264.981
4.3 Huisvestingslasten					
4.3.1 Huur	233.924	275.440	-41.516	313.054	-79.130
4.3.3.1 Onderhoud	834.651	519.019	315.632	1.105.734	-271.083
4.3.3.2 Overige huisvestingslasten	535.827	327.833	207.994	475.620	60.207
4.3.4 Energie en water	1.101.311	987.065	114.246	912.812	188.499
4.3.5 Schoonmaakkosten	1.417.820	1.392.297	25.523	1.419.879	-2.059
4.3.6 Heffingen	91.915	88.809	3.106	86.267	5.648
4.3.7 Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	1.400.000	1.240.000	160.000	1.221.996	178.004
Huisvestingslasten	5.615.448	4.830.462	784.986	5.535.362	80.086
4.4 Overige lasten					
4.4.1 Administratie en beheerslasten	873.941	811.660	62.282	867.227	6.714
4.4.2.1 ICT	758.730	682.693	76.037	734.899	23.831
4.4.2.2 Licenties lesmethodes	395.351	327.451	67.900	315.795	79.557
4.4.2.3 Overige inventaris, apparatuur en leermiddelen	1.166.303	1.132.053	34.250	1.094.027	72.276
4.4.4.1 Buitenschools c.q. bijzondere activiteiten	750.292	804.945	-54.653	817.037	-66.745
4.4.4.3 Overige	1.763.438	1.637.339	126.099	1.419.248	344.190
Overige lasten	5.708.056	5.396.141	311.915	5.248.234	459.823

Jaarrekening

Toelichting staat van baten en lasten

		Realisatie 2018	Begroting	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
	Specificatie accountantskosten					
4.4.1.1	Onderzoek jaarrekening	12.680	75.698	-63.018	94.291	20.948
	Totaal accountantskosten	12.680	75.698	-63.018	94.291	20.948
Het contractueel overeengekomen bedrag bedraagt € 54.450 per jaar. De afwijking t.o.v. de realisatie 2018 komt door het afboeken van te hoge reserveringen van het verleden.						
	Totaal Lasten	75.746.065	72.065.532	3.680.533	71.725.163	4.020.902
	Saldo baten en lasten	-324.981	-972.014	647.034	-674.290	349.311
5	Financiële baten en lasten					
5.1	Rentebaten	81.661	90.000	-8.339	102.846	-21.185
5.4	Overige (o.a. dividend)	-	-	-	13.464	-13.464
5.5	Rentelasten (-/-)	-36.364	-20.000	-16.363	-24.722	-11.642
	Financiële baten en lasten	45.298	70.000	-24.702	91.588	-46.291
	Resultaat	-279.683	-902.014	622.331	-582.702	303.020

Jaarrekening

Overige gegevens

Verbonden partijen								
Naam	Rechts- vorm	Statut. zetel	Code activi- teiten	Eigen vermogen 31-12-2018	Resultaat 2018	Verklaring art 2:403 BW ja/nee	Deel- name %	Conso- lidatie ja/nee
Stichting tot behartiging van de belangen van het Christelijk onderwijs	stichting	Den Haag	4	13.463.229	-1.202.587	nee	100	ja
Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen	stichting	Den Haag	4	525.918	0	nee	100	ja
				13.989.147	-1.202.587			
Samenwerkingsverbanden passend onderwijs (vanaf 1 augustus 2014)								
SWV Den Haag SPPOH 28-15	stichting	Den Haag	4	n.n.b.	n.n.b.	nee		nee
SWV PPO Delft*	stichting	Delft	4	n.n.b.	n.n.b.	nee		nee
SWV Passend Onderwijs VO Haaglanden	stichting	Den Haag	4	n.n.b.	n.n.b.	nee		nee

* is vervallen per 1-8-2018 i.v.m. overdracht SBO De Prinsenhof aan Octant

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2019 is Peuterschool Van den Bosch overgedragen aan Triodus

Jaarrekening

Niet uit balans blijvende verplichtingen

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Er zijn diverse contracten afgesloten met betrekking tot de verhuur van lokalen, gymzaal en woningen. De verwachte huuropbrengst in 2019 voor de SCOH bedraagt € 540.000.

Er zijn diverse contracten afgesloten met betrekking tot de huur van lokalen en kantoren. De belangrijkste onderdelen en lasten in het jaar 2019 zijn:

- 1 150.000 Den Haag Laan van Meerdervoort 68-70 BV ivm huur ruimte staf- en servicebureau
- 2 15.000 Haagse Scholen i.v.m. huur ruimte voor Platform PO

Ultimo boekjaar zijn de verplichtingen uit hoofde van operationele leases als volgt te specificeren:

Leasecontract Veenman inzake kopieermachines (loopt af in juni 2023)

Te betalen:	€
Binnen één jaar	96.500
Tussen één en vijf jaar	900,000
Meer dan vijf jaar	0

Contract Wijs accountants t.b.v. de accountantscontrole v.d. jaarstukken en de subsidies (loopt af in 2021)

Te betalen:	€
Binnen één jaar (<i>jaarbedrag minus in 2018 betaalde deel/voorschot</i>)	27.225
Tussen één en vijf jaar	136.125
Meer dan vijf jaar	0

Door de bank is een garantstelling afgegeven

NLHG0019115 t.b.v. Tasman Properties C.V.	€ 42.770
---	----------

Erfstellingen en legaten Het legaat Brouwer-Klichmeyer, sedert 1958 in beheer bij het College van Kerkvoogden. Het legaat van € 68.702,- is destijds vermaakt aan de Hervormde Gemeente Den Haag met de bepaling dat de baten ten goede komen aan de scholen der Hervormde Gemeente.

	stand per <u>31-12-2017</u>	Resultaat <u>2018</u>	Overige <u>mutaties</u>	Stand per <u>31-12-2018</u>
	€	€	€	€
Legaar Brouwer-Klichmeyer	p.m.	-	-	p.m.

Jaarrekening

WNT-verantwoording 2018 Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is, conform de van toepassing zijnde regelgeving, opgesteld op basis van het algemeen geldende maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor De SCOH is € 161.100, zijnde 10% algemeen bezoldigingsmaximum i.v.m. met de 0,1 fte aanstelling bij de SPCP en 90% conform Onderwijs Klasse E (6 punten ivm gemiddelde totale baten per jaar (25 tot 75 mln. euro), 3 punten gemiddeld aantal leerlingen (2.500 tot 10.000) en 5 punten gewogen onderwijssoorten of sectoren (5+), derhalve totaal 14 punten wat leidt tot klasse E). Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2018 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	G.J. Drielen		
Functiegegevens	Bestuurder*		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		
Dienstbetrekking?	ja		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	161.100		
Beloningen & belastbare onkostenvergoedingen	133.570		
Beloningen betaalbaar op termijn	18.190		
Subtotaal	151.760		
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-		
Totaal bezoldiging	151.760		
Verplichte motivering indien overschrijding toelichting op de voordering wegens oversch het	n.v.t.		
	n.v.t.		
Gegevens 2017			
Functiegegevens	Bestuurder*		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12		
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	1,0		
Dienstbetrekking?	ja		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	155.800		
Beloningen & belastbare onkostenvergoedingen	120.760		
Beloningen betaalbaar op termijn	17.950		
Totaal bezoldiging 2017	138.710		

Jaarrekening

WNT-verantwoording 2018 Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden

* De heer G.J. van Drielen heeft een hoofdaanstelling voor 1 fte bij Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden en is vanuit die aanstelling voor 0,1 fte aangewezen als bestuurder van Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzalen.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	J. Schinkelshoek	J van den Hul-Omta	K. van den Boogaard
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	24.165	16.110	16.110
Beloningen & belastbare onkostenvergoedingen	10.875	7.750	8.792
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal	10.875	7.750	8.792
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017			
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	-	1/1 - 31/12
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	23.370	15.580	15.580
Beloningen & belastbare onkostenvergoedingen	10.875	-	8.792
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2017	10.875	-	8.792

Jaarrekening

WNT-verantwoording 2018 Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden

bedragen x € 1	D.J. de Lange	M. van Spronsen	R. van Werven
Functiegegevens	Lid	Vice-voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	16.110	16.110	16.110
Beloningen & belastbare onkostenvergoedingen	7.750	8.792	7.750
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal	7.750	8.792	7.750
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017			
Functiegegevens	Lid	Vice-voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	15.580	15.580	15.580
Beloningen & belastbare onkostenvergoedingen	7.750	8.792	7.750
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2017	7.750	8.792	7.750
bedragen x € 1	D. Middelkoop		
Functiegegevens	n.v.t.		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	n.v.t.		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	n.v.t.		
Beloningen & belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.		
Beloningen betaalbaar op termijn	-		
Totaal	-		
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.		
Gegevens 2017			
Functiegegevens	Lid		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	15.580		
Beloningen & belastbare onkostenvergoedingen	7.750		
Beloningen betaalbaar op termijn	-		
Totaal bezoldiging 2017	7.750		

Jaarrekening

WNT-verantwoording 2018 Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden

De vergoedingen van de toezichhoudende topfunctionarissen zijn inclusief € 1500 vrijwilligersvergoeding van de stichting belangenbehartiging en exclusief BTW.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking, die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Jaarrekening

Ondertekening

Den Haag

Datum

Gerard van Drielen
Voorzitter van het College van Bestuur : Was getekend, 24 juni 2019

Jan Schinkelshoek
Voorzitter Raad van Toezicht : Was getekend, 24 juni 2019

Marcus van Spronsen
lid Raad van Toezicht : Was getekend, 24 juni 2019

Dirk-Jan de Lange
lid Raad van Toezicht : Was getekend, 24 juni 2019

Ruth van Werven
lid Raad van Toezicht : Was getekend, 24 juni 2019

Jannie van den Hul-Omta
lid Raad van Toezicht : Was getekend, 24 juni 2019

Karel van den Boogaard
lid Raad van Toezicht : Was getekend, 24 juni 2019

Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden
Statutaire adres: Laan van Meerdervoort 70
Statutaire vestigingsplaats: 's-Gravenhage

Overige gegevens

Jaarrekening

Voorstel bestemming van het geconsolideerde resultaat

Statutaire regeling inzake bestemming resultaat:

Er is statutair niets geregeld inzake de bestemming van het resultaat

		Resultaat 2018	
	(Voorstel) Bestemming van het geconsolideerde resultaat		
2.1.1	Algemene reserve		
2.1.1	Algemene reserve		-675.914
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)		
2.1.2.1	Bestemmingsreserve nulmeting	-48.536	
2.1.2.2	Bestemmingsreserve groeiregeling	-90.154	
2.1.2.3	Bestemmingsreserve Bovenschools fonds ziektevervangning	74.223	
2.1.2.4	Bestemmingsreserve fonds onderwijskundige vernieuwing	-136.557	
	totaal Bestemmingsreserve (publiek)		-201.024
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)		
2.1.3.1	Bestemmingsreserve huisvesting	142.768	
2.1.3.2	Bestemmingsreserve privaat, ouderbijdragen	459.487	
2.1.3.3	Algemene reserve SPCP	0	
2.1.3.4	Algemene reserve privaat st. belangenbehartiging	-1.309.800	
	totaal Bestemmingsreserve (privaat)		-707.543
2.1.5	Bestemmingsfonds (privaat)		
2.1.5	Fondsen (Mr. J. AE. A. Lismanfonds)		-5.000
2.1.8	Statutaire reserves		
2.1.8	Overige reserve privaat st. belangenbehartiging		107.213
	Totaal resultaat		-1.482.268

Jaarrekening

D2 OCW/EZ-Bijlage

1.5.2	Ministerie van OCW/EZ	Bekostigings jaar	Beschikking (nummer)	Bedrag beschikking	Toegerekend t/m 2018	Ontvangen t/m 2018	Te vorderen 31-12-2018
	Overlopende post lumpsum						
	Personeel						
16RC	Pers bek regulier	18/19	889485	778.544	324.393	268.987	55.406
18XS	Pers bek regulier	18/19	889529	1.316.671	548.613	454.910	93.703
19HH	Pers bek regulier	18/19	889533	720.618	300.257	248.973	51.284
16RC	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	889801	18.204	7.585	8.265	-680
18XS	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	889808	28.551	11.896	12.962	-1.066
19HH	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	889822	18.396	7.665	8.352	-687
02GA	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	889989	37.366	15.569	16.964	-1.395
05OL	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	891446	50.013	20.839	22.706	-1.867
05OL	Pers bek regulier	18/19	892190	983.504	409.793	339.801	69.993
07YO	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	893269	40.623	16.926	18.443	-1.517
07YO	Pers bek regulier	18/19	894046	787.164	327.985	271.965	56.020
17UD	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899034	63.426	26.428	28.796	-2.368
17TY	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899046	71.666	29.861	32.536	-2.676
17XC	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899047	58.252	24.272	26.447	-2.175
17VA	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899056	77.606	32.336	35.233	-2.897
17RV	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899070	81.630	34.013	37.060	-3.048
17SI	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899074	31.426	13.094	14.267	-1.173
17YO	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899085	37.749	15.729	17.138	-1.409
17ZS	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899092	34.875	14.531	15.833	-1.302
17YA	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899097	33.534	13.972	15.224	-1.252

17YY	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899103	68.217	28.424	30.970	-2.547
17ZH	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899104	40.432	16.847	18.356	-1.509
17ZM	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899105	27.785	11.577	12.614	-1.037
17ZZ	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899112	67.259	28.024	30.535	-2.511
17PQ	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899120	39.090	16.288	17.747	-1.459
17RI	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899128	53.845	22.436	24.446	-2.010
17QF	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899139	32.384	13.493	14.702	-1.209
17SU	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899157	37.366	15.569	16.964	-1.395
17TN	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899158	101.559	42.316	46.108	-3.792
17TD	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899197	90.636	37.765	41.149	-3.384
17TT	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899200	46.947	19.561	21.314	-1.753
17PB	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899229	81.822	34.092	37.147	-3.055
16ZP	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899306	60.169	25.070	27.317	-2.246
16WH	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899390	19.928	8.304	9.048	-744
16XN	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	899409	77.798	32.416	35.320	-2.904
17ZS	Pers bek regulier	18/19	900184	699.438	291.433	241.656	49.777
17ZZ	Pers bek regulier	18/19	900192	1.230.541	512.725	425.152	87.574
17SU	Pers bek regulier	18/19	900263	950.789	396.162	328.498	67.664
17TY	Pers bek regulier	18/19	900268	1.575.282	656.367	544.260	112.108
17UD	Pers bek regulier	18/19	900271	1.237.715	515.715	427.631	88.084
17VA	Pers bek regulier	18/19	900273	1.497.929	624.137	517.535	106.603
17TN	Pers bek regulier	18/19	900276	1.843.505	768.127	636.931	131.196
17TD	Pers bek regulier	18/19	900279	1.718.046	715.853	593.585	122.268
17TT	Pers bek regulier	18/19	900283	1.044.845	435.352	360.994	74.358
17XC	Pers bek regulier	18/19	900294	1.145.000	477.083	395.598	81.486
17YO	Pers bek regulier	18/19	900295	819.214	341.339	283.038	58.301
17YY	Pers bek regulier	18/19	900316	1.490.552	621.063	514.986	106.078
17YA	Pers bek regulier	18/19	900323	902.176	375.907	311.702	64.205
17ZH	Pers bek regulier	18/19	900326	1.043.440	434.767	360.508	74.258

17ZM	Pers bek regulier	18/19	900327	584.187	243.411	201.837	41.575
17PB	Pers bek regulier	18/19	900339	1.474.810	614.504	509.547	104.957
17RV	Pers bek regulier	18/19	900352	1.536.447	640.186	530.842	109.344
17SI	Pers bek regulier	18/19	900353	588.135	245.056	203.201	41.856
17PQ	Pers bek regulier	18/19	900363	769.869	320.779	265.990	54.789
17QF	Pers bek regulier	18/19	900370	730.209	304.254	252.287	51.967
17RI	Pers bek regulier	18/19	900375	1.014.936	422.890	350.660	72.230
16XN	Pers bek regulier	18/19	900514	1.684.270	701.779	581.915	119.864
16WH	Pers bek regulier	18/19	900526	471.180	196.325	162.793	33.532
16ZP	Pers bek regulier	18/19	900565	1.174.580	489.408	405.817	83.591
26AZ	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	900672	166.709	69.462	75.686	-6.224
19VH	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	901178	93.127	38.803	42.280	-3.477
19TA	Prestatiebox Primair Onderwijs	18/19	901293	36.408	15.170	16.529	-1.359
19TA	Pers bek regulier	18/19	901727	705.915	294.131	243.893	50.238
19VH	Pers bek regulier	18/19	901756	1.605.919	669.133	554.845	114.288
26AZ	Pers bek regulier	18/19	902028	2.970.472	1.237.696	1.026.298	211.399
02GA	Bas bek Pers	18/19	902792	1.316.064	548.360	454.700	93.660
02GA	Bek zw ond pers	18/19	902996	2.135.317	889.716	737.752	151.963
05OL	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910047	57.449	23.937	19.849	4.088
16XN	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910812	213.948	89.145	73.919	15.226
17ZM	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910944	83.202	34.668	28.746	5.921
17ZH	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910946	223.853	93.272	77.341	15.931
17ZZ	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910949	75.278	31.366	26.009	5.357
17ZS	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910951	61.411	25.588	21.218	4.370
17SU	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910965	142.632	59.430	49.279	10.151
17TY	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910973	239.701	99.875	82.817	17.059
17UD	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910974	95.088	39.620	32.853	6.767
17TT	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910984	140.651	58.605	48.595	10.010
17YA	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910986	138.670	57.779	47.911	9.869

17YO	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910988	140.651	58.605	48.595	10.010
17YY	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910989	128.765	53.652	44.488	9.164
17XC	Bekostiging impulsgebieden	18/19	910999	87.164	36.318	30.115	6.203
17QF	Bekostiging impulsgebieden	18/19	911014	83.202	34.668	28.746	5.921
17PQ	Bekostiging impulsgebieden	18/19	911018	37.639	15.683	13.004	2.679
19VH	Bekostiging impulsgebieden	18/19	911166	106.974	44.573	36.960	7.613
16WH	Bekostiging impulsgebieden	18/19	930197	17.829	7.429	6.160	1.269
				44.446.186	18.519.244	15.554.147	2.965.097
						GBR 1204	33.129.857
						GBR 2055	-30.164.760
						Totaal:	2.965.097

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsssen

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van
Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden
Laan van Meerdervoort 70
2517 AN DEN HAAG

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.
- Tevens zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening opgenomen subsidies van de gemeente Den Haag zijn besteed in overeenstemming met de Algemene Subsidieverordening Den Haag (ASV) en met de subsidiebeschikkingen van de gemeente Den Haag met de VOS-nummers 1412, 1419, 1505, 1594, 1699, 1702, 1704, 1725, 1755, 1744, 1766 en 1863.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- (2) de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Voorts is onze controle uitgevoerd overeenkomstig de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag opgestelde voorwaarden, opgenomen in de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 (j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Tevens is het bestuur verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met de ASV en de subsidiebeschikkingen van de gemeente Den Haag met VOS-nummers 1412, 1419, 1505, 1594, 1699, 1702, 1704, 1725, 1755, 1744, 1766 en 1863.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijnhet in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring.

accountants
onderwijs & kinderopvang

- Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
 - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 13 juni 2019
Wijs Accountants

Was getekend: M.A.M. Heijligers AA

Kenmerk: 2019.0132.conv

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

Bijlagen

Bijlage

Gegevens over de rechtspersoon

Naam:	Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden	
Adres:	Postbus 18546, 2502 EM Den Haag	
Telefoon:	070-3118787	
E-mailadres:	info@scoh.nl	
Internetsite:	www.scoh.nl	
Bestuursnummer:	70176	
Contactpersoon:	Drs. B. Tukker	
Telefoon:	070-3118794	
E-mailadres:	btukker@scoh.nl	
BRIN-nummers:	05OL	ELOUT V SOETERWOUESCHOOL
	07YO	BAVINCKSCHOOLO
	16WH	DE ESHOF
	16WH	VROONDAAL
	16XN	ANEMASCHOOL
	16ZP	DS W.E. DEN HERTOOGSCHOOLO
	17PB	DE ARK
	17PQ	PRINSEHAGHE
	17QF	WAALSE LOUISE DE COLIGNY
	17RI	ORANGE NASSAUSCHOOLO
	17RV	O.G. HELDRINGSCHOOLO
	17SI	VAN HOOGSTRATENSCHOOLO
	17SU	COMENIUS
	17TD	DA COSTASCHOOLO
	17TN	LEYENBURG
	17TT	DS D.A. V.D. BOSCHSCHOOLO

17TY	P. OOSTERLEESCHOOL
17UD	GERTH VAN WIJKSCHOOL
17VA	DE VLIERMEENT
17XC	DS D.J. KARRESSCHOOL
17YA	PAUL KRUGERSCHOOL
17YO	DE ONTMOETING
17YY	JAN VAN NASSAUSCHOOL
17ZH	PRINSES IRENESCHOOL
17ZM	MEESTER SCHABERGSCHOOL
17ZS	DR M.M. DEN HERTOGSCHOOL
17ZZ	DE HORIZON
19TA	DE VUURTOREN
19VH	ORANJESCHOOL
26AZ	DE GANTEL
26AZ	DE GANTEL, WATERLELIE
17TD	DA COSTASCHOOL HOLLANDERSTRAAT
17TD	DA COSTASCHOOL SPIEGELSTRAAT
19VH	DE MEERPAAL
16RC	HET MOZAIEK
18XS	DE SPRINGPLANK
19HH	REHOBOTH
02GA	VAN KOETSVELDSCHOOL
07MZ	DE POORT

Bijlage

D4 Reserves per kostenplaats

2.1.1	Algemene Reserve Publiek	Stand 31-12-2017	Resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2018
02GAVSO00	Koetsveldschool	958.013	-59.478	-29.652	868.884
05OLBAO00	Elout v Soeterwoudeschool	228.533	4.921	-7.704	225.750
07MZPRO00	De Poort	2.194.390	300.149	-82.320	2.412.219
07YOBAA00	Bavinckschool	68.569	-29.144	-1.301	38.123
16RCSBO00	Het Mozaiek	-4.953	1.622	0	-3.331
16WHBAO00	De Eshof	28.154	-9.451	-18.401	301
16WHBAO10	Vroondaal	0	14.152	17.316	31.468
16XNBAO00	Anemaschool	885.871	176.243	-35.726	1.026.388
16ZPBAO00	Den Hertogschool	163.869	-4.974	-5.243	153.653
17PBBAO00	De Ark	0	-269.534	0	-269.534
17PQBAO00	Prinsehaghe	228.454	-139.241	-4.787	84.426
17QFBAO00	Waalse Louis de Coligny	29.508	-79.704	0	-50.197
17RIBAO00	Oranje Nassau	47.833	-31.426	-541	15.867
17RVBAO00	Heldringschool	83.507	-58.688	-819	24.000
17SIBAO00	Hoogstratenschool	10.447	-48.344	0	-37.898
17SUBAO00	Comenius	558.496	140.065	-23.052	675.509
17TDBAO00	De Costaschool Hollandstr.	247.763	-17.238	-7.607	222.918
17TDBAO10	Da Costaschool Spiegelstr.	0	-21.312	0	-21.312
17TNBAO00	Leyenburg	193.509	18.025	-6.981	204.553
17TTBAO00	D.A. v.d. Boshschool	424.729	-297.070	-4.213	123.446
17TYBAO00	Oosterleeschool	927.714	-189.986	-24.345	713.383
17UDBAO00	van Wijkschool	212.963	-115.293	-3.223	94.447
17VABAO00	De Vliermeent	397.156	31.775	-14.155	414.776
17XCBAO00	Ds. D.J. Karresschool	571.221	84.013	-21.623	633.611
17YABAO00	Paul Krugerschool	641.523	10.086	-22.878	628.731
17YOBAA00	De Ontmoeting	642.212	42.128	-22.583	661.758
17YYBAO00	Jan van Nassauschool	1.349.764	-11.231	-44.172	1.294.360
17ZHBAO00	Prinses Ireneschool	1.414.034	95.677	-49.821	1.459.890
17ZMBAO00	Meester Schabergschool	308.494	-33.662	-9.069	265.763
17ZSBAO00	Dr M.M. den Hertogschool	0	31.987	-1.056	30.931

17ZZBAO00	De Horizon	220.250	-3.855	-7.141	209.255
18XSSBO00	De Springplank	405.163	132.325	-17.737	519.751
19HHSBO00	Rehoboth	250.462	-90.454	-5.280	154.728
19PQSBO00	De Prinsenhof	83.233	0	-83.233	0
19TABAO00	De Vuurtoren	192.568	-126.545	-2.178	63.845
19VHBAO00	Oranjeschool	787.031	-161.340	-20.647	605.043
19VHBAO10	De Meerpaal	0	3.876	-1.019	2.857
26AZBAO00	De Gantel	134.058	10.625	-4.774	139.908
26AZBAO10	De Gantel, Waterlelie	0	68.290	-2.253	66.037
93ZZBVS00	SCOH-Invalpool	0	74.197	0	74.197
94ZZBVS00	GMR	37.935	-2.749	0	35.185
95ZZBVS00	Raad van Toezicht	0	0	0	0
96ZZBVS00	Servicebureau	0	0	0	0
97ZZBVS00	Stafbureau	376.172	-17.483	0	358.689
98ZZBVS00	Bovenschoolse activiteiten	0	0	0	0
99ZZBVS00	Bestuur/Bovenschoolse act.	915.973	-97.865	264.539	1.082.648
		16.214.617	-675.914	-303.679	15.235.025

2.1.2.1	Bestemmingsreserve nulmeting	Stand 31-12-	Resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-
02GAVSO00	Koetsveldschool	10.780	-1.540	0	9.240
05OLBAO00	Elout v Soeterwoudeschool	2.701	-275	0	2.426
07MZPRO00	De Poort	11.037	-1.577	0	9.461
07YOBAB00	Bavinckschool	3.213	-459	0	2.754
16RCSBO00	Het Mozaiek	8.213	-1.173	0	7.040
16WHBAO00	De Eshof	8.555	-713	-7.842	0
16WHBAO10	Vroondaal	0	-509	7.842	7.333
16XNBAO00	Anemaschool	7.012	-1.002	0	6.011
16ZPBAO00	Den Hertogschool	6.160	-880	0	5.280
17PBBAO00	De Ark	15.899	-2.271	0	13.627
17PQBAO00	Prinsehaghe	23.067	-3.295	0	19.772
17QFBAO00	Waalse Louis de Coligny	15.034	-2.139	0	12.894
17RIBAO00	Oranje Nassau	10.779	-1.540	0	9.240
17RVBAO00	Heldringschool	3.485	-498	0	2.987
17SIBAO00	Hoogstratenschool	9.351	-1.336	0	8.015
17SUBAO00	Comenius	14.501	-2.071	0	12.430
17TDBAO00	De Costaschool Hollandstr.	19.986	-2.855	0	17.131
17TDBAO10	Da Costaschool Spiegelstr.	1.797	-257	0	1.540
17TNBAO00	Leyenburg	11.834	-1.690	0	10.143
17TTBAO00	D.A. v.d. Boshschool	15.255	-2.179	0	13.075
17TYBAO00	Oosterleeschool	10.586	-1.738	0	8.847
17UDBAO00	van Wijkschool	6.843	-978	0	5.866

17VABAO00	De Vliermeent	8.342	-1.192	0	7.150
17XCBAO00	Ds. D.J. Karresschool	1.668	-238	0	1.430
17YABAO00	Paul Krugerschool	2.774	-396	0	2.378
17YOB AO00	De Ontmoeting	1.154	-165	0	990
17YYBAO00	Jan van Nassauschool	8.132	-1.162	0	6.971
17ZHBAO00	Prinses Ireneschool	5.985	-855	0	5.130
17ZMBAO00	Meester Schabergschoo	4.826	-689	0	4.137
17ZSBAO00	Dr M.M. den Hertogschoo	5.440	-777	0	4.663
17ZZBAO00	De Horizon	22.377	-3.197	0	19.181
18XSSBO00	De Springplank	12.462	-1.780	0	10.681
19HHSBO00	Rehoboth	2.402	-317	-26	2.059
19PQSBO00	De Prinsenhof	6.930	-606	-6.324	0
19TABAO00	De Vuurtoren	7.154	-1.022	0	6.132
19VHBAO00	Oranjeschool	1.669	-238	0	1.430
19VHBAO10	De Meerpaal	0	0	0	0
26AZBAO00	De Gantel	40.416	-2.459	-2.056	35.901
26AZBAO10	De Gantel, Waterlelie	-5.928	-2.468	2.056	-6.340
		341.890	-48.536	-6.350	287.004

2.1.2.2	Bestemmingsreserve groeieregeling	Stand 31-12-	Resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-
99ZZBVS00	Bestuur/Bovenschoolse act.	400.000	-90.153	0	309.847
		400.000	-90.153	0	309.847

2.1.2.3	Bestemmingsres. bovens. fonds ziektevervanging	Stand 31-12-	Resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-
93ZZBVS00	SCOH-Invalpool	175.804	74.223	0	250.027
		175.804	148.446	0	324.250

2.1.2.4	Bestemmingsres. Fonds onderwijsk. Vernieuwing	Stand 31-12-	Resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-
99ZZBVS00	Bestuur/Bovenschoolse act.	231.349	-136.557	220.527	315.319
		231.349	-136.557	220.527	315.319

2.1.3.1	Bestemmingsreserve huisvesting	Stand 31-12-	Resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-
99ZZBVS00	Bestuur/Bovenschoolse act.	109.872	142.768	0	252.640
		109.872	142.768	0	252.640

2.1.3.2	Bestemmingsreserve privaat, ouderbijdragen	Stand 31-12-	Resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-
02GAVSO00	Koetsveldschool	115.094	1.020	0	116.114
05OLBAO00	Elout v Soeterwoudeschool	146.367	12.279	0	158.646
07MZPRO00	De Poort	85.543	12.395	0	97.938
07YOB AO00	Bavinckschool	133.072	18.990	0	152.062

16RCSBO00	Het Mozaiek	3	1.806	0	1.809
16WHBAO00	De Eshof	0	-4.372	4.372	0
16WHBAO10	Vroondaal	1.425	21.600	-4.372	18.653
16XNBAO00	Anemaschool	34.357	388	0	34.745
16ZPBAO00	Den Hertogschool	18.660	2.720	0	21.380
17PBBAO00	De Ark	56.830	49.522	0	106.352
17PQBAO00	Prinsehaghe	100.870	22.282	0	123.153
17QFBAO00	Waalse Louis de Coligny	41.122	-7.042	0	34.080
17RIBAO00	Oranje Nassau	137.566	12.556	0	150.122
17RVBAO00	Heldringschool	297.297	90.582	0	387.879
17SIBAO00	Hoogstratenschool	107.390	15.036	0	122.426
17SUBAO00	Comenius	1.362	-8.827	0	-7.465
17TDBAO00	De Costaschool Hollandstr.	148.578	16.396	0	164.974
17TDBAO10	Da Costaschool Spiegelstr.	0	19.745	0	19.745
17TNBAO00	Leyenburg	186.599	5.969	0	192.568
17TTBAO00	D.A. v.d. Boshschool	0	-692	0	-692
17TYBAO00	Oosterleeschool	52.345	15.611	0	67.956
17UDBAO00	van Wijkschool	83.985	10.908	0	94.893
17VABAO00	De Vliermeent	92.120	3.497	0	95.617
17XCBAO00	Ds. D.J. Karresschool	90.070	378	0	90.448
17YABAO00	Paul Krugerschool	53	-3.365	0	-3.313
17YOB AO00	De Ontmoeting	13.097	-6.633	0	6.463
17YYBAO00	Jan van Nassauschool	37.494	15.327	0	52.820
17ZHBAO00	Prinses Ireneschool	24.223	-932	0	23.292
17ZMBAO00	Meester Schabergschool	0	-6.989	0	-6.989
17ZSBAO00	Dr M.M. den Hertogschool	73.353	129	0	73.483
17ZZBAO00	De Horizon	220.527	36.257	0	256.783
18XSSBO00	De Springplank	0	-697	0	-697
19HHSBO00	Rehoboth	9.324	-8.572	0	752
19PQSBO00	De Prinsenhof	46.922	0	-46.922	0
19TABAO00	De Vuurtoren	32.971	909	0	33.880
19VHBAO00	Oranjeschool	38.883	10.230	0	49.113
19VHBAO10	De Meerpaal	17.159	10.122	0	27.281
26AZBAO00	De Gantel	166.490	71.573	0	238.062
26AZBAO10	De Gantel, Waterlelie	157.861	29.383	0	187.244
99ZZBVS00	Bestuur/Bovenschoolse act.	-3.336	0	0	-3.336
		2.765.675	459.487	-46.922	3.178.240

2.1.5	Bestemmingsfons (priv.) Mr. J.AE.A. Lismanfons	Stand 31-12-	Resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-
99ZZBVS00	Bestuur/Bovenschoolse act.	64.604	-5.000	0	59.604
		64.604	-5.000	0	59.604

Bijlage

Model verantwoording van gemeentelijke subsidies met verreken clausule

Vaststellingsformat schoolbesturen subsidies 2018

Naam bestuur: Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden SCOH

VOS-NR	Activiteitnummer en -naam	Toegekend bedrag	Ontvangen voorschot	Realisatie	Evt. verrekening	verantwoord bedrag	toelichting
1505	02.01.03 Brede buurtschool VO, inclusief zaterdag- en zomerschool	50.000	50.000	52.857	0	52.857	N.V.T
1505	02.01.06 Verlengde schooldag activiteiten VO en GOA- welzijn VO	12.327	12.327	19.275	0	19.275	N.V.T
1505	10-02-80 Schoolspotcoördinator PO	210.608	210.608	220.489	0	220.489	N.V.T
1505	02-01-08 Schoolspotcoördinator VO		0			0	N.V.T
1505	10.02.81 Schoolsportclub s(b)o	11.710	11.710	14.829	0	14.829	N.V.T
1505	10.02.82 Schoolsportvereniging	14.750	14.750	17.673	0	17.673	N.V.T
1505	08.01.08 Ouderbetrokkenheid VO en MBO	10.000	10.000	10.320	0	10.320	N.V.T
1505	11.01.01 PO kamer en Kamerbreed overleg	100.000	100.000	102.498	0	102.498	N.V.T
1594	11.04.01 Concierge regeling	76.399	76.399	79.528	0	79.528	N.V.T
1594	11.04.02 Voormalige ID banen PO	45.000	45.000	48.931	0	48.931	N.V.T
1505	10.02.01 Integrale plannen	2.963.341	2.963.341	3.345.320	0	3.345.320	N.V.T
1412	11.02.02 Extra of intensieve leertijd- vve scholen	117.904	117.904	120.723	0	120.723	N.V.T
1419	11.02.02 Extra of intensieve leertijd- vve scholen	17.366	17.366	16.534	0	16.534	N.V.T
1699	11.02.03 Innovatie	9.988	9.988	2.179	0	2.179	de gemeente heeft toestemming gegeven deze door te schuiven naar 2019
1702	11.02.03 Innovatie	33.282	33.282	2.334	0	2.334	de gemeente heeft toestemming gegeven deze door te schuiven naar 2019
1704	11.02.03 Innovatie	9.420	9.420	159	0	159	de gemeente heeft toestemming gegeven deze door te schuiven naar 2019
1725	10.02.82 Schoolsportvereniging	5.312	5.312	5.500	0	5.500	N.V.T
1755	Subsidie 2018 project Klassewerk	208.400	208.400	234.263	0	234.263	N.V.T
1744	Subsidie 2018 imagocampagne Leraar in de zon	25.000	25.000	25.000	0	25.000	N.V.T
1766	Subsidie 2018 Stimulering onderwijsbevoegdheid	1.750	1.750	1.779	0	1.779	N.V.T
1863	Subsidie 2018 coördinatie en uitvoering nieuwe aanmeld procedure primair onderwijs	49.250	49.250	36.412	0	36.412	De kosten voor advies en helpdesk waren lager dan begroot. Bij de gemeente is het verzoek gedaan om deze door te schuiven naar 2019
Totalen		3.971.807	3.971.807	4.356.602	0	4.356.602	

Integrale Plannen (10.2:1)

VOS-NR	Integraal Plan : naam locatie	Toegekend bedrag	Ontvangen voorschot	Realisatie	Evt. ver-rekening	verantwoord bedrag	toelichting
1224	Bavinckschool	34.223	34.223	41.220		41.220	N.V.T
1224	Comenius	238.162	238.162	246.079	0	246.079	N.V.T
1224	Da Costaschool	8.988	8.988	11.608	0	11.608	N.V.T
1224	De Ark	27.353	27.353	39.575	0	39.575	N.V.T
1224	De Elout	40.269	40.269	49.618	0	49.618	N.V.T
1224	De Eshof/Vroondaal	23.337	23.337	28.737	0	28.737	N.V.T
1224	De Gantel	15.835	15.835	28.415	0	28.415	N.V.T
1224	De Horizon	61.231	61.231	65.889	0	65.889	N.V.T
1224	De Meerpaal	44.257	44.257	56.478	0	56.478	N.V.T
1224	De Ontmoeting	136.270	136.270	145.271	0	145.271	N.V.T
1224	De Spiegel	27.453	27.453	31.394	0	31.394	N.V.T
1224	De Springplank	72.568	72.568	92.838	0	92.838	N.V.T
1224	De Vliermeent	28.032	28.032	35.811	0	35.811	N.V.T
1224	De Vuurtoren	29.971	29.971	32.984	0	32.984	N.V.T
1224	De Waterlelie	13.835	13.835	18.001	0	18.001	N.V.T
1224	Dr M.M. den Hertogschool	60.185	60.185	80.777	0	80.777	N.V.T
1224	Dr. J.A. Gerth van Wijkscho	69.931	69.931	85.198	0	85.198	N.V.T
1224	Ds. D.A. v.d. Boshschool	106.942	106.942	116.385	0	116.385	N.V.T
1224	Ds. D.J. Karresschool	45.304	45.304	49.379	0	49.379	N.V.T
1224	Ds. W.E. den Hertogschool	11.112	11.112	14.593	0	14.593	N.V.T
1224	Het Mozaiek	12.587	12.587	22.333	0	22.333	N.V.T
1224	Jan van Nassauschool	453.457	453.457	486.519	0	486.519	N.V.T
1224	Koetsveldschool	3.360	3.360	3.726	0	3.726	N.V.T
1224	Leyenburg	18.982	18.982	21.892	0	21.892	N.V.T
1224	Meester Schabergschool	51.460	51.460	54.296	0	54.296	N.V.T
1224	O.G. Heldringschool	29.765	29.765	36.833	0	36.833	N.V.T
1224	Oranje Nassauschool	17.502	17.502	21.946	0	21.946	N.V.T
1224	Oranjeschool	139.254	139.254	144.563	0	144.563	N.V.T
1224	P. Oosterleeschool	115.016	115.016	127.800	0	127.800	N.V.T
1224	Paul Krugerschool	337.958	337.958	440.088	0	440.088	N.V.T
1224	Prinsehaghe	42.457	42.457	48.326	0	48.326	N.V.T
1224	Prinses Ireneschool	418.538	418.538	422.998	0	422.998	N.V.T
1224	Prof. Mr. A. Anemaschool	111.913	111.913	122.305	0	122.305	N.V.T
1224	Van Hoogstratenschool	30.487	30.487	34.253	0	34.253	N.V.T
1224	Waalse Louise de Colignysc	85.347	85.347	87.190	0	87.190	N.V.T
Totalen		2.963.341	2.963.341	3.345.320	0	3.345.320	